

FUNDUSZE POŻYCZKOWE W POLSCE

RAPORT 2018

POLSKI ZWIĄZEK
FUNDUSZY POŻYCZKOWYCH

PZFP

FUNDUSZE POŻYCZKOWE W POLSCE

RAPORT 2018

© Copyright do wydania polskiego PZFP

Wszelkie prawa zastrzeżone.
Zabronione jest kopiowanie, przetwarzanie i rozpowszechnianie
w jakimkolwiek celu oraz postaci bez pisemnej zgody autora i wydawcy.

Opracowanie zbiorowe
Marek Mika, Piotr Rogowiecki, Katarzyna Sabarańska.

Raport powstał na podstawie zaktualizowanych danych przekazanych
przez fundusze pożyczkowe według stanu na 31.12.2018 r.

**Partnerem merytorycznym i finansowym publikacji jest
Bank Gospodarstwa Krajowego**

Spis treści

Słowo wstępne od Zarządu Związku	5
Wprowadzenie	7
Rozdział. Uwarunkowania makroekonomiczne działalności pożyczkowej w 2018 roku	9
1. Wyniki finansowe i zapotrzebowanie na kapitał przedsiębiorstw	9
2. Zapotrzebowanie przedsiębiorstw na zewnętrzne źródła finansowania	11
3. Dynamika wzrostu gospodarczego Polski w 2018 roku a sytuacja w sektorze funduszy pożyczkowych	13
4. Wnioski	14
Rozdział II. Wartość kapitału pożyczkowego i aktywność funduszy pożyczkowych w układzie ogólnopolskim i regionalnym	15
1. Dynamika wartości kapitału pożyczkowego	15
2. Działalność funduszy pożyczkowych w ujęciu ogólnokrajowym i regionalnym	16
3. Aktywność funduszy pożyczkowych w podziale na obszar miejski i wiejski	21
Rozdział III. Charakterystyka klienta funduszy pożyczkowych	24
1. Działalność funduszy pożyczkowych w kontekście długości prowadzenia działalności gospodarczej przez pożyczkobiorców	24
2. Klienci powracający do funduszy pożyczkowych	25
3. Udzielone pożyczki w odniesieniu do wielkości przedsiębiorstwa	26
4. Popyt na pożyczki w kontekście płci/formy prawnej pożyczkobiorcy	28
5. Popyt na pożyczki w kontekście celu przeznaczenia pozyskanych środków	29
6. Popyt na ofertę funduszy w poszczególnych branżach	30
7. Pożyczki udzielone przez fundusze pożyczkowe według przedziałów wartości, w tym wraz z pomocą <i>de minimis</i>	32
Rozdział IV. Jakość portfela pożyczkowego	35
1. Pożyczki aktywne, wypowiedziane i windykowane, stracone	35
2. Terminowość spłaty pożyczek	36
Rozdział V. Sieć i zakres działalności funduszy pożyczkowych oraz ich zaplecze kadrowe	39
1. Wyposażenie kapitałowe funduszy pożyczkowych	39
2. Sieć oddziałów terenowych funduszy pożyczkowych	41
3. Polityka kadrowa funduszy pożyczkowych oraz działalność inna niż pożyczkowa	42

Rozdział VI. Dotychczasowe doświadczenia z wdrażania instrumentów finansowych w ramach regionalnych programów operacyjnych w perspektywie finansowej 2014-2020	45
1. Alokacja na instrumenty zwrotne w perspektywie finansowej UE 2014-2020	45
2. Przebieg postępowań przetargowych	47
3. Analiza wdrażania instrumentów pod kątem kategorii pośredników finansowych	62
4. Wnioski	63
Wnioski	64
Załączniki:	65
1. Podstawowe dane dotyczące funduszy pożyczkowych według kapitału pożyczkowego na tle liczby i wartości udzielonych pożyczek oraz średniej wartości pożyczki w 2018 roku	66
2. Udział poszczególnych funduszy pożyczkowych w ogólnej sumie kapitału pożyczkowego, wartości i liczby udzielonych pożyczek na 31.12.2018 r.	70
3. Aktywność funduszy pożyczkowych – wybrane informacje o funduszach pożyczkowych na 31.12.2018 r.	74
4. Aktywność funduszy pożyczkowych według wartości kapitału pożyczkowego	78

Słowo wstępne

Polski Związek Funduszy Pożyczkowych ma przyjemność przedstawić Państwu Raport FUNDUSZE POŻYCZKOWE w POLSCE 2018. Opracowanie jest kolejną edycją, wydawanego co roku od 15 lat, opracowania naszego Stowarzyszenia. Raport jest jedynym dokumentem obrazującym całościowo działalność funduszy pożyczkowych, opisujący trendy i zjawiska występujące w naszym środowisku. Lektura dokumentu pozwoli Państwu m.in. na zdobycie kompleksowej wiedzy na temat aktywności funduszy pożyczkowych w 2018 roku i ich znaczenia we wspieraniu polskich przedsiębiorstw.

Dane zaprezentowane w niniejszym opracowaniu dowodzą jednoznacznie tego, że fundusze pożyczkowe wypełniają zadania do których zostały powołane, tj. wspierają rozwój tych przedsiębiorstw, które mogłyby mieć, ze względu na krótką historię kredytową lub jej brak, trudności w dostępie do finansowania zewnętrznego na rynku komercyjnym. 2018 rok był okresem dalszego wdrażania pożyczkowych instrumentów zwrotnych w ramach perspektywy finansowej UE 2014-2020. Przebieg postępowań przetargowych na wybór pośredników finansowych wyraźnie dowodzi tego, że to właśnie fundusze pożyczkowe w przytłaczającej większości udzielają pożyczek przedsiębiorcom w ramach wskazanych mechanizmów. Aktywność badanych podmiotów na tym polu poskutkowała w 2018 roku wyraźnym wzrostem wartości kapitału pożyczkowego i rekordową, roczną, wartością akcji pożyczkowej.

Do zakończenia obecnej perspektywy finansowej pozostało w praktyce jeszcze kilka lat. Fundusze pożyczkowe są gotowe na dalszą pracę – zwiększają liczbę oddziałów, zatrudniają kolejnych pracowników. Nie oznacza to jednak tego, że obecny system wdrażania instrumentów zwrotnych nie jest pozbawiony wad. Wymogi przetargowe z zakresu doświadczenia i wnoszenia kapitałów własnych do instrumentów finansowych rodzą konsekwencje dwojakiego rodzaju. Po pierwsze ok. połowa funduszy nie była w stanie samodzielnie startować w przetargach ze względu na brak doświadczenia i/lub niewystarczające zasoby kapitałów własnych. Po drugie, wymagania w zakresie wkładu własnego pośredników sprawiły to, że od pewnego momentu liczba oferentów w poszczególnych przetargach spadła. Warunki z zakresu kapitałów własnych niejako przymuszają do zawiązywania konsorcjów. Trzeba też już na wstępie podkreślić to, że przyrost kapitału pożyczkowego jest nierównomierny i prowadzi do polaryzacji funduszy pożyczkowych – podmioty silne kapitałowo zwiększają swoją przewagę nad słabszymi, które w najlepszym wypadku notują minimalny wzrost wyposażenia kapitałowego.

Na rynek wracają już pierwsze środki z perspektywy finansowej 2007-2013, w kolejnych latach temu procesowi będzie podlegał kapitał z bieżącego okresu programowania. Jednocześnie wdrażane będą instrumenty finansowe z kolejnej perspektywy, a z pierwszych informacji wynika to, że alokacja w interesującym nas obszarze ma być wyższa, niż obecnie. To bardzo dobra wiadomość, instrumenty zwrotne są efektywną formą wdrażania przedsiębiorczości. Jednocześnie przed decydentami na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym stoi wyzwanie polegające na stworzeniu odpowiednich regulacji, systemu wdrażania i założeń produktowych tak, aby sektor MŚP uzyskał wsparcie jakiego potrzebuje, a jednocześnie pośrednicy finansowi realizowali projekty pożyczkowe w optymalnych warunkach. Ważne jest to, aby stosowne prace odbywały się we współpracy z praktykami, których reprezentuje Polski Związek Funduszy Pożyczkowych.

Zarząd Polskiego Związku Funduszy Pożyczkowych

Wprowadzenie

Fundusze pożyczkowe są podmiotami, które wspierają rozwój polskich przedsiębiorstw już od początku lat 90-tych. Od niemal 30 lat pracujemy, aby polscy przedsiębiorcy, szczególnie ci najmniejsi mogli rozwijać swój biznes, pozyskiwać niezbędny ku temu kapitał nawet wtedy gdy nie posiadają historii kredytowej. Bierzemy na siebie wysokie ryzyko związane z tego rodzaju działalnością. Nie boimy się takiej aktywności i odnosimy sukcesy. Jednocześnie wskazują na to wyniki osiągnięte przez fundusze pożyczkowe w 2018 roku. Wieloletnie doświadczenie, fachowe kadry, ogólnopolska sieć placówek to nasze atuty pozwalające na sięganie kolejny raz po kapitał pożyczkowy i, co najważniejsze, efektywną dystrybucję tych środków wśród polskich przedsiębiorstw.

Nasza praca przekłada się na realne wsparcie dla tysięcy polskich przedsiębiorstw. Wdrażanie pożyczkowych instrumentów zwrotnych w obecnej perspektywie finansowej opiera się praktycznie jedynie na funduszach pożyczkowych, w tym głównie na Członkach naszego Związku. Wspieramy przedsiębiorców w całym kraju za pomocą różnych produktów pożyczkowych, świadczymy także usługi szkoleniowe, doradcze i informacyjne. Bardzo ważne jest to, że fundusze doskonale znają swoje rynki lokalne, dalece lepiej, niż „Warszawa”, czy „województwo”. Jest to jedna z przyczyn tego, że portfel pożyczkowy funduszy odznacza się tym, że udział pożyczek zagrożonych, czy też straconych ma marginalne znaczenie.

Raport obejmujący wyniki funkcjonowania funduszy pożyczkowych w Polsce w roku 2018 przygotowany został na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych przez Związek samodzielnie wśród funduszy pożyczkowych prowadzących działalność w ubiegłym roku.

Narzędzie badawcze w postaci ankiety, podobnie jak rok wcześniej obejmowało 8 zagadnień tematycznych. Ankiety w ramach badań przekazane zostały przez fundusze pożyczkowe zarówno zrzeszone w Polskim Związku Funduszy Pożyczkowych, jak również podmioty niezrzeszone. W 2018 roku działalność prowadziło, według naszej wiedzy, 80 funduszy pożyczkowych. Niniejszy raport powstał na podstawie danych z 59 funduszy pożyczkowych, a więc 74% wszystkich, które funkcjonowały w 2018 roku. Prezentowany ranking funduszy, gdzie porównywane są podmioty z poszczególnych grup, nadal jest oparty na przedziałach wartości kapitału pożyczkowego. Na podstawie ankiety przygotowano rozdziały nr II, III, IV i V.

2018 rok to także okres aktywnej działalności PZFP. W dalszym ciągu byliśmy skupieni przede wszystkim na tym, aby Członkowie Organizacji byli maksymalnie dobrze przygotowani do skutecznego aplikowania w drodze przetargów o kapitał pożyczkowy. Przedstawiciel PZFP jest obecny na praktycznie każdym otwarciu ofert składanych w ramach przedmiotowych przetargów a Biuro śledzi każde zmiany w poszczególnych przetargach (daty otwarcia, zmiany dokumentacji, unieważnienie, rozstrzygnięcia etc.). 6 czerwca zorganizowaliśmy konferencję „Wdrażanie perspektywy 2014-2020 w praktyce”. Wydarzenie było okazją m.in. do wymiany poglądów i doświadczeń zarówno z zakresu wdrażania instrumentów zwrotnych w bieżącej perspektywie, jak i przyszłości kapitału pożyczkowego z perspektywy 2007-2013. W konferencji wzięło udział 40 osób z 23 funduszy pożyczkowych. Z kolei 17 października odbyła się, organizowana przez PZFP, konferencja „Wdrażanie projektów pożyczkowych w ramach perspektywy 2014-2020”. W spotkaniu wzięło udział niemal 50 osób z 27 funduszy. Mieliśmy przyjemność gościć liczną delegację reprezentantów Banku Gospodarstwa Krajowego z Członkiem Zarządu z Członkiem Zarządu Banku, Panem Przemysławem Cieszyńskim na czele. Podczas konferencji gruntownie przeanalizowano przebieg postępowań przetargowych. Przedstawiono punkt widzenia zarówno Zamawiającego, jak i Wykonawców.

2019 rok będzie w dalszym ciągu czasem wyjątkowej pracy PZFP na rzecz tego, aby wdrażanie instrumentów zwrotnych odbywało się w optymalnych warunkach tak z punktu widzenia pośredników finansowych, jak i sektora MŚP.

Rozdział I

Uwarunkowania makroekonomiczne działalności pożyczkowej w 2018 roku

Niniejszy Raport w dużej mierze skupia się na analizie wielkościowej, wartościowej i jakościowej akcji pożyczkowej funduszy w 2018 roku. Innymi słowy, publikacja ma na celu odpowiedź na pytanie: jak dużego wsparcia i o jakiej strukturze udzielono sektorowi MŚP. Pełna odpowiedź jest możliwa tylko po uprzednim przedstawieniu otoczenia makroekonomicznego działalności danych podmiotów. Fundusze pożyczkowe i pożyczkobiorcy nie działają w próżni, ich aktywność jest w znacznym stopniu uzależniona od uwarunkowań makroekonomicznych.

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw¹

2018 rok to okres słabszych (co do zasady niższa dynamika wzrostu poszczególnych wskaźników lub ich spadek) wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych względem roku poprzedniego. Bardzo ważne z punktu widzenia działalności funduszy pożyczkowych jest jednak to, że nakłady inwestycyjne były wyższe o 12,2% od notowanych w 2017 roku (kiedy wzrost wyniósł tylko 3,4% r./r).

Przychody z całokształtu działalności były wyższe o 6,7% (rok wcześniej wzrost o 9,3%) od osiągniętych w 2017 roku, a koszty ich uzyskania wzrosły o 7,5%. Pogorszył się wskaźnik poziomu kosztów z 94,8% przed rokiem do 95,5%. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wzrosły o 7,3%, a koszty tej działalności wrosły w skali roku o 7,6%.

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 137,6 mld zł i był wyższy o 2,1% (dynamika w 2017 r. wyniosła 13,8%) niż w 2017 roku. Wynik finansowy z pozostałej działalności operacyjnej ukształtował się na poziomie 3,5 mld zł i był niższy o 4,8 mld zł niż przed rokiem. Zanotowano pogorszenie wyniku na operacjach finansowych (minus 3,4 mld zł wobec 7,1 mld zł w 2017 roku).

Wynik finansowy brutto wyniósł 137,7 mld zł wobec 150,1 mld zł przed rokiem, a jego obciążenia ukształtowały się na poziomie 25,0 mld zł (wobec 23,7 mld zł w 2017 r.). Wynik finansowy netto wyniósł 112,7 mld zł i był niższy o 10,8% niż przed rokiem. Zysk netto wyniósł 137,8 mld zł i był niższy o 5,1% od uzyskanego w 2017 roku, a strata netto wyniosła 25,1 mld zł i zwiększyła się o 33,0%. Zysk netto wykazało 80,6% ogółu przedsiębiorstw (wobec 80,9% rok wcześniej).

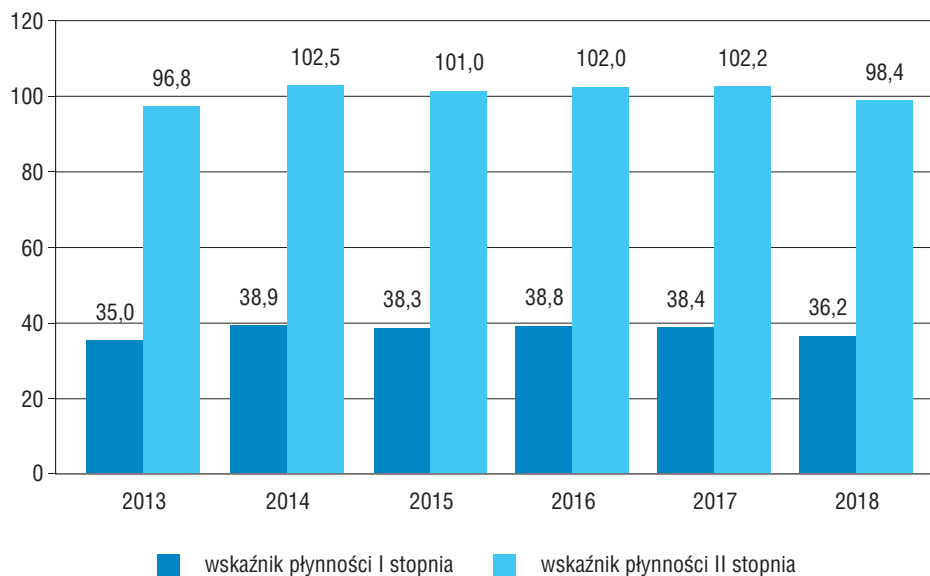
Powyższe dane posiadają konkretne znaczenie dla funduszy pożyczkowych. Pozytywną informacją jest wyraźne przyspieszenie dynamiki nakładów

1. Wszystkie dane za „Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w 2018 roku”, Główny Urząd Statystyczny 21.03.2019 r.

inwestycyjnych – pożyczki inwestycyjne w zdecydowany sposób przeważają w portfelu pożyczkowym funduszy. Inwestycjom nie stanęło na przeszkodzie pogorszenie się wyniku finansowego przedsiębiorstw, a jednocześnie mogło skłaniać do podejmowania decyzji o finansowaniu nowych przedsięwzięć biznesowych ze źródeł zewnętrznych.

Popyt na finansowanie zewnętrzne jest determinowany także przez poziomy wskaźników płynności finansowej przedsiębiorstw pierwszego i drugiego stopnia.

Wykres nr 1. Wskaźnik płynności przedsiębiorstw I i II stopnia w latach 2013-2018 (w %).

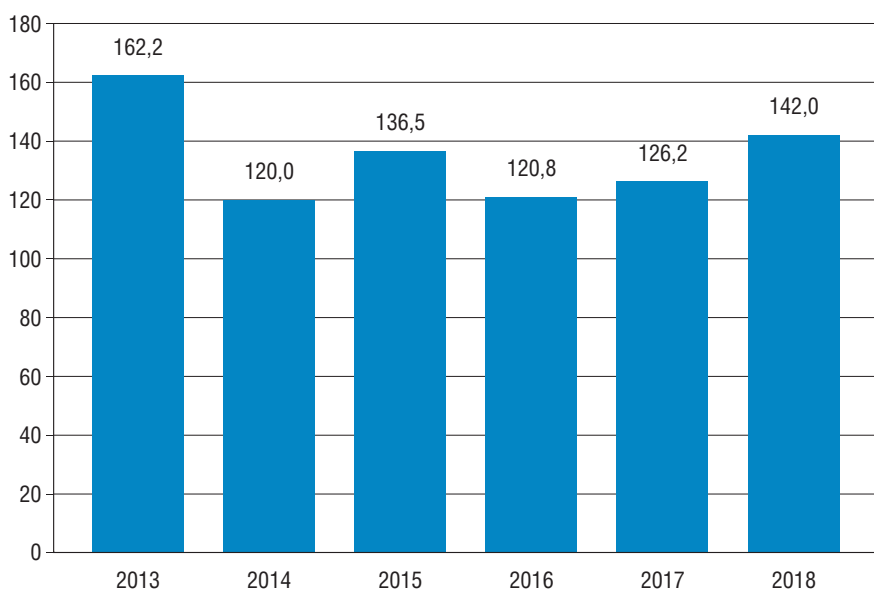
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W 2018 roku wskaźnik płynności I stopnia (tzw. cash ratio) osiągnął poziom 36,2%, tj. był o 2,2 p.p. niższy niż rok wcześniej. 2018 rok był więc już czwartym rokiem z rzędu w którym przedsiębiorstwa, jako całość, nie borykały się z problemami w obszarze regulowania bieżących zobowiązań finansowych.

Wskaźnik płynności II stopnia (tzw. quick ratio) ukształtował się w 2018 roku na poziomie 98,4%, tj. o 3,8 p.p. niższym, niż w 2017 roku. Mieliśmy tu do czynienia z ważną zmianą. Opisujący wskaźnik obrazuje to w jakim stopniu przedsiębiorstwa są zdolne do regulowania swoich zobowiązań w terminach ich zapadalności. Idealna wartość wskaźnika to 100%. Po czterech kolejnych latach charakteryzujących się nadpłynnością finansową w przedsiębiorstwach zanotowano 12 miesięcy w trakcie których mogły pojawiać się problemy z regulowaniem terminowych zobowiązań. To z kolei jest czynnikiem negatywnym dla jakości portfela pożyczkowego funduszy.

Jak już wspomiano pożyczki inwestycyjne dominują w portfelu funduszy. Nie inaczej było w 2018 roku (w ujęciach ilościowym i wartościowym odpowiednio 65% i 76%). Konieczne jest więc przeanalizowanie działalności inwestycyjnej przedsiębiorstw w 2018 roku.

Wykres nr 2. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw w latach 2013-2018 (w mld zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W 2018 roku nakłady inwestycyjne badanych przedsiębiorstw wyniosły 142,0 mld zł i były (w cenach stałych) o 12,2% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 3,4% w 2017 roku). Nakłady na budynki i budowle wzrosły o 15,3%, natomiast na zakup maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi oraz środków transportu o 10,7%. Udział zakupów w nakładach ogółem zmniejszył się do 62,6% z 64,3% przed rokiem. Nakłady realizowało 83,7% badanych podmiotów.

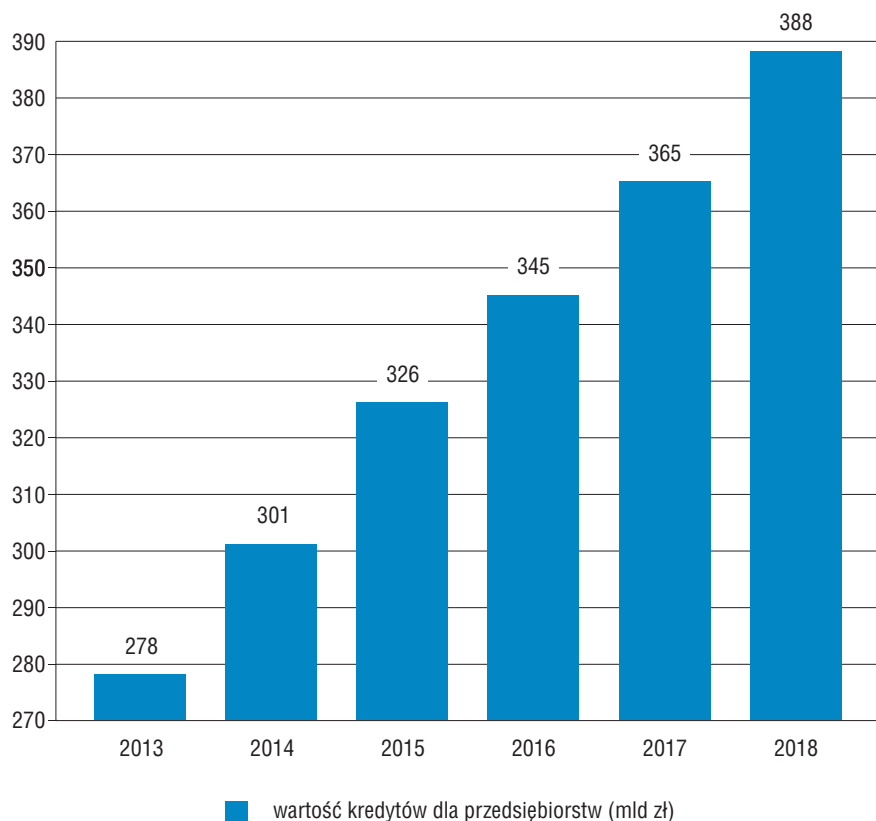
To bardzo ważne dane z punktu widzenia analizy działalności funduszy pożyczkowych. Wyraźny wzrost skłonności przedsiębiorców do inwestycji jest sam w sobie silnym bodźcem popytowym na ofertę funduszy. W szczególności biorąc pod uwagę to, że wzmożona aktywność na polu realizacji nowych przedsięwzięć biznesowych miała miejsce przy jednoczesnym słabszym wyniku finansowym przedsiębiorstw – wzrost potrzeb w zakresie korzystania z zewnętrznych źródeł finansowania.

2. Zapotrzebowanie przedsiębiorstw na zewnętrzne źródła finansowania²

Sposób wdrażania instrumentów pożyczkowych w ramach perspektywy finansowej UE 2014-2020 nie zmienił tego, że fundusze pożyczkowe w bardzo ograniczonym zakresie mogą dostosowywać swoją ofertę do zapotrzebowania zgłaszanego przez potencjalnych pożyczkobiorców. W 2018 roku nadal parametry pożyczek (grupa docelowa, okres spłaty, oprocentowanie) były w dużej mierze ustalane przez podmiot (organ) przekazujących funduszowi kapitał pożyczkowy. Wdrażanie instrumentów pożyczkowych w systemie przetargowym dodatkowo umacnia taki stan rzeczy. Nie zmienia to faktu, że skalę popytu na finansowanie zewnętrzne można wywieść z danych dotyczących sektora bankowego.

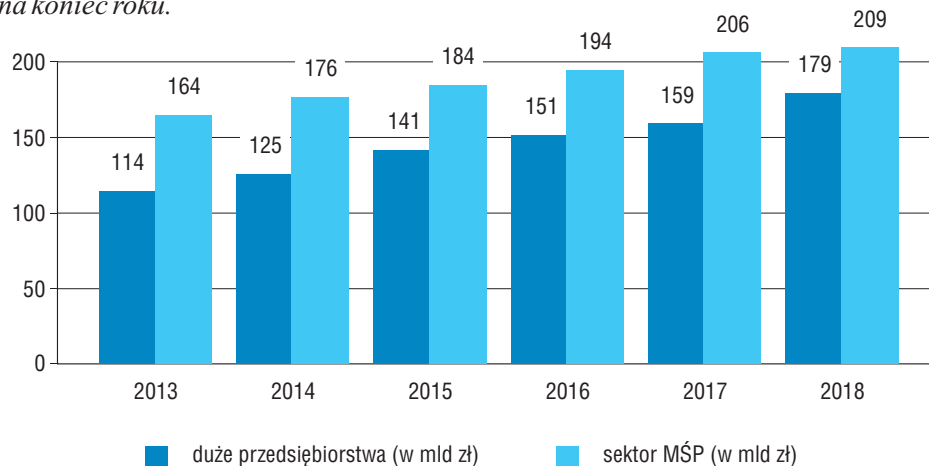
2. Wszystkie dane za „Wyniki finansowe banków w 2018 r.”; Główny Urząd Statystyczny, 05.04. 2019 r.

Wykres nr 3. Wartość kredytów udzielonych przez banki przedsiębiorstwom w latach 2013-2018 (w mld zł) – wartość na koniec roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres nr 4. Wartość kredytów udzielonych przez banki przedsiębiorcom w latach 2013-2018 z podziałem na klasy wielkości przedsiębiorstw (w mld zł) – wartość na koniec roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wartość kredytów udzielonych przez banki sektorowi niefinansowemu na koniec 2018 r. wyniosła 1 098,8 mld zł, co oznaczało ich wzrost o 5,6% w ujęciu rocznym. Dla naszych badań ważne jest to, że w tej kwocie 388 mld zł to kredyty udzielone przedsiębiorstwom (wzrost r./r. o 6%) – duże przedsiębiorstwa

179 mld zł, sektor MŚP 209 mld zł. Trzeba podkreślić to, że roczna dynamika przyrostu wartości kredytów udzielonych MŚP wyniosła zaledwie 0,9%, podczas gdy w przypadku dużych przedsiębiorstw wskaźnik ten wyniósł aż 12,7%. W wyniku tego udział MŚP w portfelu kredytowym banków spadł z 56,5% do 53,7%. Tymczasem to ta grupa jest odbiorcą oferty funduszy pożyczkowych. Powyższe dane mogą wskazywać na ograniczoną skłonność mniejszych podmiotów do zaciągania zobowiązań w 2018 roku. Nie zmienia to faktu, że sektor MŚP w 2018 roku nadal był bardzo istotnym elementem portfela kredytowego banków – jednak trzeci rok z rzędu mieliśmy do czynienia z mniejszą, w ujęciu nominalnym, dynamiką przyrostu zobowiązań kredytowych sektora MŚP.

3. Dynamika wzrostu gospodarczego Polski w 2018 roku a sytuacja w sektorze funduszy pożyczkowych³

Ogólny obraz koniunktury gospodarczej w jakiej w 2018 roku działały fundusze pożyczkowe dają dane dotyczące dynamiki produktu krajowego brutto (PKB). Według wstępnego szacunku produkt krajowy brutto w 2018 roku był realnie wyższy o 5,1% w porównaniu z 2017 r., wobec 4,8% w 2017 (w cenach stałych roku poprzedniego). Mieliśmy więc do czynienia z przyspieszeniem dynamiki wzrostu o 6,25%. Wyższy wzrost gospodarczy wzmacniał potencjał popytowy funduszy pożyczkowych. Wzrost gospodarczy w 2018 roku w szczególności prezentuje się następująco:

1. Wartość dodana brutto w gospodarce narodowej w 2018 r. wzrosła o 5,0% w porównaniu z 2017 r., wobec wzrostu o 4,7% w 2017 r.
2. Wartość dodana brutto w przemyśle w 2018 r. wzrosła o 5,5% w porównaniu z 2017 r., wobec wzrostu o 5,2% w 2017 r.
3. Wartość dodana brutto w budownictwie w 2018 r. w porównaniu z rokiem 2017 wzrosła o 17,0%, wobec wzrostu o 6,5% w 2017 r.
4. Wartość dodana brutto w handlu i naprawach w 2018 r. w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła o 4,8%, wobec wzrostu o 4,9% w 2017 r.
5. Wartość dodana brutto w transporcie i gospodarce magazynowej w 2018 r. w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła o 9,2%, wobec wzrostu o 7,2% w 2017 r.
6. W 2018 r. popyt krajowy wzrósł realnie o 5,3% przy wzroście PKB o 5,1%. W 2017 r. popyt krajowy wzrósł o 4,9% przy wzroście PKB o 4,8%.
7. Spożycie ogółem w 2018 r. przekroczyło poziom z 2017 r. o 4,3%, w tym spożycie w sektorze gospodarstw domowych o 4,5% (w 2017 r. odpowiednio wzrost: o 4,5% oraz o 4,9%).
8. Akumulacja brutto w 2018 r. w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła realnie o 9,2%, w tym nakłady brutto na środki trwałe wzrosły o 7,3% (w 2017 r. wzrost odpowiednio o 6,2%, oraz o 3,9%). Stopa inwestycji w gospodarce narodowej (relacja nakładów brutto na środki trwałe do produktu krajowego brutto w cenach bieżących) w 2018 r. wyniosła 18,1%, wobec 17,7% w 2017 r.

Niemal wszystkie powyższe wskaźniki były nieco lepsze, niż rok wcześniej. W odniesieniu do funduszy pożyczkowych szczególnie ważny jest wyraźny wzrost dynamiki przyrostu wartości dodanej w przemyśle, ze względu na duży

3. Wszystkie dane za „Produkt krajowy brutto w 2018 r. Szacunek wstępny”. Główny Urząd Statystyczny, 31.01.2019 r.

udział sekcji PKD przetwórstwo przemysłowe w portfelu pożyczkowym. Przyspieszenie w tym obszarze względem roku poprzedniego było jednak niewielkie.

4. Wnioski

2018 rok to okres umiarkowanego przyspieszenia dynamiki wzrostu gospodarczego. Bardzo ważny jest wyraźny wzrost nakładów inwestycyjnych, który bezpośrednio wiąże się ze zwiększeniem popytu na ofertę funduszy pożyczkowych. Otoczenie makroekonomiczne w ujęciu generalnym sprzyjało funduszom pożyczkowym. Jednak trzeba zwrócić uwagę na spadek wartości wskaźnika płynności II stopnia do poziomu niższego niż 100, co oznacza potencjalne trudności z obsługą zobowiązań o określonym terminie zapadalności, a więc także należności względem funduszy.

W badanym okresie stopy procentowe nadal były utrzymywane przez Radę Polityki Pieniężnej na niskim poziomie. To w oczywisty sposób zwiększało konkurencyjność oferty banków. Jak pokazują dane z rynku bankowego, tego udział MŚP w portfelu kredytowym banków spadł w wyraźny sposób. Może to wskazywać na ograniczenie skłonności mniejszych podmiotów gospodarczych do zaciągania zobowiązań. Jednak, jak to zostanie pokazane w dalszej części Raportu działalność 2018 rok był czasem zdecydowanego zwiększenia akcji pożyczkowej funduszy. Jest to dowodem na to, że oferta badanych podmiotów w bardzo dobry sposób wpisuje się, co do zasady, w potrzeby sektora MŚP.

Rozdział II

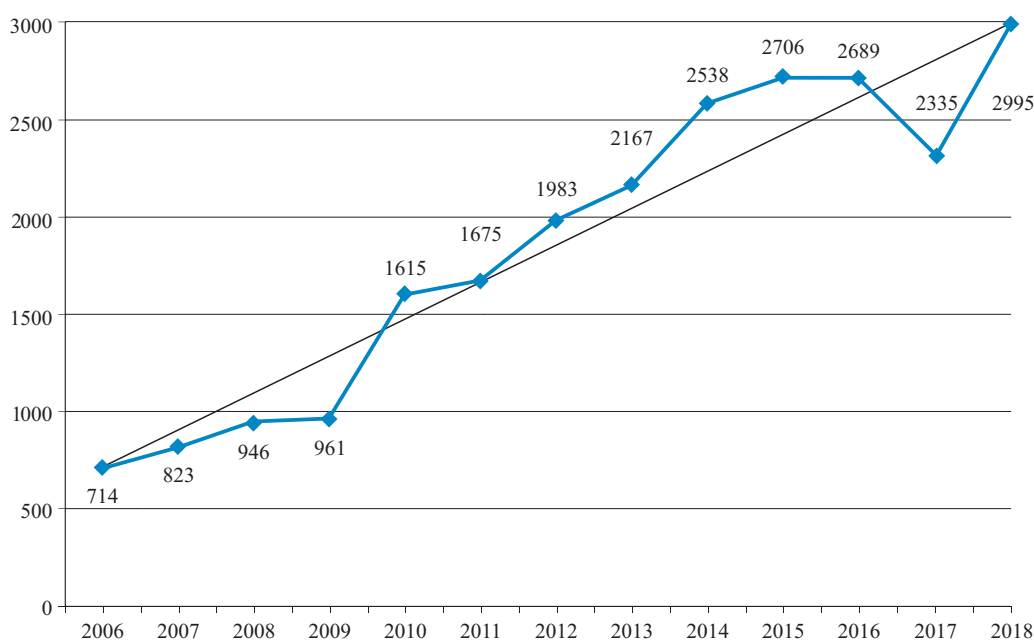
Wartość kapitału pożyczkowego i aktywność funduszy pożyczkowych w układzie ogólnopolskim i regionalnym

Wartość kapitału pożyczkowego którym dysponują fundusze jest jednym z głównych czynników pozwalających ocenić potencjał tych podmiotów w zakresie wspierania sektora MŚP. Cykliczne, roczne zmiany w tym zakresie są w ograniczonym zakresie uzależnione od samych funduszy a głównym determinantem jest tu kształt otoczenia instytucjonalno-regulacyjnego. W niniejszym rozdziale odpowiemy na pytanie jak kształtowały się szanse funduszy na wzrost ich potencjału kapitałowego.

1. Dynamika wartości kapitału pożyczkowego

Na koniec 2018 roku wartość kapitału pożyczkowego funduszy wyniosła 2 mld 994 mln 591 tys. 444,98 zł, co oznacza wzrost rok do roku tej wartości o 28,23 % (rok wcześniej spadek o 13,14%).

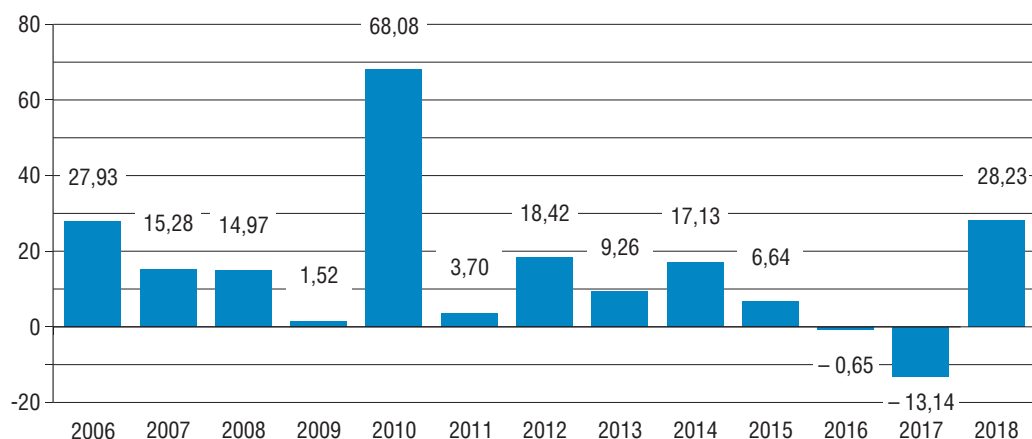
Wykres nr 5. Zmiana wartości kapitału pożyczkowego pozostającego w dyspozycji funduszy pożyczkowych na przestrzeni lat 2006-2018 (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Po dwóch latach spadku wartości kapitału pożyczkowego mieliśmy wreszcie do czynienia ze zdecydowanym przyrostem wielkości środków, którymi dysponują fundusze pożyczkowe. Wynika to nie tylko z liczby przetargów BGK na wybór pośredników finansowych, którzy mają wdrażać instrumenty pożyczkowe, przeprowadzonych w 2018 roku, lecz także z postępowań rozpoczętych jeszcze w 2017 roku, a ostatecznie zakończonych (podpisanie umów, wypłata wszystkich transz) w kolejnych 12 miesiącach. Pamiętać należy o tym, że ogłoszenie przetargu w danym roku, skutkuje w pełni przyrostem kapitału pożyczkowego nierzadko dopiero w roku następnym. Analizując kwestię wartości kapitału trzeba też pamiętać o tym, że w tzw. województwach JEREMIE w 2018 roku, podobnie jak rok wcześniej nadal toczył się proces wycofywania kapitału pożyczkowego z perspektywy 2007-2013. Niemniej jednak, rok ubiegły był dobrym okresem jeśli chodzi o dostęp funduszy do nowych środków finansowych na prowadzenie działalności pożyczkowej. Jak zostanie to pokazane w dalszej części Raportu, powyższe przełożyło się pozytywnie na wielkość akcji pożyczkowej.

Wykres nr 6. Dynamika zmian wartości wyposażenia kapitałowego funduszy pożyczkowych w Polsce w latach 2006-2018 roku (rok do roku, w %).

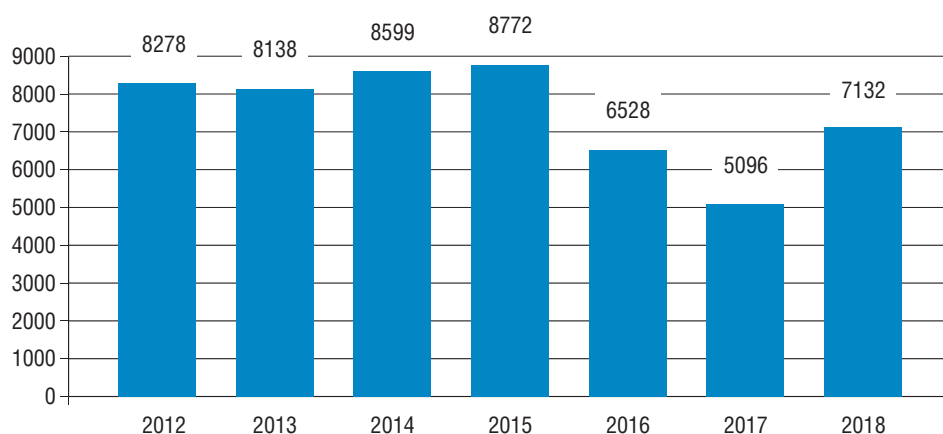
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Jak już wspomniano, lata 2016-2017 to okres ujemnej dynamiki wartości kapitału pożyczkowego. W bezpośredni sposób przekładało się to na wielkość akcji pożyczkowej. Rok 2018 ostatecznie udowadnia to, że istnieje korelacja pomiędzy zmianami wartości środków z których mogą być udzielane pożyczki, a liczbą i wartością tych ostatnich w danym okresie.

2. Działalność funduszy pożyczkowych w ujęciu ogólnokrajowym i regionalnym

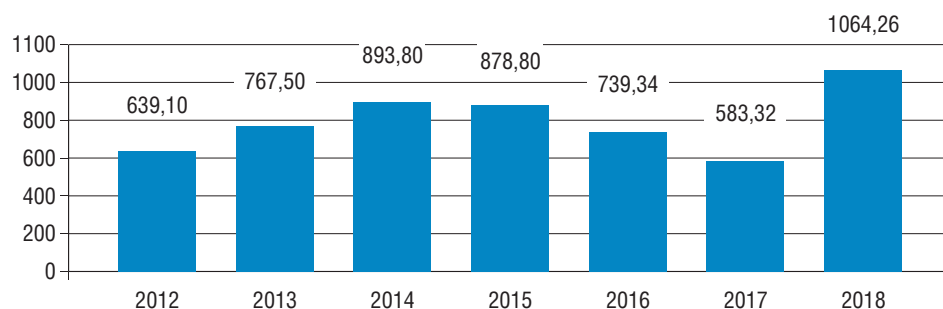
W 2018 roku akcja pożyczkowa funduszy była wyraźnie większa w porównaniu do roku 2017 zarówno w ujęciu ilościowym, jak i wartościowym.

Wykres nr 7. Liczba pożyczek udzielonych przez fundusze w latach 2012-2018.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Wykres nr 8. Wartość udzielonych pożyczek w latach 2012-2018 r. (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

W 2018 roku fundusze udzieliły o 2036 pożyczek więcej niż rok wcześniej. Fundusze nie dość, że odrobiły straty poniesione w roku 2017, to wyraźnie zwiększyły liczbę wypłaconych pożyczek. W ujęciu ilościowym nadal jednak sporo brakuje do rekordowego wyniku z 2015 roku. Jednak 2018 rok to okres w którym zanotowano rekordową, w historii naszych badań, łączną wartość udzielonych pożyczek. Po rocznym wzroście o niemal 500 mln zł przebita została bariera 1 mld zł wsparcia udzielonego sektorowi MŚP. Przyczyn tak dużego wzrostu wartości udzielonych pożyczek należy upatrywać w, przybliżonym już, wyraźnym przyroście wartości kapitału pożyczkowego. Fundusze pożyczkowe bardzo dobrze, co do zasady, poradziły sobie z produktami, które w ramach podpisanych umów oferowały przedsiębiorcom i posiadając odpowiednią pulę kapitału w skuteczny sposób wspierały sektor MŚP. Pokazuje to, że badane podmioty są najlepszymi adresatami środków, które mają finalnie trafić do ostatecznych beneficjentów.

Ilość i wartość pożyczek udzielonych w 2018 roku jest pochodną dwóch czynników: wyraźnego przyrostu kapitału pożyczkowego oraz dobrej koniunktury gospodarczej, skłaniającej przedsiębiorców do podejmowania nowych inicjatyw gospodarczych. Niemniej jednak bardzo ważne jest to, aby możliwie szybko wyklarowały się zasady wdrażania instrumentów zwrotnych w kolejnej

perspektywie finansowej UE. Ewentualnie przedłużająca się niepewność w tym zakresie będzie w kolejnych latach de facto zmuszać fundusze do zachowawczego gospodarowania środkami własnymi co odbiłoby się negatywnie na wielkości akcji pożyczkowej.

W 2018 roku zaszły kolejne zmiany jeśli chodzi o aktywność funduszy pożyczkowych w poszczególnych regionach. Szczegółowe dane zawiera tabela nr 1.

Tabela nr 1. Przestrzenne rozmieszczenie funduszy pożyczkowych według województwa (fundusze z siedzibą główną na terenie danego regionu oraz fundusze posiadające oddziały w danym województwie), w którym udzielano pożyczek, liczby udzielanych pożyczek w układzie przestrzennym, wartości tych pożyczek oraz średniej wartości pożyczki udzielonej w poszczególnych regionach.

Wyszczególnienie	Liczba funduszy udzielających pożyczek na terenie danego województwa*	Liczba pożyczek	Wartość pożyczek	Udział w % w wartości pożyczek ogółem	Spadek/ wzrost w stosunku do roku 2017	Średnia wartość pożyczki	Spadek/ wzrost w stosunku do roku 2017
Woj. Dolnośląskie	3	242	35 799 000,00 zł	3,36	↑	147 929,75 zł	↑
Woj. Kujawsko-Pomorskie	7	465	81 800 569,26 zł	7,69	↑	175 915,20 zł	↑
Woj. Lubelskie	6	628	79 091 478,20 zł	7,43	↓	125 941,84 zł	↑
Woj. Lubuskie	2	198	25 505 742,50 zł	2,40	↓	128 816,88 zł	↓
Woj. Łódzkie	7	532	103 118 939,24 zł	9,69	↑	193 832,59 zł	↓
Woj. Małopolskie	10	489	58 357 216,60 zł	5,48	↓	119 339,91 zł	↑
Woj. Mazowieckie	9	458	57 242 420,00 zł	5,38	↓	124 983,45 zł	↑
Woj. Opolskie	3	351	72 958 333,90 zł	6,86	↑	207 858,50 zł	↑
Woj. Podkarpackie	6	620	57 602 195,19 zł	5,41	↑	92 906,77 zł	↑
Woj. Podlaskie	5	144	24 503 124,00 zł	2,30	↓	170 160,58 zł	↑
Woj. Pomorskie	7	803	99 738 279,49 zł	9,37	↑	124 207,07 zł	↑
Woj. Śląskie	9	352	64 941 469,77 zł	6,10	↑	184 492,81 zł	↑
Woj. Świętokrzyskie	7	390	63 626 573,54 zł	5,98	↑	163 145,06 zł	↑
Woj. Warmińsko-Mazurskie	11	454	59 431 469,16 zł	5,58	↓	130 906,32 zł	↓
Woj. Wielkopolskie	7	584	86 641 251,48 zł	8,14	↓	148 358,31 zł	↑
Woj. Zachodniopomorskie	5	422	93 900 660,50 zł	8,82	↓	222 513,41 zł	↑
Razem	104	7132	1 064 258 722,83 zł	100,00		149 223,04 zł	

* Fundusze z siedzibą główną na terenie danego regionu oraz fundusze posiadające oddziały w danym województwie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Średnia wartość pożyczki udzielonej w 2018 roku wyniosła 149 223,04 zł. Oznacza to, że rok do roku wzrosła o 34 364,14 zł. Jest to pochodną kształtu realizowanych przez fundusze projektów pożyczkowych będących, przede wszystkim, pochodną przetargów BGK na wybór pośredników finansowych. Fundusz pożyczkowy po podpisaniu umowy jest zobowiązany do udzielenia określonej liczby pożyczek, których maksymalna wysokość także jest z góry założona. Zauważalny wzrost przeciętnej wartości udzielonej pożyczki jest więc odbiciem założeń produktowych określonych przez poszczególne instytucje zarządzające. Najwyższą wartość przeciętnego finansowania odnotowano w woj. zachodniopomorskim (rok wcześniej w woj. łódzkim). Z kolei najniższa średnia

wartość pożyczki została odnotowana w woj. podkarpackim (w 2017 roku w woj. kujawsko-pomorskim). Podobnie było w 2017 roku i jak się wydaje jest to zgodne ze specyfiką gospodarczą regionu – dominacja przedsięwzięć o niskiej kapitałochłonności. Stosując wprowadzoną w 2016 roku systematykę możemy zobrażać zróżnicowanie regionalne opisywanego wskaźnika w sposób następujący:

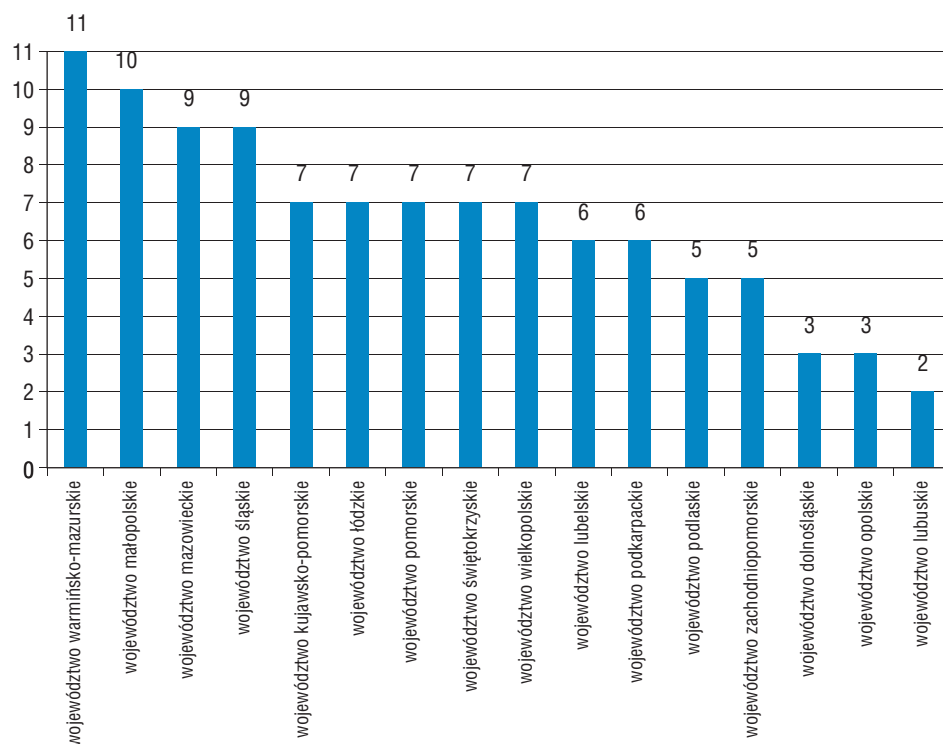
1. Do 100 000 zł – 1 region (w 2017 roku 6 regionów),
2. 100 000 – 150 000 zł – 8 regionów (w 2017 roku 4 regiony),
3. Pow. 150 000 – 7 regionów (w 2017 roku 6 regionów).

Raz jeszcze trzeba podkreślić to, że decydujące znaczenie w kontekście średniej wartości pożyczki w ujęciu regionalnym ma polityka w zakresie instrumentów finansowych prowadzona przez władze danego województwa – takie kwestie jak: maksymalna wartość pożyczki, powiązanie wynagrodzenia z kwotą dofinansowania, a nie liczbą pożyczkobiorców (racjonalne zachowanie funduszy – wyższa wartość pożyczek – niższe koszty funkcjonowania funduszu).

Najmniejszą ilość udzielonych pożyczek odnotowano w województwie podlaskim (144). Przełożyło się to także na najniższy wynik pod względem łącznej wartości udzielonych pożyczek. Taki stan rzeczy miał miejsce pomimo tego, że na terenie regionu działało stosunkowo wiele funduszy pożyczkowych. Warto podkreślić fakt, że w woj. zachodniopomorskim funkcjonowało tyle samo podmiotów, a ich wyniki były ponad kilkukrotnie lepsze. Najwięcej pożyczek, podobnie jak w latach 2015 – 2017 odnotowano w woj. pomorskim (803) i przewaga nad kolejnym regionem (lubelskie – 628) jest wyraźna. Jednak pod względem wartości udzielonych pożyczek pierwsze miejsce zajmuje województwo łódzkie, nieznacznie dystansując Pomorze.

Analizując aktywność pożyczkową w ujęciu regionalnym po raz kolejny widać to, że liczba funduszy funkcjonujących w danym województwie nie jest czynnikiem decydującym jeśli chodzi o wielkość akcji pożyczkowej. Zwróćmy uwagę na region opolski – zaledwie trzy fundusze wypracowały akcję pożyczkową o wyższej wartości, niż w regionach gdzie pożyczek udzielało nawet 11, czy też 10 podmiotów. Dlatego trzeba w tym miejscu pamiętać o takich czynnikach jak: rozwój gospodarczy regionu, dostępność kapitału pożyczkowego, czy też wymogi decydentów co do parametrów udzielanych pożyczek. Mówimy więc o kwestiach niezależnych od funduszy pożyczkowych.

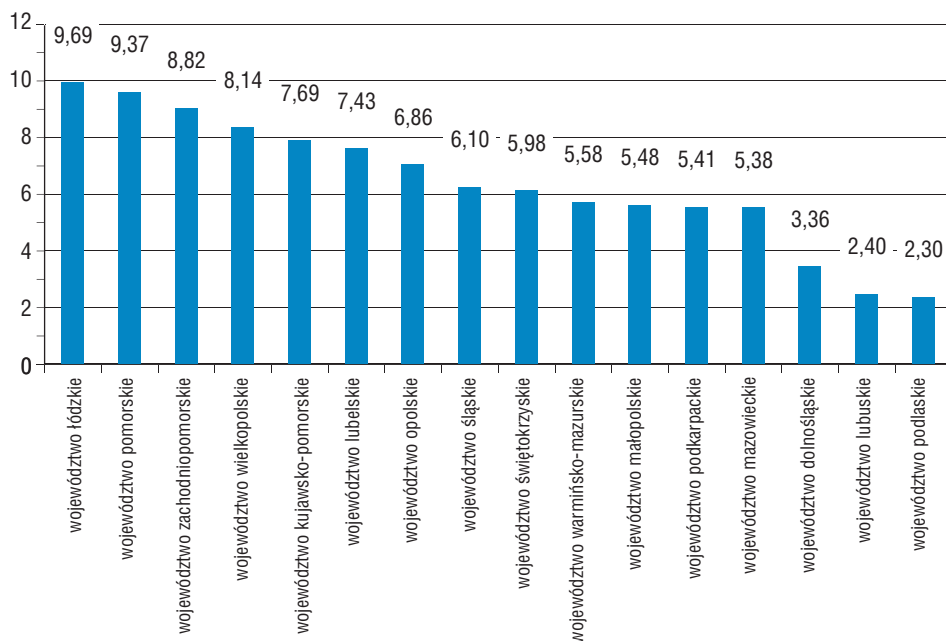
Wykres nr 9. Liczba funduszy pożyczkowych (fundusze z siedzibą główną na terenie danego regionu oraz oddziały funduszy spoza województwa) udzielających pożyczek na terenie poszczególnych województw w 2018 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

W 2018 roku najwięcej funduszy prowadziło działalność na terenie woj. warmińsko-mazurskiego (11), Małopolski (10) oraz Mazowsza i Śląska (po 9). Z kolei najmniejsza liczba podmiotów prowadziła działalność na terenie woj. lubuskiego (2).

Wykres nr 10. Struktura wartości pożyczek udzielonych przez fundusze pożyczkowe w 2018 r. w podziale na regiony, na terenie których zostały udzielone, w odniesieniu do ogólnej wartości udzielonych pożyczek (w %).

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

W 2018 roku największy udział w wartości udzielonych pożyczek miało woj. łódzkie (wzrost r./r. o 4,7 p.p.) detronizując województwo pomorskie. Drugie miejsce zajmuje woj. pomorskie (spadek r./r. o 2,97 p.p.). Ostatnie miejsce w omawianej kategorii zajmuje woj. podlaskie (w stosunku do 2017 roku spadło o pięć pozycji).

3. Aktywność funduszy pożyczkowych w podziale na obszar miejski i wiejski

Każdego roku badaniu podlega także działalność funduszy pożyczkowych w kontekście poziomu zurbanizowania miejsca udzielenia pożyczki. Tabela nr 2 obrazuje rozkład pożyczek udzielonych w 2018 roku ze względu na wskazane powyżej kategorie.

Tabela nr 2. Pożyczki udzielone przez fundusze pożyczkowe w 2018 roku według miejsca prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkobiorcy.

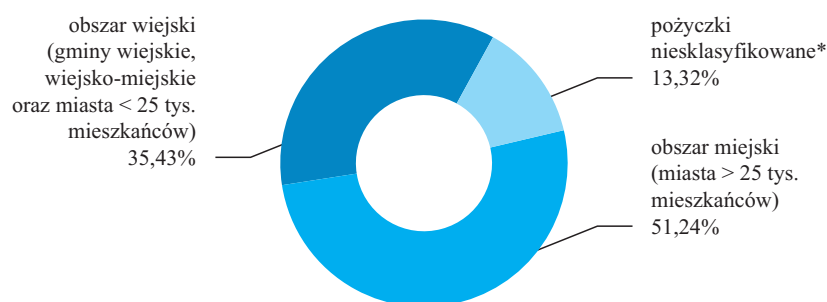
Wyróżnienie	Liczba	Struktura ilości (w %)	Wartość (w zł)	Struktura wartości (w %)
Obszar wiejski (gminy wiejskie, wiejsko-miejskie oraz miasta poniżej 25 tys. mieszkańców)	2 560	35,89%	377 095 445,13	35,43%
Obszar miejski (miasta powyżej 25 tys. mieszkańców)	3 617	50,72%	545 370 834,87	51,24%
Pożyczki niesklasyfikowane*	955	13,39%	141 792 442,83	13,32%
Ogółem	7 132	100,00%	1 064 258 722,83	100,00%

* Pożyczki niesklasyfikowane - liczba i wartość pożyczek udzielonych przez dwa fundusze, które nie zostały przypisane do żadnej kategorii.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Niezmiennie fundusze pożyczkowe udzielają więcej pożyczek na terenach miejskich. Takie same pozostają przyczyny tego stanu rzeczy. Baza popytowa na terenach miejskich jest dalece większa, niż ma to miejsce na terenach wiejskich. Jednocześnie trzeba zwrócić uwagę na to, że w stosunku do 2017 roku omawiana różnica w ujęciu ilościowym i wartościowym zwiększyła się, po spadku rok wcześniej. Wykres nr 11 pokazuje szczegółowe dane dotyczące podziału ze względu na wartość udzielonych pożyczek.

Wykres nr 11. Struktura udzielonych pożyczek według miejsca prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkobiorcy z podziałem na obszary wiejskie i miejskie w ujęciu wartościowym (w %).

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

* Pożyczki niesklasyfikowane - liczba i wartość pożyczek udzielonych przez dwa fundusze, które nie zostały przypisane do żadnej kategorii.

W stosunku do 2017 roku zaszły m.in. następujące zmiany:

- 1) Udział wartości pożyczek udzielonych na obszarze miejskim wzrósł o 0,54 p.p.
- 2) Udział liczby pożyczek udzielonych na obszarze wiejskim spadł o 1,82 p.p.

W ujęciu ogólnopolskim rok 2018 był okresem zdecydowanego zwiększenia się akcji pożyczkowej. Jest to związane przede wszystkim z wyraźnym przyrostem wartości kapitału pożyczkowego pozostającego w dyspozycji funduszy pożyczkowych – oczywiście jest to, że mając większą pulę środków rośnie szansa na zwiększenie sprzedaży. Zdynamizowaniu akcji pożyczkowej sprzyjała oczywiście także dobra koniunktura gospodarcza.

Rozdział III

Charakterystyka klienta funduszy pożyczkowych

Klientów funduszy pożyczkowych można pogrupować według wielu kategorii: branż, wielkości, rodzaju finansowania etc. Niniejszy rozdział pokaże to jak kształtowała się akcja pożyczkowa pośród różnych kategorii pożyczkobiorców w 2018 roku.

1. Działalność funduszy pożyczkowych w kontekście długości prowadzenia działalności gospodarczej przez pożyczkobiorców

Według regulacji obowiązujących fundusze pożyczkowe, podmiotem rozpoczynającym działalność gospodarczą jest przedsiębiorca, który działa na rynku nie dłużej niż 12 miesięcy. Tabela nr 3 pokazuje liczbę i wartość pożyczek udzielonych przez fundusze w 2018 r. z podziałem ze względu na długość prowadzenia działalności gospodarczej pożyczkobiorcy.

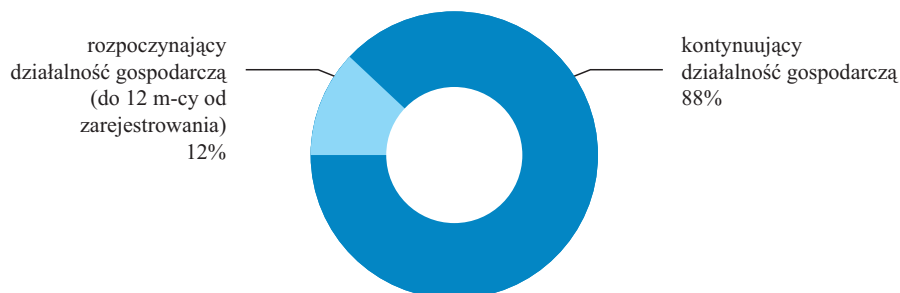
Tabela nr 3. Pożyczki udzielone przez fundusze pożyczkowe w 2018 roku według okresu prowadzenia działalności gospodarczej przez pożyczkobiorcę.

Status przedsiębiorstwa	Liczba	Wartość (w zł)	Udział w %	Udział w %
Rozpoczynający działalność gospodarczą (do 12 m-cy od zarejestrowania)	1 756	125 593 928,40	25	12
Kontynuujący działalność gospodarczą	5 376	938 664 794,43	75	88
Ogółem	7 132	1 064 258 722,83	100	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Udział ilościowy startup'ów w ogóle udzielonych pożyczek spadł w ujęciu rocznym o 7 p.p.. O 6 p.p. obniżył się odsetek wartości środków przekazanych tym podmiotom. Pamiętajmy o tym, że taki stan rzeczy wynika przede wszystkim z określonych przez poszczególne instytucje zarządzające kształtów poszczególnych produktów pożyczkowych wdrażanych przez fundusze.

Wykres nr 12. Struktura udzielanych pożyczek przez fundusze pożyczkowe w 2018 r. w podziale na przedsiębiorców kontynuujących oraz rozpoczynających działalność gospodarczą w ujęciu ilościowym (w %).

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

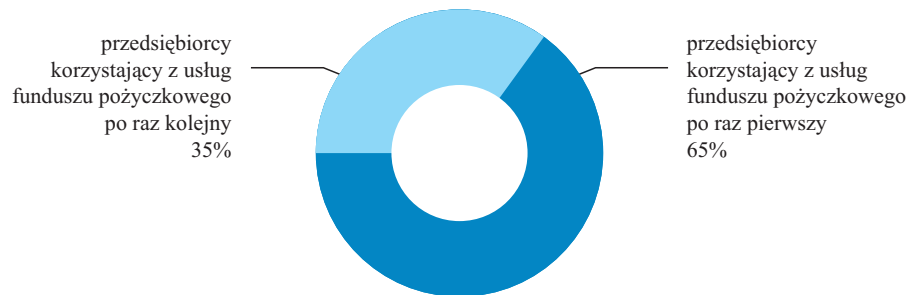
Wyraźna przewaga w portfelu pożyczkowym przedsiębiorstw dłużej funkcjonujących na rynku jest także pochodną tego, że te podmioty mogą w łatwiejszy sposób spełnić wymagania związane z zabezpieczeniem zobowiązania. Niemniej jednak do nowoutworzonych przedsiębiorstw trafiło w 2018 roku ponad 125 mln zł, a więc 17 mln zł więcej, niż rok wcześniej i powstało ponad 1750 firm. Jednocześnie nie można zapominać o tym, że finansowanie nowych przedsięwzięć gospodarczych wiąże się z podwyższonym ryzykiem.

Raz jeszcze podkreślamy to, że fundusze pożyczkowe są w zakresie finansowania startup'ów ograniczane tym, jaką ofertę pożyczkową stworzą zarządzający Regionalnymi Programami Operacyjnymi i przekażą ją do realizacji funduszom. Do tego dochodzi kwestia zwiększonego nakładu pracy. W szczególności w zakresie doradztwa i nadzoru/monitoringu. Zwiększenie funduszy na ten cel umożliwiłoby funduszom pożyczkowym dalsze zintensyfikowanie akcji pożyczkowej w tym sektorze.

2. Klienci powracający do funduszy pożyczkowych

Rozpatrywanie tego, jaki odsetek klientów funduszy pożyczkowych korzysta po raz kolejny z finansowania zewnętrznego ze strony funduszu niesie ze sobą pewnego rodzaju pułapkę. Pamiętać należy o tym, że celem działania badanych podmiotów jest m.in. przygotowanie przedsiębiorstw o krótkiej historii kredytowej do funkcjonowania na komercyjnym rynku finansowym. Niepożądana byłaby więc sytuacja w której ten sam przedsiębiorca wielokrotnie korzystałby z oferty finansowej funduszu. Można by wówczas wnioskować, że nie został w dalszym ciągu odpowiednio przygotowany do funkcjonowania na komercyjnym rynku finansowym. Z drugiej strony, jeśli okazałoby się, że klienci funduszy w ogóle nie „wracają” po kolejną pożyczkę oznaczałoby to, że fundusze nie posiadają atrakcyjnej oferty. Nie można więc używać tu skrótów myślowych na zasadzie – wracają po pożyczki, więc fundusze nie spełniają swej pierwotnej roli.

Wykres nr 13. Struktura pożyczek udzielonych w 2018 r. w ujęciu ilościowym w podziale na przedsiębiorców korzystających z usług funduszu pożyczkowego po raz pierwszy oraz po raz kolejny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Wykres nr 13 pokazuje to, że niemal 2 na 3 pożyczki są wypłacane pożyczkobiorcom korzystającym z oferty funduszu po raz pierwszy (w liczbach bezwzględnych 4604 do 2528). Bardzo podobny odczyt ma miejsce w ujęciu wartościowym – 64% do 36%.

3. Udzielone pożyczki w odniesieniu do wielkości przedsiębiorstwa

Niezmiennie w portfelu pożyczkowym funduszy dominują mikroprzedsiębiorstwa. Tabela nr 4 przedstawia rozkład pożyczek udzielonych w 2018 roku ze względu na klasy wielkości przedsiębiorstw.

Tabela nr 4. Pożyczki udzielane przez fundusze pożyczkowe w 2018 r. a wielkość zaciągających je przedsiębiorstw.

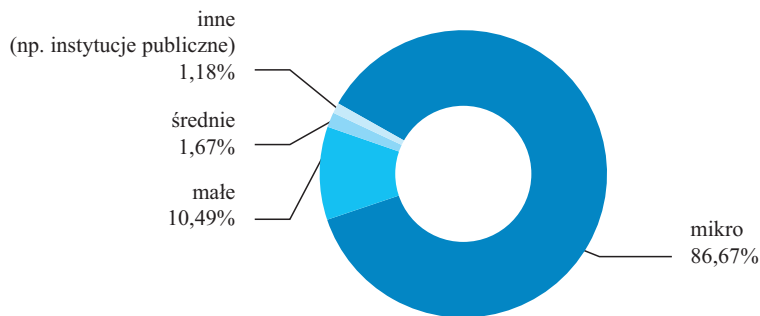
Wyszczególnienie	Liczba	Wartość (w zł)	Struktura ilości	Struktura wartości
Mikro	6 181	705 431 183,57	86,67%	66,28%
Małe	748	259 548 572,80	10,49%	24,39%
Średnie	119	80 860 271,46	1,67%	7,60%
Inne (np. instytucje publiczne)	84	18 418 695,00	1,18%	1,73%
w tym instytucje ekonomii społecznej np.: fundacje, stowarzyszenia, spółdzielnie itp.	21	1 846 430,00	0,29%	0,17%
Ogółem	7 132	1 064 258 722,83	100,00%	100,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Głównym zadaniem funduszy pożyczkowych jest dostarczanie finansowania zewnętrznym podmiotom o najmniejszym potencjale finansowym. Możemy do nich bezsprzecznie zaliczyć mikroprzedsiębiorstwa, które w zdecydowany sposób dominują w portfelu pożyczkowym fundusze, tym samym te ostatnie bardzo dobrze wywiązują się ze swojej roli. W 2018 roku do najmniejszych podmiotów gospodarczych trafiło niemal 87% pożyczek, a więcej niż 66 groszy z każdej wypłaconej w formie pożyczki złotówki trafiło właśnie do takich firm. Mówimy tu o przedsiębiorcach, którzy nierzadko mają trudności z pozyskaniem finansowania na rynku komercyjnym ze względu na krótką historię kredytową lub jej brak oraz

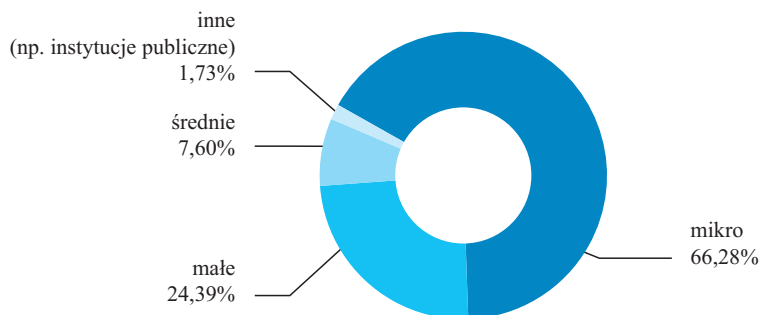
podwyższone ryzyko związane z finansowaniem ich przedsięwzięć. Jednocześnie zwraca uwagę fakt, że średnie przedsiębiorstwa mają marginalne znaczenie w portfelu pożyczkowym funduszy. Jest to zrozumiałe biorąc pod uwagę fakt, że takie firmy posiadają potencjał pozwalający skutecznie ubiegać się o finansowanie na rynku komercyjnym.

Wykres nr 14. Struktura liczby pożyczek udzielonych w 2018 r. przez fundusze pożyczkowe w Polsce w podziale na klasy wielkości przedsiębiorstw w ujęciu ilościowym (w %).

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Wykres nr 15. Struktura liczby pożyczek udzielonych w 2018 r. przez fundusze pożyczkowe w Polsce w podziale na klasy wielkości przedsiębiorstw w ujęciu wartościowym (w %).

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

W stosunku do 2017 roku o 9,92 p.p. spadł odsetek wartości pożyczek udzielonych mikroprzedsiębiorcom. Przesunięcie środków nastąpiło przede wszystkim w kierunku małych firm (wzrost o 5,98 p.p.) i w mniejszym stopniu średnich. Jest to związane z określonym kształtem projektów pożyczkowych realizowanych przez fundusze – racjonalnym działaniem w tym kontekście jest udzielanie pożyczek o jednostkowej wyższej wartości, a popyt na takie finansowanie rośnie wraz ze skalą działalności przedsiębiorstwa. Nadal jednak, w ujęciu liczbowym średnie podmioty gospodarcze nie są dla funduszy znaczącą grupą adresatów oferty.

4. Popyt na pożyczki w kontekście płci/formy prawnej pożyczkobiorcy

PZFP analizuje także rozkład pożyczek pod względem płci i formy prawnej pożyczkobiorców. Szczegółowe dane w tym obszarze zaprezentowano w tabeli nr 5.

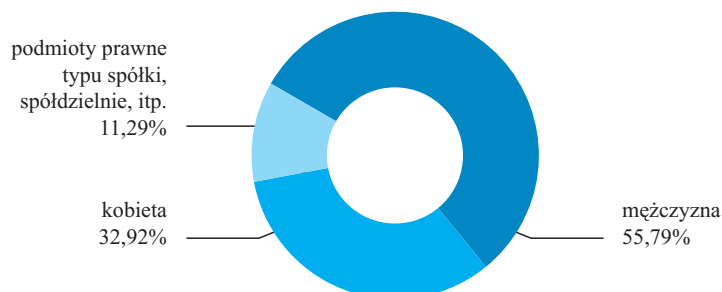
Tabela nr 5. Pożyczki udzielone przez fundusze pożyczkowe w 2018 r. w podziale na płeć/formę prawną pożyczkobiorcy.

Wyszczególnienie	Liczba	Wartość (w zł)	Struktura ilości	Struktura wartości
Kobieta	2 348	243 162 052,81	32,92%	22,85%
Mężczyzna	3 979	549 734 897,38	55,79%	51,65%
Podmioty prawne typu spółki, spółdzielnie, itp.	805	271 361 772,64	11,29%	25,50%
Ogółem	7 132	1 064 258 722,83	100,00%	100,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

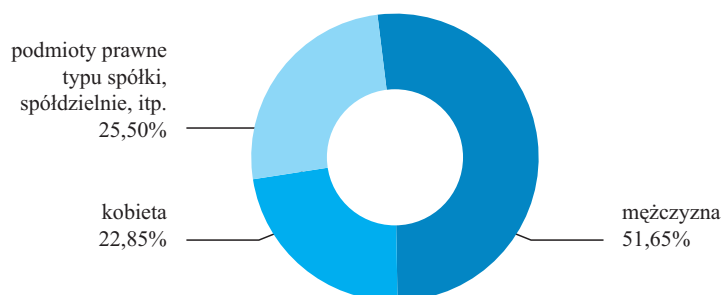
Nadal większość klientów funduszy pożyczkowych stanowią mężczyźni. Nie zmienia się także to, że podmioty prawne stosunkowo rzadko korzystają z oferty funduszy. Jest to związane oczywiście z tym, że w tej formie prawnej prowadzą działalność często średnie i duże przedsiębiorstwa. A ta grupa podmiotów rzadko zaciąga pożyczki u badanych podmiotów. Wykresy nr 16 i 17 pokazują rozkład ilościowy i wartościowy w badanym obszarze.

Wykres nr 16. Struktura pożyczek udzielonych w 2018 r. przez fundusze pożyczkowe w Polsce w podziale na płeć/formę prawną pożyczkobiorcy w ujęciu ilościowym (w %).

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Wykres nr 17. Struktura pożyczek udzielonych w 2018 r. przez fundusze pożyczkowe w Polsce w podziale na płeć/formę prawną pożyczkobiorcy w ujęciu wartościowym (w %).

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

W stosunku do 2017 roku, po raz kolejny, zmniejszył się udział mężczyzn w ogóle udziału pożyczkobiorców zarówno w ujęciu ilościowym (o 1,76 p.p.), jak i wartościowym (o 1,79 p.p.). Udział odsetka kobiet w ogólnej liczbie udzielonych pożyczek wzrósł o 0,35 p.p., jednak w ujęciu wartościowym zanotowano kolejny raz spadek, o 2,91 p.p. Trzeba pamiętać o tym, iż szacuje się, że kobiety prowadzą ok. 1/3 przedsiębiorstw. Struktura portfela funduszy jest odzwierciedleniem struktury polskiej przedsiębiorczości.

5. Popyt na pożyczki w kontekście celu przeznaczenia pozyskanych środków

Badania Związku klasyfikują także pożyczki ze względu na przeznaczenie środków. Wyróżniamy pożyczki: inwestycyjne, obrotowe i inwestycyjno-obrotowe. W 2018 roku nadal największe znaczenie miały pożyczki inwestycyjne. Szczegóły przedstawia tabela nr 6.

Tabela nr 6. Pożyczki udzielone przez fundusze pożyczkowe w 2018 r. w podziale na cel przeznaczenia pozyskanych środków.

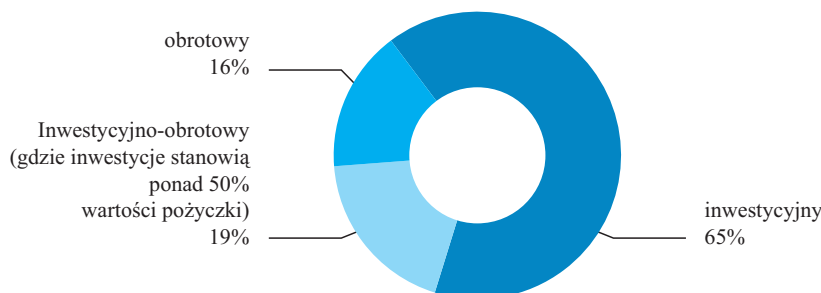
Wyszczególnienie	Liczba	Wartość (w zł)	Struktura ilości	Struktura wartości
Obrotowy	1 137	111 900 914,26	16%	11%
Inwestycyjny	4 640	809 764 615,76	65%	76%
Inwestycyjno-obrotowy (gdzie inwestycje stanowią ponad 50% wartości pożyczki)	1 355	142 593 192,81	19%	13%
Ogółem	7 132	1 064 258 722,83	100%	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Pożyczki inwestycyjne nadal były udzielane niemal dwukrotnie częściej niż obrotowe i inwestycyjno-obrotowe liczone łącznie. Zwiększa się jednak dystans jeśli chodzi o ujęcie wartościowe. Już 76% wartości udzielonych pożyczek jest przeznaczonych na inwestycje, to o 7 p.p. więcej, niż rok wcześniej. Jest to pochodną tego, że zdecydowana większość pożyczek udzielanych w wyniku przetargów prowadzonych przez BGK ma właśnie charakter inwestycyjny.

Wykresy nr 18 i 19 pokazują procentowy rozkład poszczególnych rodzajów pożyczek w 2018 roku w ujęciu ilościowym i wartościowym.

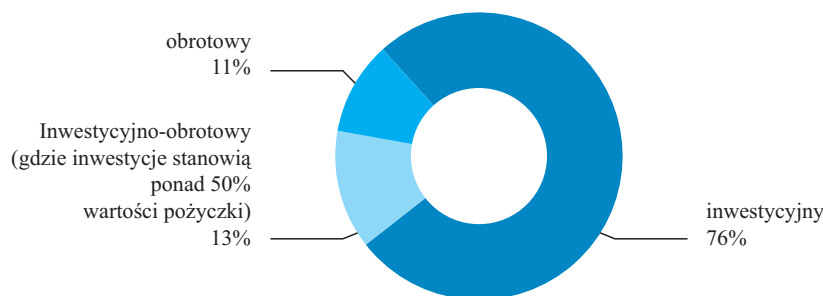
Wykres nr 18. Struktura pożyczek udzielonych w 2017 r. przez fundusze pożyczkowe w Polsce w podziale na cel przeznaczenia pozyskanych środków w ujęciu ilościowym (w %).

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2018 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Wykres nr 19 Struktura pożyczek udzielonych w 2018 r. przez fundusze pożyczkowe w Polsce w podziale na cel przeznaczenia pozyskanych środków w ujęciu wartościowym (w %).

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

W dyskusjach przedstawiciele sektora funduszy pożyczkowych od dłuższego czasu stawiana jest teza, że potrzebny jest większy dopływ kapitału, który mógłby zostać przeznaczony na pożyczki obrotowe. Byłoby to odpowiedzią na zapotrzebowanie ze strony potencjalnych pożyczkobiorców. Wydaje się jednak, że kwestia ta może być rozwiązana dopiero w kolejnym okresie programowania.

6. Popyt na ofertę funduszy w poszczególnych branżach

Kolejna analiza działalności funduszy odnosi się do poszczególnych sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności. Ze względu na ciągłość prowadzonych analiz na przestrzeni lat, zakres badania w tym obszarze nie zmienia się. Tabela nr 7 oraz wykresy nr 20 i nr 21 dostarczają nam szczegółowych danych.

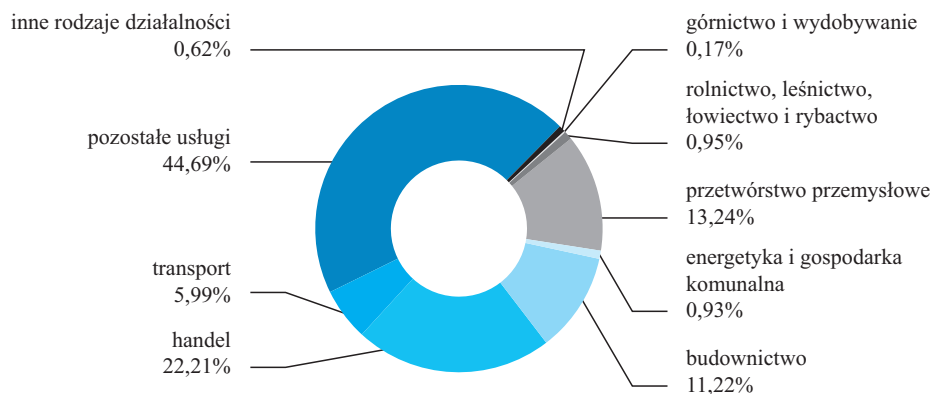
Tabela nr 7. Pożyczki udzielone przez fundusze pożyczkowe w 2018 r. w podziale oraz w ujęciu wartościowym i ilościowym (w %) według sektora działalności zgodnie z klasyfikacją PKD-2007.

Wyszczególnienie	Liczba	Struktura ilościowa (w %)	Wartość (w zł)	Struktura wartości (w %)	Średnia wartość pożyczki (w tys. zł)
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	68	1,30%	8 030 577,59	10,75%	118,1
Górnictwo i wydobywanie	12	0,22%	3 329 876,00	0,31%	277,49
Przetwórstwo przemysłowe	944	11,77%	198 584 792,70	18,66%	210,37
Energetyka i gospodarka komunalna	66	0,96%	11 106 284,00	1,04%	168,28
Budownictwo	800	11,19%	114 838 343,09	10,79%	143,55
Handel	1 584	24,98%	220 690 798,54	20,74%	139,32
Transport	427	7,65%	56 244 773,25	5,28%	131,72
Pozostałe usługi	3 187	41,05%	446 650 712,66	41,97%	140,15
Inne rodzaje działalności	44	0,88%	4 782 565,00	0,45%	108,69
Ogółem	7 132	100,00%	1 064 258 722,83	100,00%	114,93

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

W 2018 roku w portfelu pożyczkowym w wyraźny sposób wyróżniały się przedsiębiorstwa działające w ramach takich działów PKD jak: pozostałe usługi, handel, przetwórstwo przemysłowe oraz budownictwo. Liderem pozostaje niezmiennie przede wszystkim ze względu na to, że kategoria „pozostałe usługi”, podobnie jak „handel”, zawiera w sobie dużą liczbę przedsiębiorstw. Średnia wartość pożyczki w poszczególnych branżach pokazuje kapitałochłonność jednostkowych przedsięwzięć biznesowych w każdej z kategorii, od najwyższej w górnictwie po najniższą w rolnictwie (pomijając inne rodzaje działalności).

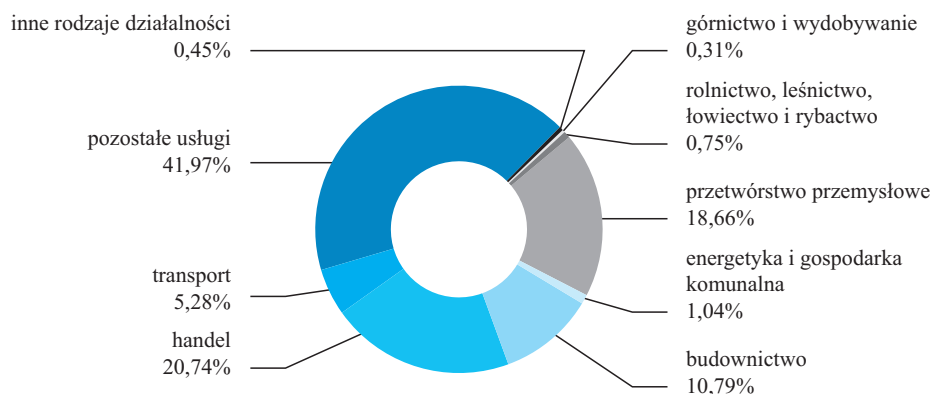
Wykres nr 20. Struktura pożyczek udzielonych przez fundusze pożyczkowe w 2018 r. w podziale według sektora działalności zgodnie z klasyfikacją PKD-2007, w ujęciu ilościowym (w %).

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Zwraca uwagę fakt korelacji pomiędzy wielkością przedsiębiorstw występujących zazwyczaj w danej branży, a udziałem w portfelu pożyczkowym funduszy. Tam gdzie dominują podmioty o dużej skali działalności (np. górnictwo, czy też energetyka) ilościowe znaczenie dla portfela funduszy jest znikome. Wskaźnik rośnie wraz ze zmniejszaniem się statystycznego przedsiębiorstwa z danej branży i jednoczesnym wzrostem liczby firm w danej grupie (np. pozostałe usługi).

Wykres nr 21. Struktura pożyczek udzielonych przez fundusze pożyczkowe w 2018 r. w podziale według sektora działalności zgodnie z klasyfikacją PKD-2007, w ujęciu wartościowym (w %).

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

W 2018 roku po raz kolejny branża usługowa wzmocniła swoją pozycję w wartościowym udziale w portfelu funduszy (o 4,47 p.p.). W pozostałych kategoriach nie zanotowano zdecydowanych zmian.

7. Pożyczki udzielone przez fundusze pożyczkowe według przedziałów wartości, w tym wraz z pomocą *de minimis*

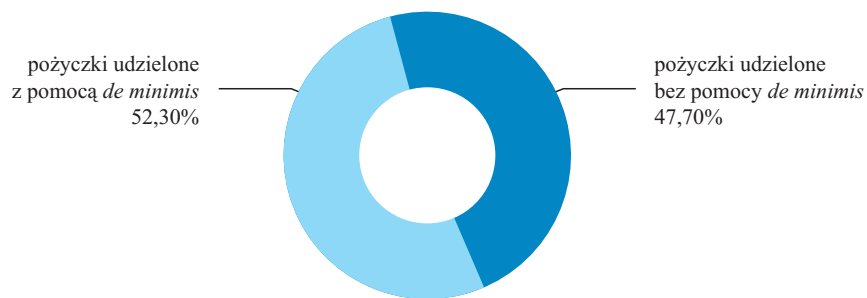
Efektywne wsparcie najsłabszych kapitałowo podmiotów gospodarczych wymaga możliwie szerokiego stosowania preferencyjnego oprocentowania pożyczek. Trzeba mieć na względzie to, że pożyczkobiorcami są przede wszystkim podmioty słabe kapitałowo, zmagające się z zatorami płatniczymi, nierzadko w początkowym okresie rozwoju. Niesie to ze sobą wyższe ryzyko także dla funduszy pożyczkowych. Mniejszy koszt dostępu do kapitału zwiększa szanse na powodzenie przedsięwzięcia biznesowego. Tabela nr 8 przedstawia rozkład wartości pożyczek udzielonych w 2018 roku w tym z udziałem pomocy *de minimis*.

Tabela nr 8. Pożyczki udzielone przez fundusze pożyczkowe w 2018 r. według przedziałów wartości wraz z pomocą *de minimis*.

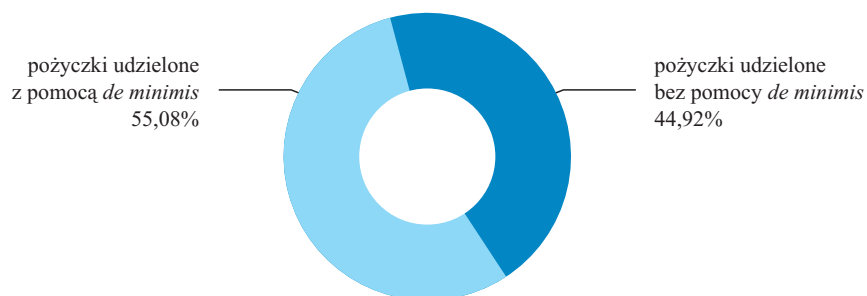
Przedział	Liczba pożyczek ogółem	liczba pożyczek z pomocą <i>de minimis</i>	wartość pożyczek ogółem (w zł)	wartość pożyczek z pomocą <i>de minimis</i> (w zł)
do 10 tys. zł	64	29	575 010,22	265 146,53
pow. 10 tys. zł do 30 tys. zł	1 020	461	23 916 128,42	10 870 468,00
pow. 30 tys. zł do 50 tys. zł	1 698	897	76 237 292,23	40 863 712,53
pow. 50 tys. zł do 120 tys. zł	2 155	1 173	184 382 760,30	99 268 091,51
pow. 120 tys. zł do 300 tys. zł	1 447	688	301 276 429,82	142 137 815,27
pow. 300 tys. zł do 500 tys. zł	421	268	176 501 257,72	111 600 403,90
pow. 500 tys. zł	327	214	301 369 844,12	181 169 691,01
Ogółem	7 132	3 730	1 064 258 722,83	586 175 328,75

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

W porównaniu do 2017 roku wzrosła zarówno liczba, jak i wartość pożyczek udzielonych z pomocą *de minimis* co oczywiście jest związane z wyraźnym wzrostem akcji pożyczkowej ogółem. Dobry obraz sytuacji da analiza procentowego udziału pożyczek z pomocą *de minimis* w ogólnej działalności pożyczkowej funduszy w 2018 roku. Stosowne dane znajdują się na wykresach nr 22 i 23.

Wykres nr 22. Pożyczki *de minimis* w strukturze pożyczek udzielonych ogółem.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Wykres nr 23. Wartość pożyczek *de minimis* w strukturze wartości pożyczek ogółem.

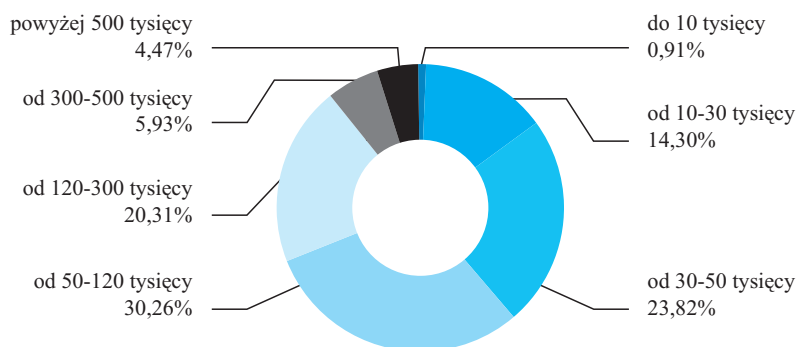
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

W stosunku do 2017 roku udział liczby pożyczek z pomocą *de minimis* w ogóle udzielonych pożyczek wzrósł o 6,72 p.p. i przekroczył poziom 50%, natomiast w ujęciu wartościowym aż o 14,96 p.p. Widać więc wyraźnie to, że strumień funduszy unijnych skierowanych do przedsiębiorstw za pośrednictwem funduszy pożyczkowych w założeniu miał wspierać rozwój przedsiębiorstw na preferencyjnych warunkach.

Wykresy nr 24 i 25 obrazują to w jaki sposób w ujęciu liczbowym i wartościowym wyglądał rozkład pożyczek w 2018 roku jeśli chodzi o przedziały wartości.

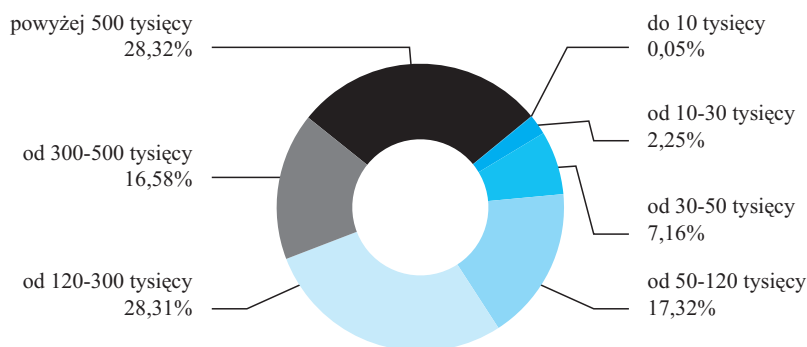
Wykres nr 24. Struktura udziału w ogólnej liczbie pożyczek udzielonych w 2018 r. stosując kryterium podziału wg. przedziału wartości udzielonych pożyczek w danym przedziale wartości (w %).

Wykres nr 24. Struktura udziału w ogólnej liczbie pożyczek udzielonych w 2018 r. stosując kryterium podziału wg. przedziału wartości udzielonych pożyczek w danym przedziale wartości, wyrażona (w %).

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Wykres nr 25. Struktura udziału w ogólnej wartości pożyczek udzielonych w 2018 r. według przedziałów wartości (w %).

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Po raz drugi zbadano rozkład pożyczek z uwzględnieniem tych o wartości przekraczającej 500 tys. zł. Udzielono ich ponad pięć razy więcej od tych, których wartość nie przekracza 10 tys. zł i niemal czterokrotnie więcej, niż rok wcześniej. Pożyczki o bardzo niskiej wartości są rzadkością, ponieważ mały dopływ kapitału nie pozwala zrealizować poważnego przedsięwzięcia biznesowego. Warto jednak odnotować fakt, że udział łącznej wartości pożyczek z najwyższego przedziału w ogólnej wartości pożyczek wzrósł w ciągu roku o 14,1 p.p. Wzrost zanotowano także w przedziałach 300 – 500 tys. zł. Koresponduje to z wyraźnym wzrostem średniej wartości pożyczki.

Podsumowując główne zmiany jakie zaszły w 2018 roku w charakterystyce klienta funduszy pożyczkowych w stosunku do roku poprzedniego zwraca przede wszystkim uwagę fakt wzrost znaczenia pożyczek z pomocą *de minimis* oraz finansowania o wysokiej jednostkowej wartości. Poza tym tradycyjnie, w portfolio pożyczkowym przeważają mężczyźni, prowadzący mikroprzedsiębiorstwo, zaciągający pożyczki inwestycyjne na terenach miejskich.

Rozdział IV

Jakość portfela pożyczkowego

Fundusze pożyczkowe, jak już wspomniano, funkcjonują w obszarze podwyższonego ryzyka. Wynika to z finansowania podmiotów o ograniczonej historii kredytowej, słabym potencjalnie finansowym, nierzadko krótkim okresie działania, narażonych w wysokim stopniu na utratę płynności finansowej. Te wszystkie czynniki muszą być brane pod uwagę przy analizie danych dotyczących jakości portfela pożyczkowego funduszy pożyczkowych.

1. Pożyczki aktywne, wypowiedziane i windykowane, stracone

Jakość portfela pożyczkowego jest wypadkową kilku czynników. Należy tu wskazać przede wszystkim koniunkturę gospodarczą i procedury stosowane przez fundusze pożyczkowe. Te ostatnie zostały wypracowane na przestrzeni niemal 30 lat prowadzenia działalności pożyczkowej i podlegają stałemu udoskonalaniu oraz modyfikacjom związanym m.in. z wymogami stawianymi przez BGK. Praca analityków pożyczkowych skutkuje tym, że 2018 rok był okresem w którym jakość portfela nadal pozostawała na dobrym poziomie. Tabela nr 9 oraz wykresy nr 26 i 27 dostarczają nam szczegółowych danych w tym zakresie.

Tabela nr 9. Liczba i wartość pożyczek aktywnych oraz straconych oraz udział w ogólnej liczbie i wartości udzielonych pożyczek.

Wyszczególnienie	Pożyczki razem	Udział w %	Wartość (w tys. zł)	Udział w %
Suma pożyczek ogółem	29 578	100,00%	2 227 791,52	100,00%
Pożyczki aktywne	26 960	91,15%	2 045 631,44	91,82%
Pożyczki wypowiedziane i windykowane	2 576	8,71%	180 342,01	8,10%
Pożyczki stracone	42	0,14%	1 818,07	0,08%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

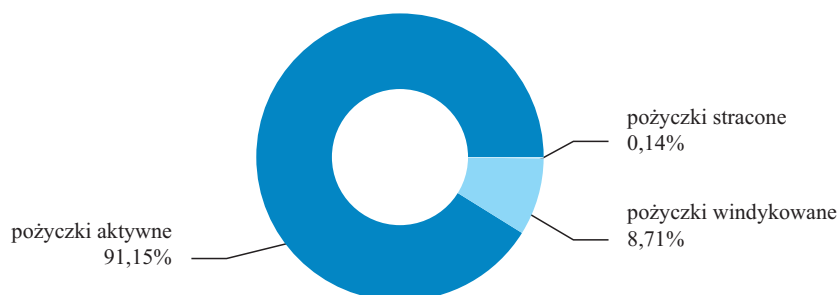
W stosunku do 2017 roku godne odnotowania są następujące zmiany:

- 1) Spadek udziału wartości pożyczek wypowiedzianych i windykowanych o 0,93 p.p.
- 2) Wzrost odsetka pożyczek straconych w ujęciu liczbowym i wartościowym odpowiednio o 0,02 p.p. i 0,07 p.p.

Powyższe zmiany miały miejsce przy wzroście wartości pożyczek aktywnych o ponad 360 mln zł. Trzeba zwrócić uwagę na to, że pożyczki wypowiedziane i stracone to stanowią już mniej niż 9% ogółu pożyczek aktywnych. Mowa tu

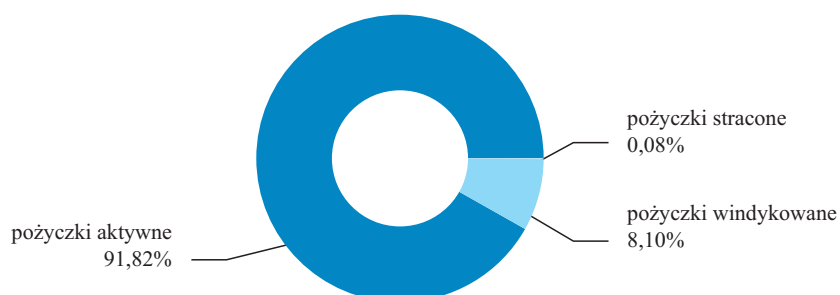
zarówno o ujęciu liczbowym, jak i wartościowym. Jednocześnie pożyczki stracone to margines portfela. W związku z powyższym, bezsprzecznie nic nie zagraża stabilności działalności funduszy w omawianym kontekście.

Wykres nr 26. Udział pożyczek aktywnych, windykowanych i wypowiedzianych oraz straconych w ogólnej liczbie udzielonych pożyczek (w %).

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Wykres nr 27. Udział pożyczek aktywnych, windykowanych i straconych w ogólnej wartości udzielonych pożyczek (w %).

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

2. Terminowość spłaty pożyczek

Pełny obraz stanu portfela pożyczkowego będzie widoczny wówczas gdy analizie poddane zostaną także dane dotyczące opóźnień w spłacie udzielonych pożyczek. Tabela nr 10 obrazuje sytuację (w ujęciu wartościowym i ilościowym) jeśli chodzi o opóźnienia w spłacie pożyczek przez klientów funduszy z podziałem na długość okresu czasu zalegania ze spłatą.

Tabela nr 10. Liczba i wartość pożyczek aktywnych w ogólnej liczbie i wartości udzielonych pożyczek (w %) według długości opóźnień w spłacie w roku 2018.

Wyszczególnienie	Pożyczki razem	Udział w %	Wartość (w zł)	Udział w %
Pożyczki aktywne	26 960	100,00%	2 045 631 443,48	100,00%
Spłacane terminowo (z opóźnieniami do 30 dni)	23 937	88,79%	1 882 585 736,06	92,03%
Z opóźnieniami od 31 do 90 dni	1 934	7,17%	91 792 978,21	4,49%
Z opóźnieniami powyżej 90 dni	1 089	4,04%	71 252 729,37	3,48%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

W 2018 roku w porównaniu do roku poprzedniego (ujęcie liczbowe):

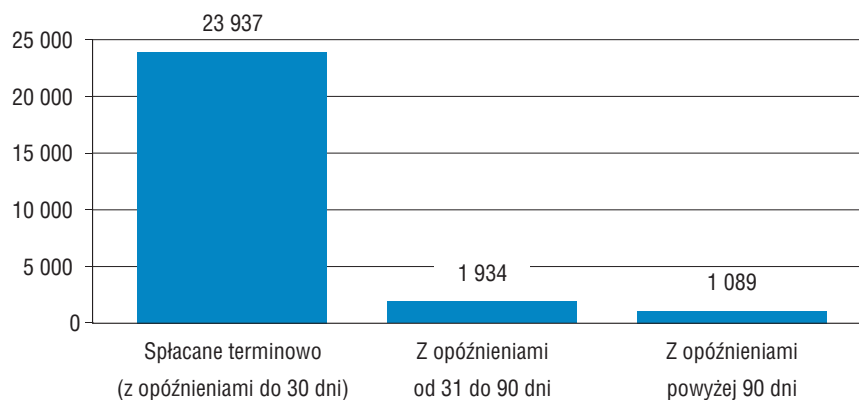
- 1) o 1,73 p.p. wzrósł odsetek pożyczek spłacanych terminowo,
- 2) o 0,93 p.p. spadł odsetek pożyczek z opóźnieniami od 31 do 90 dni,
- 3) o 0,81 p.p. spadł odsetek pożyczek z opóźnieniami powyżej 90 dni.

Zmiany w ujęciu wartościowym:

- 1) o 0,93 p.p. wzrósł odsetek pożyczek spłacanych terminowo,
- 2) o 1,11 p.p. spadł odsetek pożyczek z opóźnieniami od 31 do 90 dni,
- 3) o 0,18 p.p. wzrósł odsetek pożyczek z opóźnieniami powyżej 90 dni.

2018 rok był więc okresem w którym jakość portfela pożyczkowego uległa dalszej poprawie. Jedyne negatywne zjawisko to minimalny wzrost odsetka wartości pożyczek z opóźnieniami dłuższymi niż 90 dni. Poprawa wskaźników obrazujących terminowość spłaty zobowiązań zaciągniętych przez przedsiębiorców w funduszach pożyczkowych jest tym godniejsza podkreślenia, że wartość pożyczek aktywnych wzrosła w ciągu roku o ponad 360 mln zł. Wykresy nr 28 i 29 obrazują graficznie odpowiednio wartość pożyczek aktywnych w podziale na terminowość spłaty oraz udział terminowo spłaconych pożyczek w liczbie pożyczek aktywnych.

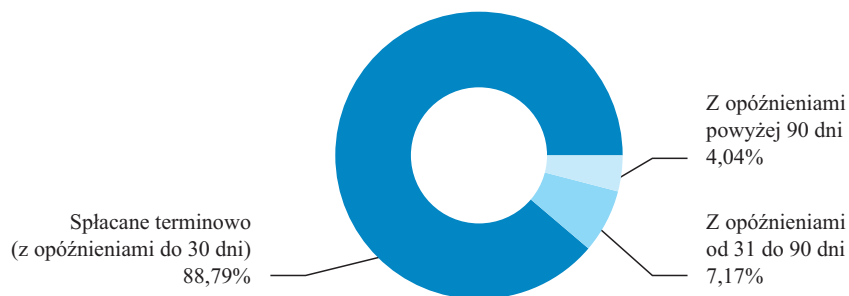
Wykres nr 28. Liczba pożyczek aktywnych w podziale na terminowość spłaty.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Wykres nr 29. Udział terminowo spłaconych pożyczek w liczbie pożyczek aktywnych (w%).

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Na koniec 2018 roku spłacane terminowo były pożyczki o łącznej wartości niemal 1,9 mld zł. Poważnie zagrożonych było jedynie 1 089 pożyczek o łącznej wartości nieco ponad 71 mln zł, tj. 3,48% wartości pożyczek aktywnych. Jest to jednoznaczny dowód na to, że kapitał pożyczkowy trafia do podmiotów, które są w stanie spłacić zaciągnięte zobowiązanie. Taki stan rzeczy wynika z wysokiego poziomu merytorycznego kadr funduszy pożyczkowych.

Rozdział V

Sieć i zakres działalności funduszy pożyczkowych oraz ich zaplecze kadrowe

W 2018 roku rzeczywistą działalność prowadziło ok. 80 funduszy pożyczkowych. Jak już podkreślano, posiadamy dane z 59 podmiotów. Nasza ubiegłoroczna prognoza dotycząca wzrostu potencjału funduszy w 2018 roku uległa urzeczywistnieniu.

1. Wyposażenie kapitałowe funduszy pożyczkowych

Jak już wskazywano w Rozdziale II, na koniec 2018 roku wartość kapitału pożyczkowego funduszy wyniosła 2 mld 994 mln 591 tys. 444,98 zł, co oznacza wzrost rok do roku tej wartości o 28,23 % (rok wcześniej spadek o 13,14%). Tabela nr 11 obrazuje wyposażenie kapitałowe funduszy pożyczkowych w Polsce w 2018 roku w zależności od wartości posiadanego kapitału.

Tabela nr 11. Wyposażenie kapitałowe funduszy pożyczkowych w Polsce w 2018 roku w zależności od wartości posiadanego kapitału.

Wartość kapitału	Liczba	Struktura % liczby funduszy	Suma kapitału (w zł)	Struktura % wartości funduszy
do 5 mln zł	6	10,17%	10 194 943,92	0,34%
5-20 mln zł	18	30,51%	201 673 606,70	6,74%
20-50 mln zł	17	28,82%	544 765 469,70	18,19%
50-100 mln zł	9	15,25%	675 445 975,41	22,56%
pow. 100 mln zł	9	15,25%	1 562 511 449,25	52,17%
Razem	59	100,00%	2 994 591 444,98	100,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

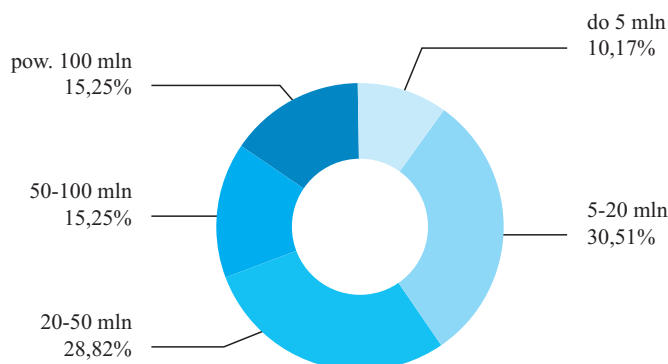
W stosunku do 2017 roku warto odnotować następujące zmiany:

- 1) Nadal spada udział liczbowy i wartościowy funduszy o kapitale 5-20 mln zł (odpowiednio r./r. o 2,82 p.p. i 3,41 p.p.),
- 2) Po wzroście w 2017 roku, spadło znaczenie funduszy o kapitale 20-50 mln zł, zarówno w ujęciu liczbowym, jak i wartościowym (odpowiednio r./r. o 4,51 p.p. i 10,70 p.p.),
- 3) Wzmacniają swój potencjał kapitałowy fundusze największe:
  - Udział podmiotów o wartości kapitału 50-100 mln zł w ogóle wartości wzrósł r./r. o 1,14 p.p.
  - Udział podmiotów zarządzających kapitałem przewyższającym 100 mln zł wzrósł r./r. o 13,43 p.p.

Mamy więc do czynienia z postępującą polaryzacją wyposażenia kapitałowego funduszy pożyczkowych. Duże fundusze zdobywają kolejne środki, natomiast te mało i bardzo mało są tej możliwości de facto pozbawione. PZFP przewidywał taki scenariusz już na początku obecnej perspektywy finansowej UE. System wyboru pośredników finansowych preferuje podmioty silne kapitałowo – będące w stanie wykazać odpowiednią wartość kapitałów własnych. Ponadto, do skutecznego startu w przetargach często potrzebne jest „dokładanie” do instrumentu dodatkowego wkładu własnego, wyższego, niż minimalnie wymagany. W efekcie tego duże fundusze stają się jeszcze większe, natomiast te mniejsze nie tylko nie zdobywają kapitału, lecz tracą go. Widać to wyraźnie porównując do roku 2017 łączny, nominalny kapitał w grupach podmiotów o kapitale do 5 mln zł, 5 – 20 mln zł i 20 – 50 mln zł. W tych grupach fundusze w stosunku do 2017 roku wykazują łączny niższy kapitał. Natomiast w dwóch największych kategoriach zanotowano wzrost. Wyraźnie widoczny jest przepływ kapitału do większych funduszy – wzrost udziału w ogóle wartości kapitału. Nie jest to zaskakujące zjawisko biorąc pod uwagę fakt, że przetargowy system wyłaniania pośredników finansowych jest stosowany w taki sposób, który premiuje fundusze już wcześniej silne kapitałowo i należy spodziewać się tego, że ten proces będzie postępował.

W ujęciu liczbowym ogólnym nadal dominują fundusze dysponujące kapitałem w przedziale 5-20 mln zł i 20-50 mln zł. Łącznie stanowią ponad 59% funduszy (rok wcześniej ponad 66%). Wykres nr 30 prezentuje podział funduszy w badanym obszarze w ujęciu ilościowym.

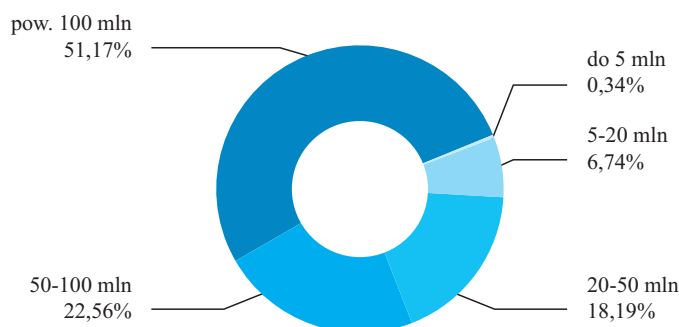
Wykres nr 30. Struktura liczby funduszy pożyczkowych w 2018 roku w zależności od wartości posiadanego kapitału.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

9 największych funduszy (tj. 15,25% wszystkich badanych) dysponuje już ponad połową kapitału wszystkich badanych podmiotów. Ważne jest jednak to, że mówimy o funduszach działających w kilku województwach. Dlatego nie można mówić o tym, że postępująca koncentracja kapitału ogranicza dostęp MŚP do oferty funduszy pożyczkowych.

Wykres nr 31. Struktura wartości posiadanego kapitału funduszy pożyczkowych w 2018 roku w zależności od ich wartości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

24 podmioty najmniejsze podmioty posiadają łącznie zaledwie nieco ponad 7% ogółu kapitału pożyczkowego. Jest to efektem sygnalizowanego w poprzednich latach błędnego koła – niski kapitał nie pozwala na skuteczne starania o nowe środki pożyczkowe ze względu na wymogi przetargowe. W związku z tym sytuacja tych podmiotów staje się bardzo trudna. Wydaje się, że w kolejnych latach polaryzacja funduszy pożyczkowych ze względu na wartość kapitału pożyczkowego będzie postępować.

2. Sieć oddziałów terenowych funduszy pożyczkowych

Fundusze pożyczkowe pokrywają swoją siecią obszar całego kraju. Pozwala to przedsiębiorcom z sektora MŚP na skorzystanie z preferencyjnego finansowania zewnętrznego bez problemów logistycznych. Tabela nr 12 obrazuje sieć oddziałów terenowych funduszy pożyczkowych w 2018 roku.

Tabela nr 12. Sieć oddziałów terenowych funduszy pożyczkowych w 2018 roku.

Liczba posiadanych oddziałów terenowych	Liczba	Struktura %
Nie posiada żadnego oddziału	16	27,12
Posiadają 1 oddział terenowy	32	54,25
Posiadają 2 oddziały terenowe	1	1,69
Posiadają 3 oddziały terenowe	4	6,77
Posiadają 4 i więcej oddziałów terenowych	6	10,17
Razem funduszy	59	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Już tylko 27,12% funduszy nie posiada żadnego oddziału terenowego. To o 19,55 p.p. mniej niż rok wcześniej. W wyniku tego wzrósł zauważalnie odsetek funduszy posiadających 1 oddział (o 19,25 p.p.). Jednak co ciekawe zanotowano spadek w kategoriach 2 oddziały terenowe. Generalny wzrost liczby funduszy posiadających oddziały wynika z wymogów stawianych oferentom w przetargach na wybór pośredników finansowych – często stosowanym punktowym kryterium jest zasięg terenu sieci dystrybucji. Ponadto, jak już wskazywano, 2018 rok był okresem wyraźnego wzrostu akcji pożyczkowej. Do obsługi

większej liczby transakcji konieczne było zagęszczenie sieci sprzedaży i, o czym dalej, zatrudnienie kolejnych pracowników.

3. Polityka kadrowa funduszy pożyczkowych

Na koniec 2018 roku w funduszach funkcjonowało 1526,365 etatów. Oznacza to wzrost zatrudnienia w ciągu roku o 314 osób. Fundusze zwiększyły zatrudnienie po trzech latach ograniczania liczby etatów.

Tabela nr 13. Struktura zatrudnienia w funduszach pożyczkowych w 2018 roku (według etatów).

Liczba pracowników funduszu	Liczba funduszy	Liczba zatrudnionych ogółem wg etatów	Struktura % liczby funduszy	Struktura % liczby zatrudnionych ogółem
od 1 do 10	21	115,06	35,59	7,53
od 11 do 20	12	201,5	20,34	13,2
od 21 do 50	21	713,555	35,59	46,75
pow. 50 osób	5	496,25	8,48	32,52
Razem	59	1526,37	100,00	100,00

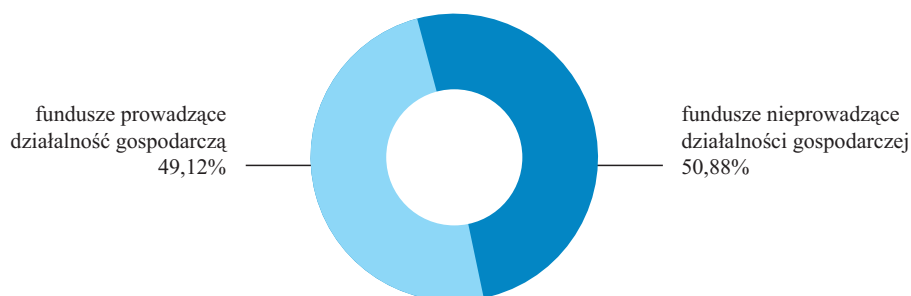
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Powyższe jest oczywiście konsekwencją wyraźnego wzrostu akcji pożyczkowej. Wzrost liczby przedsiębiorców, którym zostało udzielone finansowanie zewnętrzne niejako wymuszało zatrudnienie nowych pracowników. Stosując uproszczoną symulację o ile w 2017 roku utrata przez fundusze 1 mln 196 tys. zł kapitału przełożyła się na likwidację jednego etatu, to w 2018 roku każdy 1 mln 956 tys. 342 zł przyrostu kapitału oznaczało z kolei stworzenie jednego etatu.

W ujęciu nominalnym zanotowano znaczący przyrost kadr w funduszach, które już wcześniej zatrudniały znaczącą liczbę pracowników. Odwrotne zjawisko miało miejsce w mniejszych podmiotach. Jest to odzwierciedleniem i niejako dopełnieniem sytuacji związanej z dynamiką rozkładu kapitału pożyczkowego – małe fundusze zmniejszają skalę działania, większe nadal się rozwijają. Jest to kolejny dowód na to, że w średnim i długim okresie nastąpi proces konsolidacji rynku.

Podmioty prowadzące fundusze pożyczkowe świadczą na rzecz przedsiębiorców z sektora MŚP, oprócz wsparcia finansowego, także innego rodzaju usługi pomagające w prowadzeniu działalności gospodarczej. Dzięki temu posiadają kompleksową ofertę wsparcia rozwoju przedsiębiorczości. Wykres nr 32 obrazuje skalę zaangażowania funduszy pożyczkowych w świadczenie usług doradczych.

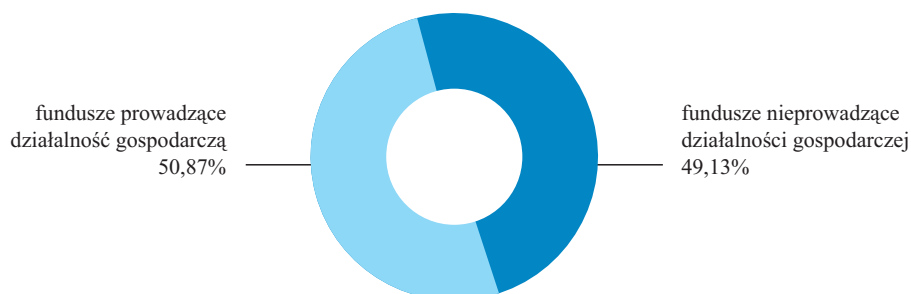
Wykres nr 32. Skala zaangażowania funduszy w działalność doradczą.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Niemal połowa funduszy pożyczkowych świadczy usługi doradcze zarówno już funkcjonującym przedsiębiorcom, jak i osobom noszącym się z zamiarem otworzenia własnej firmy. Kadry funduszy pożyczkowych dzielą się ekspercką wiedzą z takich dziedzin jak m.in. formalne, praktyczne i finansowe aspekty prowadzenia firmy, aplikowanie o fundusze unijne, czy też wchodzenie na rynki zagraniczne. Trzeba wyraźnie podkreślić to, że działalność funduszy nie ogranicza się tylko do udzielania pożyczek. Dowodzą tego także wykresy nr 33 i 34 obrazują zaangażowanie funduszy w działalność szkoleniową i informacyjno-konsultacyjną.

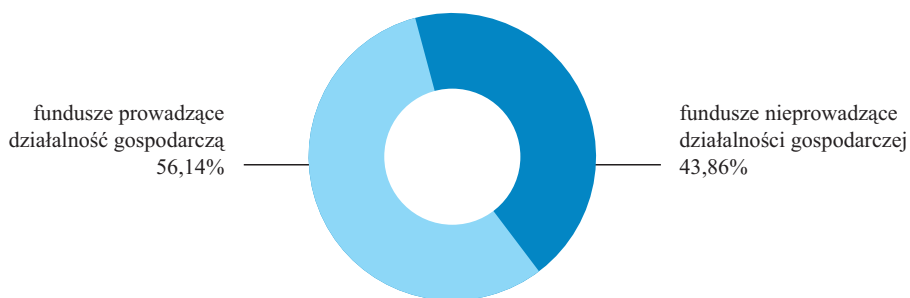
Wykres nr 33. Skala zaangażowania funduszy pożyczkowych w działalność szkoleniową.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

Ponad połowa podmiotów prowadzących fundusze pożyczkowe zajmuje się także działalnością szkoleniową. Jej zakres jest bardzo szeroki. Od języków obcych, przez prowadzenie księgowości, czy też kwestie kadrowe, aż po specjalistyczne, celowane szkolenia np. z obszaru wdrażania innowacji. Szkolenia stanowią bardzo dobre uzupełnienie aktywności pożyczkowej i doradczej. Poprzez praktyczne warsztaty, przyszli i obecni przedsiębiorcy wchodzą w posiadanie wiedzy, która pozwoli im na zwiększenie szans na osiągnięcie sukcesu rynkowego.

Wykres nr 34. Skala zaangażowania funduszy pożyczkowych w działalność informacyjno-konsultacyjną.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku obejmujących sytuację funduszy pożyczkowych.

W obszarze działalności informacyjno-konsultacyjnej skala zaangażowania wyraźnie przekracza połowę podmiotów prowadzących fundusze pożyczkowe. Pracownicy badanych podmiotów są w stanie udzielić przedsiębiorcom fachowych informacji z praktycznie każdego obszaru funkcjonowania i rozwoju przedsiębiorstwa.

2018 rok to okres dynamicznego rozwoju funduszy pożyczkowych. Znaczący przyrost wartości kapitału pożyczkowego umożliwił i jednocześnie determinował zagęszczenie sieci placówek oraz rozwój zasobów kadrowych jeszcze bardziej zbliżając fundusze do przedsiębiorców. Jednocześnie uwidoczniła się postępująca polaryzacja sektora. Warunki wdrażania instrumentów finansowych w bieżącej perspektywie finansowej sprzyjają zdynamizowaniu rozwoju już dużych podmiotów, a jednocześnie ograniczają szanse wzrostu dla mniejszych funduszy. Efekty tego widzimy wyraźnie w danych dotyczących rozkładu wartości kapitału pożyczkowego.

Rozdział VI

Dotychczasowe doświadczenia z wdrażania instrumentów finansowych w ramach regionalnych programów operacyjnych w perspektywie finansowej 2014-2020⁴

W 2018 roku Bank Gospodarstwa Krajowego prowadził intensywne prace przetargowe w obszarze wyboru pośredników finansowych, którzy będą wdrażać instrumenty pożyczkowe (15 regionów, bez Śląska). Przełożyło się to na opisany powyżej wyraźny wzrost wartości kapitału pożyczkowego pozostającego w dyspozycji badanych podmiotów. Jest to kwestia kluczowa jeśli chodzi o możliwości wspierania rozwoju sektora MŚP przez fundusze pożyczkowe. W poniższym rozdziale dokonano analizy wdrażania instrumentów finansowych w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 w ramach systemu przetargowego BGK.

1. Alokacja na instrumenty zwrotne w perspektywie finansowej UE 2014-2020

Rozważania w obszarze wdrażania instrumentów finansowych trzeba zacząć od przypomnienia wielkości alokacji finansowej na ten cel w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 na instrumenty zwrotne. Przypominamy w tym miejscu tabele umieszczone w ubiegłorocznym Raporcie.

Tabela nr 14. Alokacja na instrumenty zwrotne w perspektywie 2014-2020 według celów wsparcia.

Województwo	Rozwój sektora MŚP (w zł)	Efektywność energetyczna (w zł)	Odnawialne źródła energii (w zł)	Rewitalizacja (w zł)	Rynek pracy (w zł)
Dolnośląskie	398 760 492,60	188 119 479,80	60 990 318,00	-	55 731 176,50
Kujawsko-Pomorskie	205 384 480,10	-	-	-	-
Lubelskie	384 439 678,10	-	-	-	18 007 050,60
Lubuskie	233 646 420,00	-	-	-	5 699 350,30
Łódzkie	445 269 153,20	95 275 400,00	-	-	30 314 900,60
Małopolskie	285 680 614,00	99 021 293,00	-	148 531 942,00	22 149 500,00
Mazowieckie	225 736 843,00	-	-	-	-
Opolskie	193 143 640,00	99 021 293,00	-	-	10 277 368,00
Podkarpackie	216 467 599,80	-	-	-	27 734 312,30
Podlaskie	140 110 882,40	116 674 153,00	-	-	8 661 400,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Gospodarstwa Krajowego.

⁴ Wszystkie dane na dzień 16.05.2019 r.

Tabela nr 14. ciąg dalszy

Województwo	Rozwój sektora MŚP (w zł)	Efektywność energetyczna (w zł)	Odnawialne źródła energii (w zł)	Rewitalizacja (w zł)	Rynek pracy (w zł)
Pomorskie	408 414 880,80	-	-	-	-
Wielkopolskie	516 780 000,00	173 228 000,00	-	112 598 200,00	-
Warmińsko-Mazurskie	254 087 550,00	-	-	-	-
Zachodniopomorskie	335 196 180,00	-	-	-	62 795 150,00
Świętokrzyskie	208 800 000,00	-	-	-	33 925 743,30
Łącznie	4 451 918 414,00	708 643 505,80	60 990 318,00	261 130 142,00	275 295 951,60

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Gospodarstwa Krajowego oraz Instytucji Zarządzających.

Sam sektor MŚP w najbliższych latach uzyska wsparcie w wysokości niemal 4,5 mld zł, mówimy tu o grupie najważniejszej z punktu widzenia funduszy pożyczkowych. Są one jednak aktywne (co pokazuje przebieg postępowań przetargowych) we wszystkich obszarach przedmiotowych.

Tabela nr 15. Założenia produktowe.

Województwo	Pożyczkowe (zł)	Poręczeniowe (w zł)	Kapitałowe (w zł)
Dolnośląskie	616 472 445,89	87 129 020,99	-
Kujawsko-Pomorskie	183 810 480,13	-	21 573 999,99
Lubelskie	279 227 486,93	67 557 009,40	55 662 232,35
Lubuskie	256 137 245,96	-	-
Łódzkie	570 859 453,16	570 859 453,16	-
Małopolskie	555 383 349,00	-	-
Mazowieckie	183 975 527,05	41 761 315,95	-
Opolskie	268 537 148,00	17 280 000,00	-
Podkarpackie	203 065 104,34	41 136 707,74	-
Podlaskie	252 709 082,39	-	12 737 352,94
Pomorskie	290 634 880,78	48 550 000,00	69 230 000,00
Wielkopolskie	544 216 200,00	258 390 000,00	-
Warmińsko-Mazurskie	204 758 154,00	35 873 046,00	13 456 350,00
Zachodniopomorskie	373 991 330,00	9 000 000,00	15 000 000,00
Świętokrzyskie	192 613 743,82	50 112 000,00	-
Łącznie	4 976 391 631,45	656 789 100,08	187 659 935,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Gospodarstwa Krajowego oraz Instytucji Zarządzających.

Tylko na produkty pożyczkowe, a więc te niejako dedykowane dla funduszy pożyczkowych, zostanie przeznaczony niemal 5 mld zł. Poniżej zostanie pokazane to, że rzeczywiście instrumenty pożyczkowe są, i zapewne będą, wdrażane przede wszystkim przez fundusze i jest to niejako naturalne.

Na instrumenty zwrotne ogółem przeznaczono, ogółem, niemal 6 mld zł, w tym prawie 5 mld zł na produkty pożyczkowe. Przykładając tę kwotę do aktualnego poziomu wyposażenia kapitałowego należy ocenić wartość omawianej alokacji mianem dużej. Jednocześnie trzeba pamiętać o tym jak będzie wyglądała sytuacja za kilka lat. Wówczas wspieraniu sektora MŚP będą służyły środki zwrócone z perspektyw 2007-2013, 2014- 2020, a jednocześnie wdrażane będą instrumenty

zwrotne już w ramach kolejnej perspektywy finansowej UE. Potrzebna jest wyteżona praca zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym ukierunkowana na to, aby omawiane instrumenty, finansowane ze wszystkich źródeł były ze sobą komplementarne, nie konkurowały ze sobą. Wymaga to dużego wysiłku analitycznego już na etapie tworzenia poszczególnych krajowych i regionalnych programów operacyjnych. Jednocześnie przedstawiciele polskich władz, we współpracy ze środowiskiem mikrofinansowym, powinni na poziomie wspólnotowym wynegocjować takie zapisy rozporządzenia ogólnego (w obszarze wdrażania instrumentów finansowych), które stworzą optymalne warunki do aplikowania o kapitał pożyczkowy i następnie skutecznego wdrażania produktów finansowych na poziomie operacyjnym.

2. Przebieg postępowań przetargowych

Przypomnieć należy o tym, że w bieżącej perspektywie finansowej UE podmioty wdrażające instrumenty finansowe (finansowane ze środków regionalnych programów operacyjnych), tj. pośrednicy finansowi wyłanianiani są w następujący sposób:

- 1) W 14 województwach, tj. pomorskim, zachodniopomorskim, podlaskim, warmińsko-mazurskim, lubuskim, wielkopolskim, mazowieckim, lubelskim, łódzkim, dolnośląskim, opolskim, małopolskim, podkarpackim oraz świętokrzyskim – w drodze przetargów ogłaszanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego.
- 2) W województwie kujawsko-pomorskim pośredników finansowych wybiera trzech operatorów, tj.: Bank Gospodarstwa Krajowego, Europejski Bank Inwestycyjny, Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o.
- 3) W województwie śląskim pośrednicy finansowi wyłonieni zostali w ogólnodostępnej procedurze wyboru uruchomionej przez Europejski Bank Inwestycyjny i Europejski Fundusz Inwestycyjny.

Przetargi ogłaszane, na podstawie stosownych umów podpisanych z poszczególnymi instytucjami zarządzającymi regionalnymi programami operacyjnymi, przez BGK są dominującym trybem wybierania pośredników finansowych w 15. województwach.

Tabele nr 16 i 17 przedstawiają zestawienie dotychczas ogłoszonych, przez BGK, przetargów na wybór pośredników finansowych wdrażających instrumenty pożyczkowe w ujęciu odpowiednio regionalnym i przedmiotowym..

Tabela nr 16. Przetargi ogłoszone w ujęciu regionalnym, z uwzględnieniem programów o zasięgu krajowym, które wdraża BGK.

Województwo	Kapitał (w zł)	Prawo Opcji (w zł)	Min. wkład pośrednika (w zł)
Pomorskie (4)	230 000 000,00	230 000 000,00	28 266 253,86
Małopolskie (8)	469 800 080,00	469 800 080,00	42 058 283,06
Wielkopolskie (4)	499 500 000,00	499 500 000,00	88 147 057,59
Opolskie (7)	223 720 000,00	189 860 000,00	43 150 955,14
Łódzkie (5)	342 000 000,00	342 000 000,00	55 622 503,86
Dolnośląskie (5)	294 200 000,00	294 200 000,00	30 330 890,22
Zachodniopomorskie (5)	232 800 000,00	211 800 000,00	45 206 670,88
PW (3)	110 000 000,00	110 000 000,00	3 157 894,74
Lubelskie (4)	231 600 000,00	231 600 000,00	12 269 764,17
Podkarpackie (5)	171 200 000,00	171 200 000,00	10 036 500,65
Podlaskie (8)	187 000 000,00	164 800 000,00	6 734 829,91
Lubuskie (5)	158 300 000,00	155 650 000,00	28 005 766,76
Świętokrzyskie (2)	56 000 000,00	56 000 000,00	9 967 312,02
Kuj-Pom (6)	195 320 000,00	195 320 000,00	34 468 234,65
Warmińsko-Mazurskie (3)	150 000 000,00	150 000 000,00	26 470 586,82
Mazowieckie (2)	147 000 000,00	147 000 000,00	41 156 862,75
Cały kraj (2)	130 000 000,00	130 000 000,00	25 753 216,25
Suma (78, 250 części)	3 828 440 080,00	3 748 730 080,00	530 803 583,33

Źródło: opracowanie własne.

W porównaniu do zestawienia opublikowanego w zeszłorocznym Raporcie liczba ogłoszonych przetargów wzrosła o 22 (93 części). Największy przyrost zanotowano w województwach małopolskim i zachodniopomorskim (3). Nadal niewielką liczbę przetargów zanotowano w odniesieniu do regionów: warmińsko-mazurskiego (3) oraz świętokrzyskiego i mazowieckiego (2). W ślad za tym idzie mała pula środków, na tle innych regionów, udostępniona pośrednikom finansowym. Ogółem, w stosunku do naszej poprzedniej publikacji sumaryczna wartość zarówno kapitału pożyczkowego (wkład instytucji zarządzających), jak i prawa opcji wzrosły o: 1 063 545 080 zł. Oznacza to, że nie ogłoszono żadnego przetargu gdzie w jakiegokolwiek z części nie przewidziano by możliwości skorzystania przez Zamawiającego z prawa opcji. Natomiast łączna wartość minimalnego wkładu pośredników finansowych zwiększyła się o 164 090 033 zł.

Tabela nr 17. Przetargi ogłoszone w ujęciu przedmiotowym.

Przedmiot pożyczki	Kapitał (w zł)	Prawo Opcji (w zł)	Min. wkład pośrednika (w zł)
Pożyczka dla MŚP (54)	2 689 840 080,00	2 657 230 080,00	405 187 969,20
Turystyka (3)	110 000 000,00	110 000 000,00	3 157 894,74
Innowacje (3)	136 000 000,00	136 000 000,00	17 508 150,25
Rewitalizacja (1)	138 000 000,00	138 000 000,00	8 808 510,64
Termomodernizacja (12)	504 600 000,00	474 500 000,00	50 494 938,84
OZE (3)	120 000 000,00	103 000 000,00	19 892 903,42
Upowszechnianie int. (2)	130 000 000,00	130 000 000,00	25 753 216,25
Suma (78, 250 części)	3 828 440 080,00	3 748 730 080,00	530 803 583,33

Źródło: opracowanie własne.

Oczywiście sumaryczne wartości są tożsame z tymi zobrazowanymi przy klasyfikacji regionalnej. Warto jednak przypomnieć to, że kategoria „Pożyczka dla MŚP” obejmuje także projekty z zakresu rynku pracy. Intensywność przetargów w poszczególnych obszarach jest determinowana wartością alokacji. W porównaniu do poprzedniego Raportu ogłoszono kolejny przetarg na wdrażanie Pożyczki na Rozwój Turystyki (produkt finansowany z Programu Polska Wschodnia ze środków zwróconych z perspektywy 2007-2013), trzy postępowania w obszarze termomodernizacji, jeden dotyczący odnawialnych źródeł energii, a także kolejny z obszaru upowszechniania dostępu do szybkiego internetu (finansowanie w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020). Największy przyrost odnotowano oczywiście w obszarze pożyczek dedykowanych stricte przedsiębiorcom: inwestycje, rynek pracy etc. Zanotowano tu 16 nowych postępowań.

Kolejne dwie tabele pokazują dane dotyczące rozstrzygniętych przetargów odpowiednio w ujęciu regionalnym i przedmiotowym.

Tabela nr 18. Przetargi rozstrzygnięte w ujęciu regionalnym.

Województwo	Kapitał (w zł)	Prawo Opcji (w zł)	Min. wkład pośrednika (w zł)
Pomorskie (4)	230 000 000,00	230 000 000,00	28 266 253,86
Małopolskie (3)	268 000 000,00	268 000 000,00	25 427 895,43
Wielkopolskie (3)	342 000 000,00	342 000 000,00	60 352 940,59
Opolskie (5)	153 720 000,00	136 860 000,00	30 627 259,92
Łódzkie (5)	342 000 000,00	342 000 000,00	55 622 503,86
Dolnośląskie (4)	221 200 000,00	221 200 000,00	23 111 110,00
PW (3)	110 000 000,00	110 000 000,00	3 157 894,74
Zachodniopomorskie (4)	112 800 000,00	91 800 000,00	24 030 200,88
Lubelskie (3)	153 600 000,00	153 600 000,00	8 164 501,17
Podkarpackie (4)	164 700 000,00	164 700 000,00	9 671 500,65
Podlaskie (5)	146 600 000,00	128 500 000,00	4 796 347,54
Lubuskie (3)	129 300 000,00	126 650 000,00	22 888 119,94
Kujawsk-Pomorskie (4)	167 275 000,00	167 275 000,00	29 519 117,65
Świętokrzyskie (2)	56 000 000,00	56 000 000,00	9 967 312,02
Warmińsko-Mazurskie (3)	150 000 000,00	150 000 000,00	26 470 586,82
Mazowieckie (2)	147 000 000,00	147 000 000,00	41 156 862,75
Cały Kraj (1)	50 000 000,00	50 000 000,00	9 357 116,25
Suma (58, 160 części)	2 944 195 000,00	2 885 585 000,00	412 587 524,06

Źródło: opracowanie własne.

Różnica pomiędzy liczbą ogłoszonych, a rozstrzygniętych przetargów wynosi 20. Nie oznacza to, że taka liczba postępowań oczekuje na rozstrzygnięcie. 13 przetargów zostało unieważnionych w całości. Tym samym, obecnie na rozstrzygnięcie czeka 7 postępowań. Niemniej jednak od momentu wydania poprzedniego Raportu rozstrzygnięto 16 przetargów (56 części). Najwięcej z nich dotyczyło województw: Wielkopolskiego, Łódzkiego, Zachodniopomorskiego (2). Zwraca uwagę fakt, że przez ok rok nie ogłoszono, ani nie rozstrzygnięto żadnego przetargu na wybór pośredników finansowych w woj. świętokrzyskim. W stosunku do danych zawartych w poprzednim Raporcie rozstrzygnięto przetargi o łącznej wartości zarówno kapitału pożyczkowego (wkład instytucji zarządzających), jak i prawa opcji o 952 800 000 zł.

Jednocześnie minimalny wkład własny pośredników wzrósł o 129 910 978 zł. Nie oznacza to jednak, że powyższe kwoty w całości wpłynęły w badanym okresie na rynek. Po pierwsze powyższe dane zawierają w sobie wartość unieważnionych części poszczególnych przetargów (jednak powyższe zestawienie nie obejmuje przetargów unieważnionych w całości. Po drugie od momentu rozstrzygnięcia przetargu po wypłatę całości środków mija określony czas – podpisanie umowy, transzowanie środków. Dokładne dane dotyczące tego jak wiele środków faktycznie wpłynęło do obiegu finansowego zostaną przedstawione w dalszej części Raportu.

Tabela nr 19. Przetargi rozstrzygnięte w ujęciu przedmiotowym.

Przedmiot pożyczki	Kapitał (w zł)	Prawo Opcji (w zł)	Min. wkład pośrednika (w zł)
Pożyczki dla MŚP (43)	2 251 595 000,00	2 223 085 000,00	340 893 849,03
Turystyka (3)	110 000 000,00	110 000 000,00	3 157 894,74
Innowacje (3)	136 000 000,00	136 000 000,00	17 508 150,24
Termomodernizacja (8)	396 600 000,00	366 500 000,00	41 670 513,80
Dostęp do Internetu (1)	50 000 000,00	50 000 000,00	9 357 116,25
Suma (58, 160 części)	2 944 195 000,00	2 885 585 000,00	412 587 524,06

Źródło: opracowanie własne.

Dominacja kategorii „pożyczki dla MŚP” (14 kolejnych rozstrzygniętych przetargów) nie może dziwić biorąc pod uwagę to, że największe środki przeznaczono właśnie na ten cel. Przy czym mówimy to o różnych produktach pożyczkowych – pożyczki inwestycyjne, na rozpoczęcie działalności gospodarczej, czy też mikropożyczki.

Kryteria wyboru ofert możemy podzielić na dwa rodzaje: cenowe (40%, 50% lub 60% punktów decydujących o wyborze oferty) oraz jakościowe. Tabela nr 20 obrazuje to jakie kryteria jakościowe są stosowane przez Zamawiających i jak często.

Tabela nr 20. Kryteria jakościowe stosowane w przetargach na wybór pośredników finansowych.

Lp.	Kryterium	Ilość przetargów
1	Dodatkowy Wkład Własny Pośrednika	63
2	Długość Okresu Budowy Portfela	58
3	Wskaźnik "Liczba Wspartych Przedsiębiorstw"	11
4	Zasięg terytorialny sieci dystrybucji	38
5	Preferencje dotyczące rodzaju Inwestycji	7
6	Solidność i wiarygodność założeń metodyki w celu identyfikacji i oceny Odbiorców Ostatecznych oraz organizacja kontroli realizacji zamówienia	16
7	Inwestycje dodatkowe	4
8	Liczba Jednostkowych Pożyczek udzielonych w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku	3
9	Współpraca z ośrodkami badawczymi	1
10	Dodatkowe doświadczenie osób oddelegowanych do realizacji Zamówienia	5
11	Termin wypłaty środków do Ostatecznych Odbiorców	5
12	Preferowane zabezpieczenie spłaty pożyczki	2
13	Dodatkowe doświadczenie do realizacji zamówienia	3
14	Deklarowany poziom realizacji wskaźnika Ilość zmodernizowanych energetycznie budynków	1
15	Realizacja wskaźników	3
16	Pożyczki dla Startup'ów	1

Źródło: opracowanie własne.

Od poprzedniego wydania Raportu nie zmieniło się nic w zakresie tego, które kryteria są najczęściej stosowane. Widać wyraźnie to, że w ocenie Zamawiających produkty pożyczkowe powinny być wdrażane możliwie szybko, na szerokim terenie i z jak największym wkładem własnym pośredników finansowych. Takie podejście jest zrozumiałe biorąc pod uwagę obowiązki ciężące na Polsce, związane z harmonogramem realizacji poszczególnych działań w krajowych i regionalnych programach operacyjnych.

W tym miejscu dochodzimy do cechy charakterystycznej obecnego systemu wdrażania instrumentów finansowych – system przetargowy wyboru pośredników w naturalny sposób rodzi konkurencję między funduszami, a to z kolei niesie ze sobą pewne ryzyka zarówno w obszarze cenowym, jak i jakościowym. Ponadto, trzeba zaznaczyć to, że nie wszystkie fundusze w ogóle mogą startować w przetargach – wymagania co do doświadczenia i wykazania posiadania kapitału własnego powodują to, że ok. połowa funduszy może ubiegać się o kapitał tylko w drodze zawiązania konsorcjum.

W tym miejscu należy przypomnieć o tym, że system przetargowy pozwala, przy spełnieniu pewnych warunków, na to, aby wynagrodzenie pośredników finansowych było wyższe od tego, jakie (maksymalna stawka) co do zasady określa Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku ustanawiające wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR. Jednak limity wynagrodzeń (środki przeznaczone na realizację zamówienia) wyznaczone przez zamawiających nie przekraczają maksimum określonego w przywołanym rozporządzeniu i w odpowiednim akcie delegowanym. W praktyce, co do zasady pośrednicy mogą liczyć na wynagrodzenie w wysokości 8% wartości zamówienia przez cały okres trwania umowy,

a środki te są wypłacane stopniowo wraz z postępem akcji pożyczkowej. Co ważne i pozytywne rozliczanie wydatków ma charakter ryczałtowy.

Przytłaczająca większość postępowań przetargowych wymaga od pośredników finansowych wniesienia wkładu własnego do instrumentu finansowego. Sytuację w tym zakresie obrazuje tabela nr 21.

Tabela nr 21. Wymogi dotyczące wkładu własnego pośredników finansowych w postępowaniach przetargowych (wartości średnie).

Wymagany ogółem	Wymagany punktowany	Wkład zwycięzcy punktowany
11,33%	11,48%	16,34%

Źródło: opracowanie własne.

Powyżej przytaczane wartości ulegają zmianom. Aktualnym problemem we wdrażaniu instrumentów finansowych jest to, że potencjalni pośrednicy mają już mocno ograniczoną pulę środków, którą mogliby przeznaczyć na wkład własny do instrumentu. W przeciągu roku obniżeniu uległ zarówno poziom wymaganego wkładu, jak i średnia wartość wkładu pośredników, którzy wygrali postępowanie w danej części. Oznacza to, że pośrednicy stają się mniej skłonni do angażowania swoich środków ponad wymagane minimum. Nadal jednak, konkurując między sobą „dokładają” średnio 4,86 p.p. ponad to co wymaga Zamawiający. Niemniej jednak rok temu było to 6,4 p.p.

Trzeba podkreślić to, że wymogi w zakresie wkładu własnego pośredników stanowią jedną z głównych barier we wdrażaniu instrumentów pożyczkowych. Już w poprzedniej edycji Raportu sygnalizowaliśmy to, że liczba oferentów spada i trend ten jest obecny również obecnie. Aktualny pozostaje postulat stworzenia przez stronę publiczną źródła kapitału dla pośredników dedykowanego właśnie na wkład własny. Byłoby to rozwiązanie korzystne nie tylko dla pośredników, lecz także instytucji zarządzających, a przede wszystkim przedsiębiorców.

Kolejnym bardzo często stosowanym kryterium jakościowym jest, jak już wspomniano, Długość Okresu Budowy Portfela – określony umową okres czasu w jakim pośrednik finansowy musi rozdysponować określoną ilość i wartość pożyczek. Biorąc pod uwagę dotychczas ogłoszone przetargi, średnia wymagana Długość Okresu Budowy Portfela wynosi 26 miesięcy. Oczywiście także w tym obszarze oferenci konkurują ze sobą. Szczegółowe dane prezentują się następująco. Średnio, w dotychczas rozstrzygniętych przetargach, maksymalna Długość Okresu Budowy Portfela wynosiła 24 miesiące a średnia deklaracja zwycięzcy w tym zakresie 16 miesięcy. Pośrednicy finansowi średnio rzecz ujmując deklarują realizację akcji pożyczkowej o 8 miesięcy krócej od wymagań Zamawiających. Są to wartości, które nie uległy zmianie w przeciągu ostatnich 12 miesięcy.

Co do zasady pośrednicy mogą liczyć na wynagrodzenie w wysokości 8% wartości zamówienia przez cały okres trwania umowy. Nie jest jednak tak, że zasada ta jest niewzruszalna. Tabela nr 22 obrazuje przetargi w których wynagrodzenie żądane przez oferenta, którego oferta została wybrana jako najkorzystniejsza, jest wyższe od oferowanego przez Zamawiającego.

Tabela nr 22. Zestawienie wynagrodzeń pośredników wyższych od oferty Zamawiającego (kwoty z uwzględnieniem Prawa opcji).

Województwo	Data otwarcia	Przedmiot	Część	Propozycja Zamawiającego (w zł)	Wartość oferty (w zł)
Pomorskie	17.05.17	Mikropożyczka/Pożyczka rozwojowa	I	6 480 000	7 668 000
Małopolskie	19.06.17	Pożyczka dla startupów, poż. stand.	I	2 080 000	2 170 540
			III	3 200 000	3 351 600
			IV	1 920 000	2 179 800
Opolskie	28.06.17	Pożyczki/poręczenia	II	3 520 000	4 180 000
			V	1 280 000	1 568 000
Podkarpackie	18.08.17	Pożyczka standardowa	I	2 560 000	3 360 000
Zachodniopomorskie	04.09.17	Mikropożyczka	I	1 000 000	1 047 900
			II	500 000	837 900
Podkarpackie	14.09.17	Pożyczka standardowa		1 280 000	1 536 000
Pomorskie	26.09.17	Innowacje		9 600 000	12 468 000
Małopolskie	16.10.17	Efektywność energetyczna	I	5 120 000	6 913 280
Opolskie	07.11.17	Mikropożyczka		1 458 000	2 133 658
Kujawsko-Pomorskie	07.11.17	Innowacje	I	2 880 000	5 850 000
Łódzkie	21.11.17	Termomodernizacja	I	8 000 000	10 000 000
Podlaskie	04.01.18	Termomodernizacja	II	1 944 000	2 908 710
Mazowieckie	20.12.17	Pożyczka mała/poż duża	VI	3 200 000	3 318 000
			III	2 400 000	2 488 500
			VI	4 800 000	6 300 000
Świętokrzyskie	02.02.18	Pożyczka dla startupów, poż. stand.	III	1 280 000	1 680 000
Dolnośląskie	11.01.19	Termomodernizacja		8 000 000	16 900 000
	07.02.18	Efektywność energetyczna	I	5 440 000	10 470 000
Lubelskie	09.04.18	Pożyczka dla MSP	I	3 840 000	5 280 000
			II	2 280 000	3 240 000
Podkarpackie	22.05.18	Pożyczka dla MSP		1 340 000	2 412 000
Podkarpackie	19.06.18	Pożyczka dla MSP	I	2 880 000	4 140 000
			II	2 560 000	3 360 000
			IV	1 920 000	2 160 000
			IX	960 000	1 440 000
Podlaskie	06.08.18	Pożyczka dla MSP	II	1 600 000	2 400 000
Małopolskie	25.07.18	Pożyczka dla MSP	V	1 600 000	2 520 000
			VI	1 920 000	2 016 000
			IX	4 800 000	6 930 000
Opolskie	10.08.18	Pożyczka dla MSP	II	1 600 000	3 340 000
Zachodniopomorskie	04.10.18	Pożyczka dla MSP		160 000	224 000
Zachodniopomorskie	12.10.18	Pożyczka dla MSP	II	600 000	1 080 000
Lubuskie	19.10.18	Pożyczka dla MSP	VIII	960 000	1 240 800
			IX	800 000	1 760 000
Pomorskie	04.12.18	Pożyczka dla MSP	I	1 280 000	1 440 000
			II	1 920 000	3 720 000
Łódzkie	17.12.18	Pożyczka dla MSP	I	3 840 000	5 760 000
			III	2 560 000	3 840 000
			IV	1 920 000	2 400 000

Tabela nr 22. Zestawienie wynagrodzeń pośredników wyższych od oferty Zamawiającego (kwoty z uwzględnieniem Prawa opcji) – ciąg dalszy.

Województwo	Data otwarcia	Przedmiot	Część	Propozycja Zamawiającego (w zł)	Wartość oferty (w zł)
Wielkopolskie	04.02.19	Pożyczka dla MSP	III	2 400 000	3 450 000
Warm-Maz	2019-02-12	Pożyczka dla MSP	I	1 600 000	1 960 000
			II	1 920 000	2 136 000
			III	2 000 080	2 340 000
Mazowieckie	2019-01-21	Pożyczka dla MSP	I	2 720 000	4 280 430
Suma				129 922 080	184 199 118

Źródło: opracowanie własne.

Stosowana jest więc możliwość prawna, aby za najlepszą uznać daną ofertę, pomimo tego, że przewiduje wynagrodzenie wyższe od pierwotnie przewidywanego przez Zamawiającego. Miało to miejsce już w 29 przetargach i jak zobaczymy poniżej część oferentów uwzględnia ten fakt w swojej polityce cenowej.

Najważniejszym kryterium przy wyborze pośredników finansowych jest *de facto* cena. Nie dziwi więc fakt, że polityka cenowa oferentów jest przedmiotem szczególnych analiz uczestników rynku. Tabela nr 23 pokazuje rozkład procentowy składanych ofert w zakresie ceny, wzięto pod uwagę wszystkie złożone oferty w każdej z otwartych części.

Tabela nr 23. Rozkład procentowy składanych ofert w zakresie ceny.

Przedziały	Udział
1-6%	7,69%
6,01-8%	45,76%
8,01-10%	11,92%
10,01-15%	23,07%
15,01-20%	8,46%
20% i więcej	3,07%
Średnia wartość złożonej oferty	9,85%

Źródło: opracowanie własne.

Raz jeszcze trzeba podkreślić to, że 8% to stawka, którą co do zasady Zamawiający przeznaczają na realizację zamówienia. Nie może więc dziwić fakt, że oferty w przedziale 6 – 8% stanowią zdecydowaną większość wszystkich składanych – swoisty kompromis pomiędzy wymogami regulacyjnymi a konkurencyjnością z innymi uczestnikami rynku. Jednocześnie jednak niemal ponad 8,5% ofert mieści się w przedziale 15,01 – 20%. Wydaje się, że są one odzwierciedleniem dużej determinacji w dążeniu do pozyskania kapitału pożyczkowego. W pozostałych przedziałach złożono łącznie 33,67% ofert. Takie aplikacje przetargowe znajdują swoje odzwierciedlenie w danych zaprezentowanych w tabeli nr 22. Poniżej przedstawiono rozkład procentowy zwycięskich ofert w zakresie ceny, wzięto pod uwagę wszystkie zwycięskie (uznane za najkorzystniejsze oferty).

Tabela nr 24. Rozkład procentowy zwycięskich ofert w zakresie ceny.

Przedziały	Udział
1-6%	15,50%
6,01-8%	49,61%
8,01-10%	13,17%
10,01-15%	13,95%
15,01-20%	7,75%
20% i więcej	0,00%
Średnia wartość złożonej oferty	8,64%

Źródło: opracowanie własne.

Rywalizacja cenowa trwa nadal, choć rosną, jak już wskazano, wymagania cenowe Oferentów. Nadal jednak najczęściej za najkorzystniejsze uznawane są oferty z przedziału 6,01% - 8%. Oczywiście m.in. dlatego, że jest ich najwięcej. Jednak także tutaj zanotowano spadek wartości zwycięstw ofert ze wskazanego przedziału, o 11,5 p.p. Wzrósł natomiast udział zwycięskich ofert o wyższych cenach. W związku z tym średnia wartość zwycięskiej oferty jest wyższa, w stosunku do notowanej w czerwcu 2018 roku o 0,71 p.p. Tak wyraźne przekroczenie granicy 8% świadczy o tym, że pośrednicy finansowi w dużej mierze nastawieni są już nie na zdobycie kapitału za wszelką cenę, lecz na wdrażanie produktów pożyczkowych przy optymalnych warunkach finansowych. Już w poprzednim Raporcie wskazywaliśmy na to, że „w postępowaniach przetargowych startuje coraz mniej podmiotów, tym samym rośnie szansa na to, że oferta z wynagrodzeniem np. 12% będzie jedyną. Nie oznacza to oczywiście automatycznego zwycięstwa (postępowanie może zostać unieważnione), jednak szanse na to oczywiście rosną”.

Tabela nr 25 pokazuje to, że kryterium ceny jest najważniejsze to jednak zaoferowanie najniższej nie jest gwarancją sukcesu przetargowego.

Tabela nr 25. Zestawienie wynagrodzeń pośredników w przetargach gdzie zwycięzca nie złożył najtańszej oferty (kwoty z uwzględnieniem Prawa opcji).

Województwo	Data otwarcia	Przedmiot	Część	Najtańsza oferta (w zł)	Zwycięska oferta (w zł)
Pomorskie	17.05.17	Mikropożyczka, poż. rozw.	III	2 870 400,00	3 360 000,00
Małopolskie	19.06.17	Pożyczka dla startupów, poż. stand.	I	2 047 500,00	2 178 540,00
			III	3 150 000,00	3 351 600,00
			IV	1 896 000,00	2 179 800,00
Wielkopolska	28.06.17	Mikropożyczka, pożyczka rozwojowa	II	3 190 000,00	3 410 000,00
Opolskie	28.06.18	Pożyczki/Poręczenia	II	3 722 400,00	4 180 000,00
Dolnośląskie	30.06.17	Pożyczka rozwojowa	I	990 000,00	1 200 000,00
			IV	2 800 000,00	3 156 000,00
Kuj-Pom	06.11.17	Pożyczka dla MŚP	II	1 228 000,00	1 386 000,00
Warm-Maz	18.12.17	Pożyczka dla MŚP	II	1 116 800,00	1 259 200,00
Mazowieckie	20.12.17	Pożyczka mała/Pożyczka duża	VII	3 192 000,00	3 318 000,00
Dolnośląskie	07.02.18	Efektywność energetyczna	I	10 200 000,00	10 470 000,00
Podkarpackie	19.06.18	Pożyczka dla MŚP	IX	1 080 000,00	1 440 000,00
Wielkopolska	06.08.18	Pożyczka dla MŚP	VI	2 198 000,00	2 240 000,00
Suma				39 681 100,00	43 129 140,00

Źródło: opracowanie własne.

W 11 przetargach (14 częściach) złożenie najtańszej oferty nie dało zwycięstwa w przetargu. W stosunku do danych zaprezentowanych w poprzedniej edycji Raportu takie rozstrzygnięcia zapadły w 2 postępowaniach (2 częściach). W odniesieniu do ogólnej liczby rozstrzygniętych przetargów widać więc wyraźnie to, że kluczowe znaczenie w kontekście wyboru oferentów ma jednak cena.

Tabela nr 26 zawiera zestawienie środków przeznaczonych przez Zamawiających na wynagrodzenie pośredników oraz wynagrodzeń dla podmiotów, których oferta została uznana za najkorzystniejszą, na czerwono oznaczono części unieważnione. Uwzględniono te przetargi w których wynagrodzenie jest określone jako pula środków na cały okres trwania umowy.

Tabela nr 26. Zestawienie wynagrodzeń pośredników – proponowanych przez Zamawiających i zwycięskich oferentów.

Województwo	Data otwarcia	Przedmiot	Część	Propozycja Zamawiającego (w zł)	Wartość oferty (w zł)
Pomorskie	17.05.17	Mikropożyczka, poż. rozw.	I	6 480 000	7 668 000
			II	5 400 000	2 998 000
			III	4 320 000	3 360 000
Małopolskie	19.06.17	Pożyczka dla startupów, poż. stand.	I	2 080 000	2 170 540
			II	1 280 000	831 600
			III	3 200 000	3 351 600
			IV	1 920 000	2 179 800
			V	1 600 000	1 575 000
Wielkopolska	28.06.17	Mikropożyczka, pożyczka rozwojowa	I	5 920 000	5 005 000
			II	4 240 000	3 410 000
			III	3 400 000	2 984 000
			IV	2 720 000	2 400 000
			V	1 720 000	1 580 000
			VI	1 380 000	1 200 000
			VII	1 040 000	897 600
Opolskie	28.06.17	Poż/por.	I	2 240 000	2 231 600
			II	3 520 000	4 180 000
			III	1 600 000	1 596 000
			IV	3 840 000	3 816 000
			V	1 280 000	1 568 000
Łódzkie	28.06.17	Poż.:inw.-obr., inw., mikrop. Inw.-obr.	I	1 440 000	1 275 200
			II	3 000 000	2 033 200
			III	4 320 000	3 769 200
			IV		
			V	1 440 000	1 166 400
Dolnośląskie	30.06.17	Pożyczka rozwojowa	I	1 600 000	1 200 000
			II	2 400 000	1 788 000
			III	3 200 000	2 544 000
			IV	3 200 000	3 156 000
			V	4 000 000	3 750 000
Opolskie	12.07.17	Poż/por.	I	1 600 000	1 400 000
			II	2 240 000	1 960 000
			III	320 000	318 000

Województwo	Data otwarcia	Przedmiot	Część	Propozycja Zamawiającego (w zł)	Wartość oferty (w zł)
Zachodniopomorskie	26.07.17	Mikropożyczka, pożycz. obr.-inw., pożycz. Inw.	I	4 160 000	3 078 400
			II	3 200 000	2 996 800
			III	2 280 000	1 365 000
			IV	1 600 000	1 344 600
			V		
Lubelskie	09.08.17	Pożyczka mała, pożyczka duża	I		
			II	3 360 000	3 024 000
			III		
			IV	1 440 000	1 404 000
Podkarpackie	18.08.17	Pożyczka standardowa	I	2 560 000	3 360 000
			II	2 240 000	1 960 000
			III	1 920 000	1 680 000
			IV		
Pomorskie	22.08.17	Pożyczka inwestycyjna i profilowana	I	5 920 000	5 172 600
			II	3 680 000	3 436 200
Podlaskie	28.08.18	Pożyczka inwestycyjna i rozwojowa	I	1 600 000	1 550 000
			II	1 600 000	1 526 000
			III		
Zachodniopomorskie	04.09.17	Mikropożyczka	I	1 100 000	1 047 900
			II	500 000	837 900
Podkarpackie	14.09.17	Pożyczka standardowa		1 280 000	1 536 000
Lubuskie	19.09.17	Pożyczka mała, pożyczka duża	I	320 000	320 000
			II	480 000	297 000
			III		
			IV	800 000	700 000
			V	1 760 000	1 753 400
			VI	2 240 000	1 554 000
			VII		
Pomorskie	26.09.17	Innowacje		9 600 000	12 468 000
Małopolskie	16.10.17	Efektywność energetyczna	I	5 120 000	6 913 280
			II		
Kujawsko-Pomorskie	25.10.17	Pożyczki/Poręczenia	I	3 672 000	3 672 000
			II		
			III	2 720 000	2 363 000
			IV		
Podlaskie	27.10.17	Termomodernizacja	I	3 200 000	1 308 000
			II	2 304 000	2 292 480
Opolskie	07.11.17	Mikropożyczka		1 458 000	2 133 658
Lubuskie	10.11.17	Mikropożyczka		795 000	488 130
Opolskie	15.11.17	Termomodernizacja		2 560 000	1 069 067
Kujawsko-Pomorskie	07.11.17	Innowacje	I	2 880 000	5 850 000
			II		
			III	1 760 000	1 540 000

Województwo	Data otwarcia	Przedmiot	Część	Propozycja Zamawiającego (w zł)	Wartość oferty (w zł)
			IV		
Kujawsko-Pomorskie	06.11.17	Pożyczka dla MŚP	I	2 001 000	1 575 000
			II	2 000 000	1 386 000
			III	1 200 000	912 000
Łódzkie	21.11.17	Termomodernizacja	I	8 000 000	10 000 000
			II	4 800 000	3 720 000
Świętokrzyskie	21.10.17	Mikro na start		1 600 000	790 400
Dolnośląskie	04.01.18	Mikropożyczka	I	1 525 000	1 344 322
			II		
			III	760 000	448 594
Warm-Maz	18.12.17	Pożyczka dla MŚP	I	1 920 000	1 672 800
			II	1 280 000	1 259 200
			III	4 800 000	4 734 000
			IV	4 000 000	3 960 000
			V		
			VI	1 600 000	1 194 000
Kujawsko-Pomorskie	29.12.17	Pożyczka dla MŚP		3 196 000	2 097 375
Podlaskie	04.01.18	Termomodernizacja	I		
			II	1 944 000	2 908 710
Lubelskie	07.02.18	Pożyczka dla MŚP		2 232 000	2 232 000
Mazowieckie	20.12.17	Pożyczka mała/pożyczka duża	I	3 200 000	2 730 000
			II		
			III	2 400 000	2 488 500
			IV		
			V	1 280 000	1 260 000
			VI	4 800 000	6 300 000
			VII	3 200 000	3 318 000
Świętokrzyskie	02.02.18	Pożyczka dla MŚP	I	3 200 000	2 796 000
			II	1 920 000	1 555 200
			III	1 280 000	1 680 000
			IV	800 000	795 000
			V	480 000	408 000
Dolnośląskie	07.02.18	Efektywność energetyczna	I	5 440 000	10 470 000
			II		
Podlaskie	20.03.18	Termomodernizacja		3 200 000	2 400 000
Warm-Maz	05.04.18	Pożyczka dla MŚP		2 400 000	1 641 100
Lubelskie	09.04.18	Pożyczka dla MŚP	I	3 840 000	5 280 000
			II	2 280 000	3 240 000
			III	1 920 000	1 800 000
Podkarpackie	22.05.18	Pożyczka dla MŚP		1 340 000	2 412 000
Łódzkie	08.06.18	Pożyczka dla MŚP	I	7 893 000	5 301 000
			II	5 262 000	2 964 000

Województwo	Data otwarcia	Przedmiot	Część	Propozycja Zamawiającego (w zł)	Wartość oferty (w zł)
Podkarpackie	19.06.18	Pożyczka dla MŚP	I	2 880 000	4 140 000
			II	2 560 000	3 360 000
			III		
			IV	1 920 000	2 160 000
			V		
			VI	1 440 000	1 240 200
			VII	1 280 000	1 112 000
			VIII	1 120 000	1 120 000
			IX	960 000	1 440 000
Podlaskie	06.08.18	Pożyczka dla MŚP	I		
			II	1 600 000	2 400 000
			III	1 280 000	1 280 000
Małopolskie	25.07.18	Pożyczka dla MŚP	I		
			II		
			III		
			IV		
			V	1 600 000	2 520 000
			VI	1 920 000	2 016 000
			VII		
			VIII		
			IX	4 800 000	6 930 000
Opolskie	10.08.18	Pożyczka dla MŚP	I		
			II	1 600 000	3 340 000
Wielkopolska	06.08.18	Pożyczka dla MŚP	I		
			II		
			III		
			IV		
			V	2 560 000	1 920 000
			VI	2 240 000	2 240 000
			VII		
			VIII	1 120 000	966 000
			IX		
Zachodniopomorskie	04.10.18	Pożyczka dla MSP		160 000	224 000
Zachodniopomorskie	12.10.18	Pożyczka dla MSP	II	600 000	1 080 000
Lubuskie	19.10.18	Pożyczka dla MSP	VIII	960 000	1 240 800
			IX	800 000	1 760 000
Pomorskie	04.12.18	Pożyczka dla MSP	I	1 280 000	1 440 000
			II	1 920 000	3 720 000
Łódzkie	17.12.18	Pożyczka dla MŚP	I	3 840 000	5 760 000
			II	3 200 000	2 988 000
			III	2 560 000	3 840 000
			IV	1 920 000	2 400 000
			V		

Województwo	Data otwarcia	Przedmiot	Część	Propozycja Zamawiającego (w zł)	Wartość oferty (w zł)
Dolnośląskie	11.01.19	Termomodernizacja		8 000 000	16 900 000
Wielkopolska	04.02.19	Pożyczka dla MSP	I		
			II		
			III	2 400 000	3 450 000
Warm-Maz	2019-02-12	Pożyczka dla MSP	I	1 600 000	1 960 000
			II	1 920 000	2 136 000
			III	2 000 080	2 340 000
Mazowieckie	2019-01-21	Pożyczka dla MSP	I	2 720 000	4 280 430
			II		
Suma				333 802 080,00	352 180 785,00
Różnica				18 378 705	

Źródło: opracowanie własne.

Jak już wcześniej wspomniano, w ciągu ostatniego roku wyraźnie wzrosły wymagania cenowe Oferentów. Skutki tego widać wyraźnie w podsumowaniu powyższego zestawienia. Jeszcze w poprzedniej edycji Raportu suma wynagrodzeń oferowana przez Zamawiającego wynosiła 253 887 000 zł, natomiast suma zwycięskich ofert została określona na 250 212 355 zł. Globalnie rzecz ujmując Oferenci żądali wynagrodzenia niższego od oferowanego o 3 674 645 zł. W przeciągu ok. roku sytuacja zmieniła się w sposób diametralny. Suma zwycięskich ofert stała się wyższa od łącznej wartości oferowanych wynagrodzeń. Zwraca uwagę to, że różnica jest bardzo wyraźna i wynosi 18 378 705 zł. To kolejny dowód na to, że pośrednicy finansowi postanowili skorzystać z możliwości jakie daje przetargowy system ich wybierania, tj. sięgania po wynagrodzenia na poziomie wyższym, niż zasadnicze 8% wartości zamówienia. Wydaje się, że w kolejnych miesiącach ten trend będzie się jeszcze pogłębiał.

PZFP analizuje także wynagrodzenia pośredników finansowych pod kątem środków jakie otrzymują oni za jedną udzieloną pożyczkę. Danych w tym zakresie dostarcza tabela 27.

Tabela nr 27. Przetargi rozstrzygnięte z uwzględnieniem części unieważnionych.

Wynagrodzenie za 1. udzieloną pożyczkę ogółem	
Przedziały (zł)	Udział proc./Średnia
1-5000	2,27%
5001-10000	24,24%
10001-20000	30,30%
20001-30000	17,42%
30001-40000	6,81%
40001-50000	6,81%
50001-60000	0,71%
60001-70000	3,03%
70001-80000	3,03%
80001-90000	0,00%
90001-100000	0,71%
100001 i więcej	4,54%
Średnia	17 606 zł

Źródło: opracowanie własne.

Średnie wynagrodzenie za jedną udzieloną pożyczkę wynosi 17 606 zł. Przy czym najczęściej wynagrodzenia mieszczą się w przedziałach 10 001 – 20 000 zł, 5 001 – 10 000 zł i 20 001 – 30 000 zł. Te przedziały zdecydowanie dominują w strukturze wynagrodzeń. Kolejnych informacji dostarcza tabela 28 obrazująca wynagrodzenia za jedną udzieloną pożyczkę z uwzględnieniem rodzaju produktu pożyczkowego.

Tabela 28. Wynagrodzenia pośredników za jedną udzieloną pożyczkę z uwzględnieniem rodzaju produktu pożyczkowego.

Wynagrodzenie za 1. udzieloną pożyczkę – przedmiotowo	
Przedmiot	Średnia
Pożyczki Inwestycyjne (32 przetargi/98 cz.)	15 882
Innowacje (4 przetargi/13 cz.)	38 184
Rynek pracy (9 przetargów/11cz.)	6 927
Termomodernizacja (8 przetargów/10cz.)	63 912

Źródło: opracowanie własne.

Widać wyraźnie to, że produkty specjalistyczne, takiej jak pożyczki innowacyjne i termomodernizacyjne, pozwalają uzyskać wyraźnie wyższe jednostkowe wynagrodzenie, niż ma to miejsce przy produktach tradycyjnie przypisywanych funduszom pożyczkowym. Jest to racjonalna sytuacja, biorąc pod uwagę, że zarówno pożyczki przeznaczone na termomodernizację, jak i te ukierunkowane na innowacje to produkty stosunkowo nowe, z ograniczoną liczbą potencjalnych klientów, wymagające większego zaangażowania pracowników i innych zasobów. Innymi słowy, mówimy o obszarach, gdzie realizacja portfela wiąże się z wyższymi kosztami, niż ma to miejsce w przypadku pożyczek inwestycyjnych, czy też tych z obszaru rynku pracy.

Oczywiście nie wszystkie przetargi znalazły rozstrzygnięcie. Dotychczas 13 przetargów zostało unieważnionych w całości – wkład Instytucji Zarządzających 401 145 080 zł, Prawo Opcji – 380 045 080 zł, minimalny wkład pośredników

– 46 393 057 zł. Ponadto, spośród rozstrzygniętych przetargów unieważnionych zostało 59 części w 25 przetargach – wkład Instytucji Zarządzających 727 470 000 zł, Prawo Opcji – 717 470 000 zł, minimalny wkład pośredników – 106 454 077 zł. Co do zasady przetargi lub ich części są unieważniane z dwóch powodów: brak ofert lub złożone oferty nie spełniają kryteriów (np. postulowane wynagrodzenie jest zbyt wysokie). Podkreślamy to, że wartość rozstrzygniętych przetargów (w naszych zestawieniach nie uwzględniamy przetargów unieważnionych w całości) nie jest równoważna temu ile środków już rozdysponowano formalnie spośród pośredników finansowych. Szczegóły znajdziemy w tabeli nr 29.

Tabela nr 29. Przetargi rozstrzygnięte z uwzględnieniem części unieważnionych.

Przetargi	Wkład IZ	Opcja	Min. wkład pośrednika (w zł)
Rozstrzygnięte	2 944 195 000,00	2 885 585 000,00	412 587 524,00
Unieważnione (w części)	727 470 000,00	717 470 000,00	106 454 077,00
Na rynku	2 216 725 000,00	2 168 115 000,00	306 133 446
W tym z lat 2007-2013	175 000 000,00	175 000 000,00	6 578 946,00

Źródło: opracowanie własne.

Trzeba mieć świadomość tego, że część „unieważnionych” środków została rozdysponowana w trybie udzielenia zamówienia z wolnej ręki. Ponadto, część środków z puli „rozstrzygnięte” nie trafiło na rynek z powodu niepodpisania umowy przez pośrednika. Niestety nie jesteśmy w posiadaniu wiarygodnych danych szczegółowych w powyższych obszarach.

3. Analiza wdrażania instrumentów pod kątem kategorii pośredników finansowych

Od publikacji poprzedniego Raportu nie zmieniło się to, że poza funduszami pożyczkowymi innego rodzaju podmioty mają marginalne znaczenie we wdrażaniu instrumentów pożyczkowych w ramach bieżącej perspektywy finansowej. Bez pracy funduszy pożyczkowych wdrożenie przedmiotowych instrumentów byłoby po prostu niemożliwe. Szczegółowych danych dostarcza tabela nr 30.

Tabela nr 30. Kategorie oferentów startujących w przetargach.

Kategoria	Ilość
Konsorcja (w tym 6 banków spółdzielczych)	30
Banki komercyjne	2
Banki spółdzielcze samodzielnie	3
Fundusze pożyczkowe samodzielnie	45
WFOŚiGW	1
Suma	81

Źródło: opracowanie własne.

W stosunku do tego samego okresu ubiegłego roku wśród oferentów przybyły 2 samodzielnie startujące w przetargach banki spółdzielcze, 6 konsorcjów oraz 5 funduszy pożyczkowych. Tak mały dopływ nowych podmiotów wskazuje na to,

że zainteresowanie wdrażaniem instrumentów zwrotnych praktycznie nie rośnie, a wśród podmiotów innych, niż fundusze pożyczkowe, jest praktycznie tak samo niskie. Stosunkowo wysoka liczba zawiązanych konsorcjów wynika z tego, że warunki udziału w przetargach rodzą u wielu funduszy potrzebę kooperacji, szczególnie w obszarze kapitałowym.

Z rozstrzygniętych 144 części przetargów 110 (76,38%) zostało wygranych przez 21 oferentów (25,92% wszystkich startujących), pozostali wygrali tylko 1 część, a 8 z przywołanych 21 tylko 2 części. Potwierdza się więc to o czym już wspominaliśmy w niniejszym opracowaniu. Postępuje konsolidacja kapitału pożyczkowego – przede wszystkim trafia on do funduszy doświadczonych, silnych kapitałowo. Jest to zrozumiałe biorąc pod uwagę stosowane w przetargach kryteria jakościowe i wymogi co do zapewnienia wkładu własnego pośrednika. Otwarte pozostaje pytanie o przyszłość tych funduszy pożyczkowych, które po prostu nie są w stanie skutecznie konkurować o dostęp do kapitału pożyczkowego.

Jako Polski Związek Funduszy Pożyczkowych mamy satysfakcję z tego, że aż 101 ze 144 rozstrzygniętych części (70,13%) zostało wygranych przez Członków naszej Organizacji.

4. Wnioski

Nadal wdrażanie instrumentów pożyczkowych opiera się praktycznie tylko na pracy funduszy pożyczkowych. Nie zmienia się także sytuacja w obszarze stosowanych w postępowaniach przetargowych kryteriów jakościowych – udzielanie pożyczek ma się odbywać możliwie szybko, na jak najszerszym terenie, a pośrednicy powinni dokładać do instrumentu maksymalnie wiele środków własnych. Ostatni z czynników jest dla wielu funduszy największą barierą w konkrowaniu o kapitał pożyczkowy. Następuje polaryzacja badanych podmiotów – fundusze mocne kapitałowo wygrywają kolejne przetargi powiększając swoją przewagę nad mniejszymi podmiotami. Nastąpiła jednocześnie wyraźna zmiana w polityce cenowej Oferentów. W stosunkowo krótkim okresie czasu, w ujęciu globalnym, przeciętne wynagrodzenie wybranego w postępowaniu Oferenta stało się wyższe od tego jakie zasadniczo oferuje Zamawiający.

Wnioski

2018 rok to kolejne 12 miesięcy w trakcie których fundusze pożyczkowe skutecznie wspierały rozwój sektora MŚP w Polsce. Zdecydowany wzrost akcji pożyczkowej był możliwy dzięki skutecznemu aplikowaniu o kapitał pożyczkowy. Skutkowało to przyrostem wartości środków, które mogły zostać przeznaczone na udzielanie pożyczek. Mieliśmy więc do czynienia z całkowitym odwróceniem sytuacji względem 2017 roku.

Jakość portfela pożyczkowego nadal nie budzi zastrzeżeń. Decyzja o finansowaniu danego przedsięwzięcia jest podejmowana po fachowej analizie przedstawionego wniosku. Działalność funduszy doskonale wpisuje się w postawione przed nimi zadania – finansowane są przede wszystkim mikroprzedsiębiorstwa (nierazko startup'y), czyli podmioty mające trudności z pozyskaniem finansowania na rynku komercyjnym. Wysoką ocenę jakości usług oferowanych przez fundusze pożyczkowe wzmocnia to, że ich oferta jest powszechnie dostępna, tj. we wszystkich regionach, w gęstej sieci placówek.

2018 rok to także okres w którym nadal toczyły się postępowania przetargowe w obszarze wyboru pośredników finansowych, a więc de facto podmiotów, które będą wdrażać instrumenty pożyczkowe w ramach bieżącej perspektywy finansowej UE. Podkreślamy to, że praktycznie tylko fundusze pożyczkowe wzięły odpowiedzialność za wspieranie sektora MŚP za pośrednictwem przedmiotowych instrumentów. Widać to wyraźnie analizując przyrost kapitału pożyczkowego jakim dysponują fundusze. Fundusze pożyczkowe starając się o kapitał rywalizują między sobą jakością oferty – tempo sprzedaży, zasięg terytorialny sieci dystrybucji, doświadczenie kadr. Pamiętać należy o tym, że oferta jest w dużej mierze narzucona przez dysponentów środków, co utrudnia elastyczne reagowanie na dynamicznie zmieniające się przeciwieństwo potrzeby rynku.

Podsumowując działalność funduszy pożyczkowych w 2018 roku należy podkreślić, że był to okres w którym badane podmioty udzieliły sektorowi MŚP wsparcia o rekordowej wartości, przekraczającej 1 mld zł. Nadal spełnia się nasza prognoza, jeszcze z 2016 roku, co do tego, że instrumenty zwrotne w ramach perspektywy 2014-2020 będą wdrażane głównie przez fundusze pożyczkowe. Jest to dobra sytuacja nie tylko dla tych podmiotów, jednak przede wszystkim dla sektora MŚP. Korzystając z pożyczek unijnych mają pewność, że współpracują z doświadczonymi, transparentnie działającymi podmiotami. Jednocześnie, Instytucje Zarządzające poszczególnymi programami operacyjnymi mogą być pewne tego, że pożyczki będą kierowane do właściwych pożyczkobiorców szybko i sprawnie.

Załączniki

---

1. Podstawowe dane dotyczące funduszy pożyczkowych według kapitału pożyczkowego (w zł) na tle liczby i wartości udzielonych pożyczek (w zł) oraz średniej wartości pożyczki (w zł) w 2018 roku.

Nazwa Instytucji	Województwo	Siedziba (miejscowość)
Polska Fundacja Przedsiębiorczości	zachodniopomorskie	Szczecin
Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.	kujawsko-pomorskie	Toruń
Fundacja Rozwoju Śląska	opolskie	Opole
Wielkopolska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości Sp. z o.o.	wielkopolskie	Poznań
Lubelska Fundacja Rozwoju	lubelskie	Lublin
Krajowe Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości	świętokrzyskie	Końskie
Fundusz Górnośląski S.A.	śląskie	Katowice
Fundusz Mikro Sp. z o.o.	mazowieckie	Warszawa
Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.	pomorskie	Gdańsk
Łódzka Agencja Rozwoju Regionalnego SA	łódzkie	Łódź
Fundacja na Rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa	mazowieckie	Warszawa
Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	małopolskie	Kraków
Agencja Rozwoju Regionalnego MARR S.A.	podkarpackie	Mielec
Fundusz Pożyczkowy Województwa Świętokrzyskiego Sp. z o.o.	świętokrzyskie	Kielce
Szczeciński Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.	zachodniopomorskie	Szczecin
Działdowska Agencja Rozwoju Spółka Akcyjna	warmińsko-mazurskie	Działdowo
Mazowiecki Regionalny Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.	mazowieckie	Warszawa
Stowarzyszenie „Centrum Rozwoju Ekonomicznego Pasłęka”	warmińsko-mazurskie	Pasłęk
Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	lubuskie	Zielona Góra
Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie	warmińsko-mazurskie	Olsztyn
Fundusz Górnośląski S.A. Oddział w Katowicach	śląskie	Katowice
Stowarzyszenie Ostrowskie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości	wielkopolskie	Ostrów Wielkopolski
Agencja Rozwoju Regionalnego Ares S.A. w Suwałkach	podlaskie	Suwałki
Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego	podlaskie	Białystok
Fundacja Kaliski Inkubator Przedsiębiorczości	wielkopolskie	Kalisz
Fundacja Rozwoju Regionu Rabka	małopolskie	Rabka Zdrój
Stowarzyszenie „Samorządowe Centrum Przedsiębiorczości i Rozwoju”	małopolskie	Sucha Beskidzka
Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego SA	lubelskie	Biłgoraj
Fundacja Wspierania Przedsiębiorczości Regionalnej	warmińsko - mazurskie	Gołdap
Fundacja Wspomagania Wsi	mazowieckie	Warszawa
Fundacja Rozwoju Regionu Łukta	warmińsko-mazurskie	Łukta
Fundacja Rozwoju Regionu Pierzchnica	świętokrzyskie	Pierzchnica
Fundacja Rozwoju Gminy Żelów	łódzkie	Żelów
Regionalne Towarzystwo Inwestycyjne Spółka Akcyjna	pomorskie	Dzierżgoń
Regionalna Izba Gospodarcza	podkarpackie	Stalowa Wola
Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	zachodniopomorskie	Koszalin
Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	podkarpackie	Rzeszów
Kaszubski Fundusz Przedsiębiorczości Spółka Akcyjna	pomorskie	Kartuzy
Rudzka Agencja Rozwoju Inwestor Sp. z o.o.	śląskie	Ruda Śląska
Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości przy Ostrołęckim Ruchu Wspierania Przedsiębiorczości	mazowieckie	Ostrołęka
Agencja Rozwoju Lokalnego S.A.	śląskie	Sosnowiec

Kapitał pożyczkowy na 31.12.2018		Wartość pożyczek udzielonych w 2018 r.		Liczba pożyczek udzielonych w 2018 r.		Przeciętna wartość pożyczek udzielonych w 2018 r.	
w zł	nr miejsca	w zł	nr miejsca	szt.	nr miejsca	w zł	nr miejsca
331 353 681,81	1	141 792 442,83	1	955,00	1	148 473,76	24
213 060 606,50	2	70 022 754,90	4	353,00	6	198 364,74	11
190 420 489,24	3	73 368 236,21	3	352,00	7	208 432,49	6
162 073 290,51	4	50 107 741,90	6	267,00	9	187 669,45	14
158 491 000,00	5	83 086 532,20	2	574,00	2	144 750,06	25
157 295 849,34	6	59 593 700,00	5	294,00	8	202 699,66	9
120 237 926,95	7	48 357 367,46	7	190,00	12	254 512,46	4
115 000 000,00	8	29 622 260,00	13	453,00	3	65 391,30	50
114 578 604,90	9	47 978 564,55	8	440,00	4	109 042,19	31
99 399 812,39	10	41 952 150,00	10	163,00	14	257 375,15	3
98 844 290,33	11	45 428 100,00	9	262,00	10	173 389,69	18
90 244 620,00	12	18 401 888,00	17	97,00	22	189 710,19	13
73 920 467,13	13	23 236 931,79	14	143,00	16	162 496,03	20
71 667 318,40	14	33 847 625,54	12	164,00	13	206 387,96	7
69 774 788,18	15	37 293 700,00	11	17,00	46	2 193 747,06	1
61 107 843,94	16	17 280 680,00	18	91,00	23	189 897,58	12
56 018 714,28	17	13 079 450,00	22	65,00	26	201 222,31	10
54 468 120,76	18	14 802 743,85	21	160,00	15	92 517,15	40
48 494 884,64	19	15 740 842,50	19	100,00	20	157 408,43	21
45 207 874,79	20	11 851 747,27	25	82,00	24	144 533,50	26
43 634 961,81	21	6 507 500,00	30	24,00	39	271 145,83	2
40 373 313,47	22	18 433 389,24	16	197,00	11	93 570,50	39
37 470 654,71	23	9 359 820,00	27	50,00	33	187 196,40	15
36 800 437,06	24	11 741 254,00	26	57,00	29	205 986,91	8
35 102 226,80	25	19 503 136,85	15	117,00	17	166 693,48	19
33 549 882,48	26	12 564 078,00	24	98,00	21	128 204,88	29
32 888 420,93	27	9 221 608,00	28	101,00	19	91 303,05	41
31 533 532,42	28	15 129 700,00	20	110,00	18	137 542,73	27
27 125 366,34	29	5 852 000,00	31	39,00	34	150 051,28	23
24 461 021,00	30	12 954 000,00	23	426,00	5	30 408,45	55
24 065 835,89	31	5 340 150,00	33	35,00	37	152 575,71	22
22 107 159,74	32	8 341 500,00	29	65,00	27	128 330,77	28
20 925 374,07	33	1 751 300,00	46	17,00	48	103 017,65	33
20 857 044,72	34	4 946 986,67	35	69,00	25	71 695,46	47
20 167 478,83	35	1 301 500,00	48	19,00	44	68 500,00	49
18 764 179,93	36	5 422 500,00	32	53,00	30	102 311,32	34
14 849 929,68	37	3 224 400,00	37	52,00	31	62 007,69	51
14 489 940,34	38	5 120 546,00	34	51,00	32	100 402,86	36
14 223 345,98	39	2 843 200,00	41	16,00	49	177 700,00	16
13 923 966,47	40	160 000,00	54	2,00	55	80 000,00	46
13 245 897,19	41	3 157 000,00	38	37,00	35	85 324,32	45

Nazwa Instytucji	Województwo	Siedziba (miejscowość)
Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie	wielkopolskie	Konin
Słupskie Stowarzyszenie Innowacji Gospodarczych i Przedsiębiorczości	pomorskie	Słupsk
Ośrodek Promowania i Wspierania Przedsiębiorczości Rolnej	świętokrzyskie	Sandomierz
Stowarzyszenie „Radomskie Centrum Przedsiębiorczości”	mazowieckie	Radom
Fundacja „Puławskie Centrum Przedsiębiorczości”	lubelskie	Puławy
Stowarzyszenie Ostrzeszowskie Centrum Przedsiębiorczości	wielkopolskie	Ostrzeszów
Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	małopolskie	Tarnów
„Poręczenia Kredytowe” Sp. z o.o.	mazowieckie	Warszawa
Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego - Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości	wielkopolskie	Śrem
Nidzicka Fundacja Rozwoju „Nida”	warmińsko-mazurskie	Nidzica
Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A.	śląskie	Częstochowa
Żyrardowskie Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości	mazowieckie	Żyrardów
Polskie Towarzystwo Ekonomiczne - Oddział w Bydgoszczy	kujawsko-pomorskie	Bydgoszcz
Fundacja „Wałbrzych 2000”	dolnośląskie	Wałbrzych
Fundacja Centrum Wspierania Przedsiębiorczości	łódzkie	Poddębice
Stowarzyszenie „Promocja Przedsiębiorczości”	opolskie	Opole
Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości S.A.	śląskie	Żory
Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza	pomorskie	Gdańsk

Kapitał pożyczkowy na 31.12.2018		Wartość pożyczek udzielonych w 2018 r.		Liczba pożyczek udzielonych w 2018 r.		Przeciętna wartość pożyczek udzielonych w 2018 r.	
w zł	nr miejsca	w zł	nr miejsca	szt.	nr miejsca	w zł	nr miejsca
13 076 526,30	42	-	57	-	57	-	57
12 627 767,13	43	2 012 000,00	44	21,00	40	95 809,52	38
12 202 691,81	44	1 264 000,00	49	12,00	50	105 333,33	32
10 742 022,11	45	2 659 160,00	42	62,00	28	42 889,68	53
10 380 376,98	46	2 008 100,00	45	20,00	43	100 405,00	35
10 356 327,14	47	4 600 000,00	36	20,00	42	230 000,00	5
9 953 879,83	48	3 089 000,00	39	36,00	36	85 805,56	44
9 853 731,25	49	2 245 000,00	43	26,00	38	86 346,15	43
6 369 093,51	50	751 000,00	51	19,00	45	39 526,32	54
5 954 166,05	51	2 980 035,07	40	17,00	47	175 296,18	17
5 631 620,77	52	788 000,00	50	8,00	51	98 500,00	37
5 028 144,23	53	1 451 400,00	47	21,00	41	69 114,29	48
3 251 092,65	54	180 000,00	53	2,00	54	90 000,00	42
2 434 571,71	55	120 000,00	55	1,00	56	120 000,00	30
2 115 053,72	56	270 000,00	52	6,00	52	45 000,00	52
1 290 669,76	57	-	58	-	58	-	58
677 144,04	58	120 000,00	56	4,00	53	30 000,00	56
426 412,04	59	-	59	-	59	-	59

2. Udział poszczególnych funduszy pożyczkowych w ogólnej sumie kapitału pożyczkowego, wartości i liczby udzielonych pożyczek na 31.12.2018 r.

Nazwa Instytucji	Województwo	Siedziba (miejscowość)
OGÓŁEM		
Polska Fundacja Przedsiębiorczości	zachodniopomorskie	Szczecin
Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.	kujawsko-pomorskie	Toruń
Fundacja Rozwoju Śląska	opolskie	Opole
Wielkopolska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości Sp. z o.o.	wielkopolskie	Poznań
Lubelska Fundacja Rozwoju	lubelskie	Lublin
Krajowe Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości	świętokrzyskie	Końskie
Fundusz Górnośląski S.A.	śląskie	Katowice
Fundusz Mikro Sp. z o.o.	mazowieckie	Warszawa
Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.	pomorskie	Gdańsk
Łódzka Agencja Rozwoju Regionalnego SA	łódzkie	Łódź
Fundacja na Rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa	mazowieckie	Warszawa
Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	małopolskie	Kraków
Agencja Rozwoju Regionalnego MARR S.A.	podkarpackie	Mielec
Fundusz Pożyczkowy Województwa Świętokrzyskiego Sp. z o.o.	świętokrzyskie	Kielce
Szczeciński Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.	zachodniopomorskie	Szczecin
Działdowska Agencja Rozwoju Spółka Akcyjna	warmińsko-mazurskie	Działdowo
Mazowiecki Regionalny Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.	mazowieckie	Warszawa
Stowarzyszenie „Centrum Rozwoju Ekonomicznego Pasłęka”	warmińsko-mazurskie	Pasłęk
Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	lubuskie	Zielona Góra
Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie	warmińsko-mazurskie	Olsztyn
Fundusz Górnośląski S.A. Oddział w Katowicach	śląskie	Katowice
Stowarzyszenie Ostrowskie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości	wielkopolskie	Ostrów Wielkopolski
Agencja Rozwoju Regionalnego Ares S.A. w Suwałkach	podlaskie	Suwałki
Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego	podlaskie	Białystok
Fundacja Kaliski Inkubator Przedsiębiorczości	wielkopolskie	Kalisz
Fundacja Rozwoju Regionu Rabka	małopolskie	Rabka Zdrój
Stowarzyszenie „Samorządowe Centrum Przedsiębiorczości i Rozwoju”	małopolskie	Sucha Beskidzka
Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego SA	lubelskie	Biłgoraj
Fundacja Wspierania Przedsiębiorczości Regionalnej	warmińsko - mazurskie	Gołdap
Fundacja Wspomagania Wsi	mazowieckie	Warszawa
Fundacja Rozwoju Regionu Łukta	warmińsko-mazurskie	Łukta
Fundacja Rozwoju Regionu Pierzchnica	świętokrzyskie	Pierzchnica
Fundacja Rozwoju Gminy Żelów	łódzkie	Żelów
Regionalne Towarzystwo Inwestycyjne Spółka Akcyjna	pomorskie	Dzierżoń
Regionalna Izba Gospodarcza	podkarpackie	Stalowa Wola
Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	zachodniopomorskie	Koszalin
Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	podkarpackie	Rzeszów
Kaszubski Fundusz Przedsiębiorczości Spółka Akcyjna	pomorskie	Kartuzy
Rudzka Agencja Rozwoju Inwestor Sp. z o.o.	śląskie	Ruda Śląska
Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości przy Ostrołęckim Ruchu Wspierania Przedsiębiorczości	mazowieckie	Ostrołęka

Kapitał pożyczkowy na 31.12.2018 r.		Wartość pożyczek udzielonych w 2018 r.		Liczba pożyczek udzielonych w 2018 r.	
w zł	%	w zł	%	szk.	%
2 994 591 444,98		1 064 258 722,83		7 132	
331 353 681,81	11,07	141 792 442,83	13,32	955	13,39
213 060 606,50	7,11	70 022 754,90	6,58	353	4,95
190 420 489,24	6,36	73 368 236,21	6,89	352	4,94
162 073 290,51	5,41	50 107 741,90	4,71	267	3,74
158 491 000,00	5,29	83 086 532,20	7,81	574	8,05
157 295 849,34	5,25	59 593 700,00	5,60	294	4,12
120 237 926,95	4,02	48 357 367,46	4,54	190	2,66
115 000 000,00	3,84	29 622 260,00	2,78	453	6,35
114 578 604,90	3,83	47 978 564,55	4,51	440	6,17
99 399 812,39	3,32	41 952 150,00	3,94	163	2,29
98 844 290,33	3,30	45 428 100,00	4,27	262	3,67
90 244 620,00	3,01	18 401 888,00	1,73	97	1,36
73 920 467,13	2,47	23 236 931,79	2,18	143	2,01
71 667 318,40	2,39	33 847 625,54	3,18	164	2,30
69 774 788,18	2,33	37 293 700,00	3,50	17	0,24
61 107 843,94	2,04	17 280 680,00	1,62	91	1,28
56 018 714,28	1,87	13 079 450,00	1,23	65	0,91
54 468 120,76	1,82	14 802 743,85	1,39	160	2,24
48 494 884,64	1,62	15 740 842,50	1,48	100	1,40
45 207 874,79	1,51	11 851 747,27	1,11	82	1,15
43 634 961,81	1,46	6 507 500,00	0,61	24	0,34
40 373 313,47	1,35	18 433 389,24	1,73	197	2,76
37 470 654,71	1,25	9 359 820,00	0,88	50	0,70
36 800 437,06	1,23	11 741 254,00	1,10	57	0,80
35 102 226,80	1,17	19 503 136,85	1,83	117	1,64
33 549 882,48	1,12	12 564 078,00	1,18	98	1,37
32 888 420,93	1,10	9 221 608,00	0,87	101	1,42
31 533 532,42	1,05	15 129 700,00	1,42	110	1,54
27 125 366,34	0,91	5 852 000,00	0,55	39	0,55
24 461 021,00	0,82	12 954 000,00	1,22	426	5,97
24 065 835,89	0,80	5 340 150,00	0,50	35	0,49
22 107 159,74	0,74	8 341 500,00	0,78	65	0,91
20 925 374,07	0,70	1 751 300,00	0,16	17	0,24
20 857 044,72	0,70	4 946 986,67	0,46	69	0,97
20 167 478,83	0,67	1 301 500,00	0,12	19	0,27
18 764 179,93	0,63	5 422 500,00	0,51	53	0,74
14 849 929,68	0,50	3 224 400,00	0,30	52	0,73
14 489 940,34	0,48	5 120 546,00	0,48	51	0,72
14 223 345,98	0,47	2 843 200,00	0,27	16	0,22
13 923 966,47	0,46	160 000,00	0,02	2	0,03

Nazwa Instytucji	Województwo	Siedziba (miejscowość)
Agencja Rozwoju Lokalnego S.A.	śląskie	Sosnowiec
Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie	wielkopolskie	Konin
Słupskie Stowarzyszenie Innowacji Gospodarczych i Przedsiębiorczości	pomorskie	Słupsk
Ośrodek Promowania i Wspierania Przedsiębiorczości Rolnej	świętokrzyskie	Sandomierz
Stowarzyszenie „Radomskie Centrum Przedsiębiorczości”	mazowieckie	Radom
Fundacja „Puławskie Centrum Przedsiębiorczości”	lubelskie	Puławy
Stowarzyszenie Ostrzeszowskie Centrum Przedsiębiorczości	wielkopolskie	Ostrzeszów
Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	małopolskie	Tarnów
„Poręczenia Kredytowe” Sp. z o.o.	mazowieckie	Warszawa
Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego - Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości	wielkopolskie	Śrem
Nidzicka Fundacja Rozwoju „Nida”	warmińsko-mazurskie	Nidzica
Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A.	śląskie	Częstochowa
Żyrardowskie Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości	mazowieckie	Żyrardów
Polskie Towarzystwo Ekonomiczne - Oddział w Bydgoszczy	kujawsko-pomorskie	Bydgoszcz
Fundacja „Wałbrzych 2000”	dolnośląskie	Wałbrzych
Fundacja Centrum Wspierania Przedsiębiorczości	łódzkie	Poddębice
Stowarzyszenie „Promocja Przedsiębiorczości”	opolskie	Opole
Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości S.A.	śląskie	Żory
Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza	pomorskie	Gdańsk

Kapitał pożyczkowy na 31.12.2018 r.		Wartość pożyczek udzielonych w 2018 r.		Liczba pożyczek udzielonych w 2018 r.	
w zł	%	w zł	%	szk.	%
13 245 897,19	0,44	3 157 000,00	0,30	37	0,52
13 076 526,30	0,44	-	0,00	-	0,00
12 627 767,13	0,42	2 012 000,00	0,19	21	0,29
12 202 691,81	0,41	1 264 000,00	0,12	12	0,17
10 742 022,11	0,36	2 659 160,00	0,25	62	0,87
10 380 376,98	0,35	2 008 100,00	0,19	20	0,28
10 356 327,14	0,35	4 600 000,00	0,43	20	0,28
9 953 879,83	0,33	3 089 000,00	0,29	36	0,50
9 853 731,25	0,33	2 245 000,00	0,21	26	0,36
6 369 093,51	0,21	751 000,00	0,07	19	0,27
5 954 166,05	0,20	2 980 035,07	0,28	17	0,24
5 631 620,77	0,19	788 000,00	0,07	8	0,11
5 028 144,23	0,17	1 451 400,00	0,14	21	0,29
3 251 092,65	0,11	180 000,00	0,02	2	0,03
2 434 571,71	0,08	120 000,00	0,01	1	0,01
2 115 053,72	0,07	270 000,00	0,03	6	0,08
1 290 669,76	0,04	-	0,00	-	0,00
677 144,04	0,02	120 000,00	0,01	4	0,06
426 412,04	0,01	-	0,00	-	0,00

3. Aktywność funduszy pożyczkowych – wybrane informacje o funduszach pożyczkowych na 31.12.2018 r.

Nazwa Instytucji	Województwo	Siedziba (miejscowość)
Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego - Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości	wielkopolskie	Śrem
Stowarzyszenie Ostrzeszowskie Centrum Przedsiębiorczości	wielkopolskie	Ostrzeszów
Fundacja Wspomagania Wsi	mazowieckie	Warszawa
Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	małopolskie	Tarnów
Regionalne Towarzystwo Inwestycyjne Spółka Akcyjna	pomorskie	Dzierżgoń
Polska Fundacja Przedsiębiorczości	zachodniopomorskie	Szczecin
Regionalna Izba Gospodarcza	podkarpackie	Stalowa Wola
Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego	podlaskie	Białystok
Fundacja Rozwoju Regionu Pierzchnica	świętokrzyskie	Pierzchnica
Stowarzyszenie Ostrowskie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości	wielkopolskie	Ostrów Wielkopolski
Fundusz Mikro Sp. z o.o.	mazowieckie	Warszawa
Fundacja Rozwoju Regionu Łukta	warmińsko-mazurskie	Łukta
Fundacja Rozwoju Regionu Rabka	małopolskie	Rabka Zdrój
Stowarzyszenie „Samorządowe Centrum Przedsiębiorczości i Rozwoju”	małopolskie	Sucha Beskidzka
Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	zachodniopomorskie	Koszalin
Fundacja Na Rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa	mazowieckie	Warszawa
Fundacja Rozwoju Śląska	opolskie	Opole
Fundusz Górnośląski S.A.	śląskie	Katowice
Lubelska Fundacja Rozwoju	lubelskie	Lublin
Agencja Rozwoju Regionalnego MARR S.A.	podkarpackie	Mielec
Fundacja Kaliski Inkubator Przedsiębiorczości	wielkopolskie	Kalisz
Warmińsko-mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie	warmińsko-mazurskie	Olsztyn
Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	podkarpackie	Rzeszów
Pomorski Fundusz Pożyczkowy Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	pomorskie	Gdańsk
Fundacja Rozwoju Gminy Żelów	łódzkie	Żelów
Fundacja Wspierania Przedsiębiorczości Regionalnej	warmińsko-mazurskie	Gołdap
Stowarzyszenie „Radomskie Centrum Przedsiębiorczości”	mazowieckie	Radom
Żyrardowskie Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości	mazowieckie	Żyrardów
„Poręczenia Kredytowe” Sp. z o.o.	mazowieckie	Warszawa
Rudzka Agencja Rozwoju Inwestor Sp. z o.o.	śląskie	Ruda Śląska
Stowarzyszenie „Centrum Rozwoju Ekonomicznego Pasłęka”	warmińsko-mazurskie	Pasłęk
Fundusz Pożyczkowy Województwa Świętokrzyskiego Sp. z o.o.	świętokrzyskie	Kielce
Wielkopolska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości Sp. z o.o.	wielkopolskie	Poznań
Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego SA	lubelskie	Biłgoraj
Krajowe Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości	świętokrzyskie	Końskie
Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie	wielkopolskie	Konin
Nidzicka Fundacja Rozwoju „NIDA”	warmińsko-mazurskie	Nidzica
FUNDACJA CENTRUM WSPIERANIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	łódzkie	Poddębice
Łódzka Agencja Rozwoju Regionalnego SA	łódzkie	Łódź
Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	lubuskie	Zielona Góra
Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	małopolskie	Kraków

Kapitał pożyczkowy w zł	Wartość środków zaangażowanych w pożyczki w zł	Wartość środków zaangażowanych w pożyczki/wartość kapitału pożyczkowego na dzień 31.12.2018 r. (w %)
na 31.12.2018 r.	na 31.12.2018 r.	
6 369 093,51	6 369 093,51	100,00
10 356 327,14	10 356 327,14	100,00
24 461 021,00	22 721 869,00	92,89
9 953 879,83	9 173 496,38	92,16
20 857 044,72	17 671 629,63	84,73
331 353 681,81	279 792 335,72	84,44
20 167 478,83	16 955 326,55	84,07
36 800 437,06	30 676 408,35	83,36
22 107 159,74	18 413 782,23	83,29
40 373 313,47	33 116 486,80	82,03
115 000 000,00	94 105 314,95	81,83
24 065 835,89	19 435 689,85	80,76
33 549 882,48	26 968 819,00	80,38
32 888 420,93	26 149 655,37	79,51
18 764 179,93	14 343 045,03	76,44
98 844 290,33	75 166 622,60	76,05
190 420 489,24	144 025 980,89	75,64
120 237 926,95	90 602 118,28	75,35
158 491 000,00	119 270 216,21	75,25
73 920 467,13	55 370 043,18	74,90
35 102 226,80	25 782 961,63	73,45
45 207 874,79	32 507 513,23	71,91
14 849 929,68	10 446 127,77	70,34
114 578 604,90	80 522 831,82	70,28
20 925 374,07	14 486 245,60	69,23
27 125 366,34	18 538 250,05	68,34
10 742 022,11	7 309 942,87	68,05
5 028 144,23	3 385 856,60	67,34
9 853 731,25	6 605 986,88	67,04
14 223 345,98	9 479 938,59	66,65
54 468 120,76	36 168 038,61	66,40
71 667 318,40	47 211 190,80	65,88
162 073 290,51	105 327 233,90	64,99
31 533 532,42	20 416 352,35	64,74
157 295 849,34	101 784 271,22	64,71
13 076 526,30	8 329 125,45	63,70
5 954 166,05	3 707 690,69	62,27
2 115 053,72	1 306 692,48	61,78
99 399 812,39	61 223 222,69	61,59
48 494 884,64	29 859 136,34	61,57
90 244 620,00	54 040 163,19	59,88

Nazwa Instytucji	Województwo	Siedziba (miejscowość)
Agencja Rozwoju Lokalnego S.A.	śląskie	Sosnowiec
Fundacja „Wałbrzych 2009”	dolnośląskie	Wałbrzych
Działdowska Agencja Rozwoju Spółka Akcyjna	warmińsko-mazurskie	Działdowo
Agencja Rozwoju Regionalnego w Częstochowie S.A.	śląskie	Częstochowa
Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości S.A.	śląskie	Żory
Agencja Rozwoju Regionalnego ARES S.A. w Suwałkach	podlaskie	Suwałki
Fundusz Górnośląski S.A. Oddział w Katowicach	śląskie	Katowice
Mazowiecki Regionalny Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.	mazowieckie	Warszawa
Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.	kujawsko-pomorskie	Toruń
Ośrodek Promowania i Wspierania Przedsiębiorczości Rolnej	świętokrzyskie	Sandomierz
Polskie Towarzystwo Ekonomiczne - Oddział w Bydgoszczy	kujawsko-pomorskie	Bydgoszcz
Fundacja „Puławskie Centrum Przedsiębiorczości”	lubelskie	Puławy
Słupskie Stowarzyszenie Innowacji Gospodarczych i Przedsiębiorczości	pomorskie	Słupsk
Kaszubski Fundusz Przedsiębiorczości Spółka Akcyjna	pomorskie	Kartuzy
Szczeciński Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.	zachodniopomorskie	Szczecin
Stowarzyszenie „Promocja Przedsiębiorczości”	opolskie	Opole
Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości przy Ostrołęckim Ruchu Wspierania Przedsiębiorczości	mazowieckie	Ostrołęka
Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza	pomorskie	Gdańsk

Kapitał pożyczkowy w zł na 31.12.2018 r.	Wartość środków zaangażowanych w pożyczki w zł na 31.12.2018 r.	Wartość środków zaangażowanych w pożyczki/wartość kapitału pożyczkowego na dzień 31.12.2018 r. (w %)
13 245 897,19	7 829 132,44	59,11
2 434 571,71	1 405 927,46	57,75
61 107 843,94	33 684 326,33	55,12
5 631 620,77	3 058 448,51	54,31
677 144,04	357 144,04	52,74
37 470 654,71	19 109 385,21	51,00
43 634 961,81	20 683 828,90	47,40
56 018 714,28	26 496 802,89	47,30
213 060 606,50	100 217 376,22	47,04
12 202 691,81	5 491 004,80	45,00
3 251 092,65	1 455 949,14	44,78
10 380 376,98	4 220 103,43	40,65
12 627 767,13	4 841 023,83	38,34
14 489 940,34	5 120 546,00	35,34
69 774 788,18	21 030 898,54	30,14
1 290 669,76	364 688,41	28,26
13 923 966,47	3 517 295,95	25,26
426 412,04	15 746,66	3,69

4. Aktywność funduszy pożyczkowych według wartości kapitału pożyczkowego.

Nazwa Instytucji	Województwo	Siedziba (miejscowość)	Kapitał pożyczkowy na 31.12.2018 r.	
			w zł	nr miejsca
Ogółem			2 994 591 444,98	udział w wartości ogółem
Grupa Funduszy Bardzo Dużych (grupa BD)*			1 562 511 449,25	52,18%
Polska Fundacja Przedsiębiorczości	zachodniopomorskie	Szczecin	331 353 681,81	1
Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.	kujawsko-pomorskie	Toruń	213 060 606,50	2
Fundacja Rozwoju Śląska	opolskie	Opole	190 420 489,24	3
Wielkopolska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości Sp. z o.o.	wielkopolskie	Poznań	162 073 290,51	4
Lubelska Fundacja Rozwoju	lubelskie	Lublin	158 491 000,00	5
Krajowe Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości	świętokrzyskie	Końskie	157 295 849,34	6
Fundusz Górnośląski S.A.	śląskie	Katowice	120 237 926,95	7
Fundusz Mikro Sp. z o.o.	mazowieckie	Warszawa	115 000 000,00	8
Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.	pomorskie	Gdańsk	114 578 604,90	9
Grupa Funduszy Dużych (grupa D)*			675 445 975,41	22,56%
Łódzka Agencja Rozwoju Regionalnego SA	łódzkie	Łódź	99 399 812,39	10
Fundacja na Rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa	mazowieckie	Warszawa	98 844 290,33	11
Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	małopolskie	Kraków	90 244 620,00	12
Agencja Rozwoju Regionalnego MARR S.A.	podkarpackie	Mielec	73 920 467,13	13
Fundusz Pożyczkowy Województwa Świętokrzyskiego Sp. z o.o.	świętokrzyskie	Kielce	71 667 318,40	14
Szczeciński Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.	zachodniopomorskie	Szczecin	69 774 788,18	15
Działdowska Agencja Rozwoju Spółka Akcyjna	warmińsko-mazurskie	Działdowo	61 107 843,94	16
Mazowiecki Regionalny Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.	mazowieckie	Warszawa	56 018 714,28	17
Stowarzyszenie „Centrum Rozwoju Ekonomicznego Pasłęka”	warmińsko-mazurskie	Pasłęk	54 468 120,76	18
Grupa Funduszy Średnich (grupa Ś)*			544 765 469,70	18,19%
Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	lubuskie	Zielona Góra	48 494 884,64	19
Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie	warmińsko-mazurskie	Olsztyn	45 207 874,79	20
Fundusz Górnośląski S.A. Oddział w Katowicach	śląskie	Katowice	43 634 961,81	21
Stowarzyszenie Ostrowskie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości	wielkopolskie	Ostrów Wielkopolski	40 373 313,47	22
Agencja Rozwoju Regionalnego Ares S.A. W Suwałkach	podlaskie	Suwałki	37 470 654,71	23
Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego	podlaskie	Białystok	36 800 437,06	24
Fundacja Kaliski Inkubator Przedsiębiorczości	wielkopolskie	Kalisz	35 102 226,80	25
Fundacja Rozwoju Regionu Rabka	małopolskie	Rabka Zdrój	33 549 882,48	26
Stowarzyszenie „Samorządowe Centrum Przedsiębiorczości i Rozwoju”	małopolskie	Sucha Beskidzka	32 888 420,93	27
Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego SA	lubelskie	Biłgoraj	31 533 532,42	28
Fundacja Wspierania Przedsiębiorczości Regionalnej	warmińsko - mazurskie	Gołdap	27 125 366,34	29
Fundacja Wspomagania Wsi	mazowieckie	Warszawa	24 461 021,00	30
Fundacja Rozwoju Regionu Łukta	warmińsko-mazurskie	Łukta	24 065 835,89	31
Fundacja Rozwoju Regionu Pierzchnica	świętokrzyskie	Pierzchnica	22 107 159,74	32
Fundacja Rozwoju Gminy Żelów	łódzkie	Żelów	20 925 374,07	33
Regionalne Towarzystwo Inwestycyjne Spółka Akcyjna	pomorskie	Dzierżgoń	20 857 044,72	34
Regionalna Izba Gospodarcza	podkarpackie	Stalowa Wola	20 167 478,83	35

* *Grupa funduszy bardzo dużych (grupa BD) - kapitał pożyczkowy o wartości od 100 do 350 mln zł. Grupa funduszy dużych (grupa D) - kapitał pożyczkowy o wartości od 50 do 100 mln zł. Grupa funduszy średnich (grupa Ś) - kapitał pożyczkowy o wartości od 20 do 50 mln zł.*

Wartość pożyczek udzielonych w 2018 r.		Liczba pożyczek udzielonych w 2018 r.		Przeciętna wartość pożyczek udzielonych w 2018 r.	
w zł	nr miejsca	szt.	nr miejsca	w zł	nr miejsca
1 064 258 722,83	udział w wartości ogółem	7 132	udział w wartości ogółem		
603 929 600,05	6,75%	3 878	54,37%	155 732,23	
141 792 442,83	1	955	1	148 473,76	24
70 022 754,90	4	353	6	198 364,74	11
73 368 236,21	3	352	7	208 432,49	6
50 107 741,90	6	267	9	187 669,45	14
83 086 532,20	2	574	2	144 750,06	25
59 593 700,00	5	294	8	202 699,66	9
48 357 367,46	7	190	12	254 512,46	4
29 622 260,00	13	453	3	65 391,30	50
47 978 564,55	8	440	4	109 042,19	31
245 323 269,18	23,05%	1 162	16,29%	211 121,57	
41 952 150,00	10	163	14	257 375,15	3
45 428 100,00	9	262	10	173 389,69	18
18 401 888,00	17	97	22	189 710,19	13
23 236 931,79	14	143	16	162 496,03	20
33 847 625,54	12	164	13	206 387,96	7
37 293 700,00	11	17	46	2 193 747,06	1
17 280 680,00	18	91	23	189 897,58	12
13 079 450,00	22	65	26	201 222,31	10
14 802 743,85	21	160	15	92 517,15	40
170 540 512,53	16,02%	1 606	22,52%	106 189,61	
15 740 842,50	19	100	20	157 408,43	21
11 851 747,27	25	82	24	144 533,50	26
6 507 500,00	30	24	39	271 145,83	2
18 433 389,24	16	197	11	93 570,50	39
9 359 820,00	27	50	33	187 196,40	15
11 741 254,00	26	57	29	205 986,91	8
19 503 136,85	15	117	17	166 693,48	19
12 564 078,00	24	98	21	128 204,88	29
9 221 608,00	28	101	19	91 303,05	41
15 129 700,00	20	110	18	137 542,73	27
5 852 000,00	31	39	34	150 051,28	23
12 954 000,00	23	426	5	30 408,45	55
5 340 150,00	33	35	37	152 575,71	22
8 341 500,00	29	65	27	128 330,77	28
1 751 300,00	46	17	48	103 017,65	33
4 946 986,67	35	69	25	71 695,46	47
1 301 500,00	48	19	44	68 500,00	49

Nazwa Instytucji	Województwo	Siedziba (miejscowość)	Kapitał pożyczkowy na 31.12.2018 r.	
			w zł	nr miejsca
				udział w wartości ogółem
Grupa Funduszy Małych (grupa M)*			201 673 606,70	6,73%
Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	zachodniopomorskie	Koszalin	18 764 179,93	36
Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	podkarpackie	Rzeszów	14 849 929,68	37
Kaszubski Fundusz Przedsiębiorczości Spółka Akcyjna	pomorskie	Kartuzy	14 489 940,34	38
Rudzka Agencja Rozwoju Inwestor Sp. z o.o.	śląskie	Ruda Śląska	14 223 345,98	39
Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości Przy Ostrołęckim Ruchu Wspierania Przedsiębiorczości	mazowieckie	Ostrołęka	13 923 966,47	40
Agencja Rozwoju Lokalnego S.A.	śląskie	Sosnowiec	13 245 897,19	41
Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie	wielkopolskie	Konin	13 076 526,30	42
Ślęskie Stowarzyszenie Innowacji Gospodarczych i Przedsiębiorczości	pomorskie	Ślęsk	12 627 767,13	43
Ośrodek Promowania i Wspierania Przedsiębiorczości Rolnej	świętokrzyskie	Sandomierz	12 202 691,81	44
Stowarzyszenie „Radomskie Centrum Przedsiębiorczości”	mazowieckie	Radom	10 742 022,11	45
Fundacja „Puławskie Centrum Przedsiębiorczości”	lubelskie	Puławy	10 380 376,98	46
Stowarzyszenie Ostrzeszowskie Centrum Przedsiębiorczości	wielkopolskie	Ostrzeszów	10 356 327,14	47
Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	małopolskie	Tarnów	9 953 879,83	48
„Poręczenia Kredytowe” Sp. z o.o.	mazowieckie	Warszawa	9 853 731,25	49
Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego - Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości	wielkopolskie	Śrem	6 369 093,51	50
Nidzicka Fundacja Rozwoju „Nida”	warmińsko-mazurskie	Nidzica	5 954 166,05	51
Agencja Rozwoju Regionalnego W Częstochowie S.A.	śląskie	Częstochowa	5 631 620,77	52
Żyrardowskie Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości	mazowieckie	Żyrardów	5 028 144,23	53
Grupa Funduszy Bardzo Małych (grupa BM)*			10 194 943,92	0,34%
Polskie Towarzystwo Ekonomiczne - Oddział w Bydgoszczy	kujawsko-pomorskie	Bydgoszcz	3 251 092,65	54
Fundacja „Wałbrzych 2000”	dolnośląskie	Wałbrzych	2 434 571,71	55
Fundacja Centrum Wspierania Przedsiębiorczości	łódzkie	Poddębice	2 115 053,72	56
Stowarzyszenie „Promocja Przedsiębiorczości”	opolskie	Opole	1 290 669,76	57
Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości S.A.	śląskie	Żory	677 144,04	58
Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza	pomorskie	Gdańsk	426 412,04	59

* *Grupa funduszy małych (grupa M)* - kapitał pożyczkowy o wartości od 5 do 20 mln zł. *Grupa funduszy bardzo małych (grupa BM)* - kapitał pożyczkowy o wartości do 5 mln zł.

Wartość pożyczek udzielonych w 2018 r.		Liczba pożyczek udzielonych w 2018 r.		Przeciętna wartość pożyczek udzielonych w 2018 r.	
w zł	nr miejsca	szt.	nr miejsca	w zł	nr miejsca
	udział w wartości ogółem		udział w wartości ogółem		
43 775 341,07	4,11%	473	6,63%	92 548,29	
5 422 500,00	32	53	30	102 311,32	34
3 224 400,00	37	52	31	62 007,69	51
5 120 546,00	34	51	32	100 402,86	36
2 843 200,00	41	16	49	177 700,00	16
160 000,00	54	2	55	80 000,00	46
3 157 000,00	38	37	35	85 324,32	45
-	57	-	57	-	57
2 012 000,00	44	21	40	95 809,52	38
1 264 000,00	49	12	50	105 333,33	32
2 659 160,00	42	62	28	42 889,68	53
2 008 100,00	45	20	43	100 405,00	35
4 600 000,00	36	20	42	230 000,00	5
3 089 000,00	39	36	36	85 805,56	44
2 245 000,00	43	26	38	86 346,15	43
751 000,00	51	19	45	39 526,32	54
2 980 035,07	40	17	47	175 296,18	17
788 000,00	50	8	51	98 500,00	37
1 451 400,00	47	21	41	69 114,29	48
690 000,00	0,06%	13	0,18%	53 076,92	
180 000,00	53	2	54	90 000,00	42
120 000,00	55	1	56	120 000,00	30
270 000,00	52	6	52	45 000,00	52
-	58	-	58	-	58
120 000,00	56	4	53	30 000,00	56
-	59	-	59	-	59

POLSKI ZWIĄZEK
FUNDUSZY POŻYCZKOWYCH

PZFP